

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMESKÜRTY ISTVÁN TANÁRKÉPZŐ KAR

Nyilvántartási szám:
számú példány

**A magyar nyelv és irodalom szakos tanár osztatlan szak ajánlott
tanterve**

**Alkalmazandó:
a 2025/2026 tanévtől felmenő rendszerben**

Szenátusi döntés	Fenntartói döntés
Elfogadta a Szenátus 79/2025. (VI. 25.) számú határozatával.	Jóváhagyta a Fenntartó 79/2025. (VI. 25.) számú határozatával.

Budapest, 2025

A szakfelelős: Dr. Pomozi Péter, PhD, egyetemi docens, tanszékvezető

A szakirányok/specializációk felelősei

Az ajánlott tanterv jogi hátterét az alábbi főbb jogszabályok és egyetemi szabályzatok képezik:

1. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény;
2. A Nemzeti Közszerológálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII törvény;
3. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet;
4. A Nemzeti Közszerológálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 363/2011. (XII.30.) Korm. rendelet;
5. A felsőoktatásban szereshető képesítések jegyzékéről és az új képzések létesítéséről szóló 65/2021. (XII. 29.) ITM rendelet, valamint a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló vonatkozó miniszteri közlemény;*
6. Az államtudományi képzési terület képzéseiről szóló 534/2023. (XII. 5.) Korm. rendelet (államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén); **
7. A Nemzeti Közszerológálati Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata;
8. A képzésekkel kapcsolatos eljárásrendről szóló rektori utasítás.

A képzés hitelesítő adatai

Kari Tanács határozatának száma:	39/2025. (VI. 23.)
Szenátusi határozat száma:	79/2025. (VI. 25.)
Fenntartói határozat száma:	79/2025. (VI. 25.)
MAB kód:	-
MAB határozat száma:	-
OH nyilvántartásba vételi szám:	FNYF/1628-5/2024.
A képzés FIR kódja:	OTKBMAG
A meghirdetés első tanéve:	2025/2026

*nem államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén

**államtudományi képzési területhez tartozó képzés esetén

Tartalomjegyzék

1. A szak megnevezése	5
2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület.....	5
3. A szak szakirányai/specializációi	5
4. Végzettségi szint	5
5. A szakon szerorzhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése	5
6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák	5
7. A képzés időtényezői.....	17
8. A képzés felépítése	18
9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv	18
10. Az előtanulmányi rend	18
11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere	18
12. A záróvizsga	19
13. A szakdolgozat/diplomamunka	19
14. Az oklevél	19
15. A szakmai gyakorlat.....	19
16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak)	19
17. További szakspecifikus követelmények	20
A tantárgyi programok listája	22
TANTÁRGYI PROGRAMOK.....	24
1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv	216
2. számú melléklet: Előtanulmányi rend	217

1. A szak megnevezése

magyar nyelv és irodalom szakos tanár

2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület
pedagógusképzés

3. A szak szakirányai/specializációi

4. Végzettségi szint

mesterfokozat (magister, master of arts, rövidítve: MA)

5. A szakon szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése

okleveles magyar nyelv és irodalom szakos tanár

6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák

A képzés célja: az alapfokú nevelés-oktatás ötödik évfolyamán kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozatán a középfokú nevelés-oktatás szakaszában, az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában, szakképzésben a magyar nyelv és irodalom közismereti tantárgy tanítására, az érettségire való felkészítésre, az iskola pedagógiai feladatainak ellátására, a pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatok végzésére képes tanárok képzése, továbbá a tanulmányok doktori képzésben való folytatására történő felkészítése.

Az elsajátítandó szakmai kompetenciák

A tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről szóló 283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet (továbbiakban Korm. rendelet) 3. § (1) bekezdés b) és c) pontja tekintetében A tanári felkészítés általános követelményeiben meghatározott tanári tudás, képességek, attitűd (viszonyulás).

A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja tekintetében

A magyar nyelv és irodalom szakos tanár speciális kompetenciái A tanári felkészítés általános követelményeiben meghatározott tudáson, képességeken, attitűdön (viszonyuláson) felül:

Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás területén

a) tudása

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel.

Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel.

Ismeri az anyanyelvi és irodalmi nevelés-oktatás alapelveit, céljait, feladatait, tartalmait, színtereit, szaktárgyspecifikus alapelveit, módszertani eljárásait, tanulásszervezési módjait, tanítási és tanulási stratégiáit; a tantervben megfogalmazott tanulási eredményeket, valamint a tantárgyak tanulásának sajátosságait, megismerési módszereinek lehetőségeit, a tankönyveket, taneszközöket.

Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat.

Ismeri a különböző műfajú nyomtatott és az online szövegek feldolgozásának változatos módszereit, technikáit; a szövegértési kompetencia fejlesztésének változatos módjait.

Ismeri az irodalmi művek értelmezésének többféle tudományos eljárását, az irodalmi műnemek és a legfontosabb műfajok leírására és értelmezésére használt fogalmakat.

Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát.

Képes a tudását élményszerű módszerekkel közvetíteni.

Alapvető és sokrétű ismerettel rendelkezik a szöveg- és stílustípus-gyűjteményekről.

Képes eltérő nyelvelméleti kiindulópontokból tekinteni a nyelvhasználat jelenségeire.

Képes a nyelvről való tudás sokféleségét, a nyelv (rendszerbeli, társas és kulturális) változatosságát a maga számára feltérképezni, általánosan modellálni, és a korosztálynak megfelelő módon értelmezni.

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait, speciális fejlesztési igényeit, a fejlesztés és a diagnosztikus mérés módszereit. Ehhez korosztály-specifikus olvasmányokat, megközelítési módokat választ a tananyagfeldolgozás során.

Tisztában van a magyar nyelvnek és irodalomnak a tanulók személyiségének fejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

b) képességei

Tudja alkalmazni az irodalmi és anyanyelvi nevelés speciális alapelveit, eszközeit, eljárásait.

Képes a tudás tantervi és tanulási területi összefüggésekbe ágyazására, elősegíteni a tanulók tudományos fogalmainak, fogalomrendszereinek fejlődését, megismertetni a tudományterület értékeit és kutatási eljárásait; képes az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségek kialakítására a tanulóknak.

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában.

Rendelkezik az egyéni, a közösségi sajátosságokhoz igazodó, a megértő műélvezetet, valamint a közösségi interpretációt, a szóbeli és az írásbeli nyelvi fejlesztést, az anyanyelvi, illetve irodalmi ismeretbővítést segítő szakmódszertani felkészültséggel.

Képes a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanításának pedagógiai gyakorlatát és annak a tanulók személyiségének fejlődésére gyakorolt hatását elemezni. Lehetővé teszi és inspirálja a tanulókat személyes vélemény kifejtésére, állásfoglalásra.

Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére.

Képes a tanulói személyiség sokoldalú fejlesztésére, nemzeti identitása kialakulásának elősegítésére, a magyar nyelvi és irodalmi műveltséganyag elsajátításának, a beszéd, a beszédértés, az olvasás, a szövegértés, az írás és a szövegalkotás oktatásának folyamatában.

Képes a magyar nyelv és irodalomban rejlő értékorientált személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését segíteni.

Egyéni eljárásokat alkalmaz a hátrányos helyzetű, SNI-s, BTMN-s és a tehetséges tanulók tanulási-tanítási folyamatában a nyelv- és az irodalomórán.

Képes az adott korosztálynak, az adott olvasói igénynek megfelelő olvasmányt ajánlani a tanulóknak.

c) attitűdje (viszonyulása)

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit.

Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával.

Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését.

Segíti a tanulók megismerési és alkotási vágyának kiteljesedését és folyamatos fenntartását, fontosnak tartja és szakszerűen alkalmazza az érzelmi nevelés módszereit.

Célja, hogy a tanulók megőrizzék kíváncsiságukat, nyitottságukat, és váljanak önmagukat és a másikat elfogadó, gondolkodó és olvasó emberekké.

Célja, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanulók megszeressék az olvasást, kialakuljon az olvasói tudatosságuk.

Fontosnak tartja a különböző személyiségű tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális, valamint erkölcsi fejlődéséről való elképzelések, az együttnevelés elveinek megismerését, szakmódszertanát és alkalmazását a magyar nyelv és irodalom tanítása során. A tanítás, az olvasmányélmények feldolgozása során hangsúlyozza az egymás elfogadásának szükségességét.

Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók területén

a) tudása

Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek és a helyi tantervek szerinti magyar nyelv és irodalom szaktárgyi követelményeit, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket.

Ezek ismeretében képes az adott tanulócsoporthoz képesti képességeihez, lehetőségeihez, érdeklődéséhez igazodó magyar nyelvi és irodalmi szakpedagógiai tervek (tanmenetek, tematikus tervek, óratervek) összeállítására. Korszerű anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel rendelkezik, melyeket a pedagógiai folyamatok tervezése során képes beépíteni munkájába.

A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területeinek és nevelési céljainak érvényesítésére, tananyagtartalmainak elsajátíttatására.

Ismeri a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontjait.

b) képességei

Képes a tananyag súlypontjait, felépítését, közvetítésének logikáját a kerettantervi előírásokkal és a pedagógiai célokkal összhangban az adott tanulócsoporthoz igazítani.

Képes a pedagógiai munka átfogó és részletekbe menő, a feltételek árnyalt elemzésén alapuló megtervezésére; a tapasztalatok reflektív módon történő elemzésére és értékelésére.

Képes figyelembe venni a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáit, egyensúlyt tud tartani a közvetítendő műveltséganyag követelményei, valamint a fejlesztőfeladatok között.

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni.

Képes a tanórai (magyar nyelv és irodalom tantárgy tanórai, osztályfőnöki) és a tanórán kívüli (szakköri, diákköri) munka tervezésére.

c) attitűdje (viszonyulása)

Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást.

Szakmailag folyamatosan fejlődik, valamint nyitott az új oktatási módszerek és technológiák iránt.

Inspirálja a diákokat, és elősegíti a tanulás szeretetét.

Az értékeléshez felhasználja a digitális technológia nyújtotta lehetőségeket, ebben a tekintetben nyitott, fejlődőképes.

A tanulás segítése területén

a) tudása

Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés magyar nyelv és irodalom tantárgyakra vonatkozó tanórai lehetőségeit.

Ismeri, továbbá alkalmazza a modern információfeldolgozási stratégiákat, technikákat az anyanyelvi és irodalmi ismeretbővítés folyamatában.

b) képességei

Képes a hatékony tanulási környezet kialakítására, a tanulási folyamat iskolai, illetve iskolán kívüli összetevőinek szoros összehangolására.

Képes az olvasóvá nevelésre, a házi olvasmányok önálló tanulói feldolgozásának motiválására, a tanulók olvasási készségeinek és műértő képességének folyamatos fejlesztésére, segíti a tanulók önálló olvasói tevékenységeit.

Ismeri, alkalmazni tudja az anyanyelvi és irodalmi nevelésben az egyéni, illetve a közösségi motiválási technikákat, a tanulói kommunikációt segítő eszközöket, a visszacsatolási mechanizmusokat.

Tudja alkalmazni a korszerű beszéd- és beszédértés-fejlesztés, a folyamatelví olvasás- és írástanítás egyéni, valamint csoportos módszertani eljárásait.

Ismeri a szövegértési, szövegalkotási stratégiákat, azokat képes alkalmazni és gyakoroltatni.

c) attitűdje (viszonyulása)

Tudja, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit.

Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében.

Írányítja a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolását, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív viszony kialakítását.

A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség területén

a) tudása

Ismeri a magyar nyelv és irodalom szerepét a tanulók személyiségfejlődésében.

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait.

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása során fejlesztendő kompetenciákat.

Tisztában van a tehetséggondozáshoz szükséges ismeretekkel és technikákkal, valamint a magyar nyelv és irodalom tanulásában nehézségekkel küzdő tanulókkal való foglalkozás módszereivel.

Ismeri és alkalmazza a digitális eszközöket a magyar nyelv és irodalom differenciált oktatásának megvalósítására.

b) képességei

Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni.

Képes a magyar nyelv és irodalom speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére, kezelésére.

Képes a tanulás/tanítás folyamata során a tanulók képességeinek fejlesztésére alkalmas, a tanuló adottságainak és előzetes ismereteinek megfelelő módszerek kiválasztására.

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom iránti megfelelő viszony kialakításának képességével.

Képes az egyéni anyanyelvi, irodalmi képességek (tehetséges vagy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók) felismerésére és differenciált fejlesztésére. Rendelkezik a kiemelkedő anyanyelvi, irodalmi képességek korai felismerésének képességével, amelynek kihasználásával a tehetséges tanulókat ösztönözni tudja a megoldandó problémák megértése és megoldása területén eredeti ötletek felvetésére.

c) attitűdje (viszonyulása)

Vállalja a kiemelkedő eredményeket elérő tanulók motiválását, a tehetséggondozást.

Empatikus és érzékeny a tanulók magyar nyelv és irodalom kapcsán jelentkező tanulási nehézségeire, problémáira.

Felvállalja a magyar nyelv és irodalomból nehézségekkel küzdő tanulók segítségét.

Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a magyar nyelv és irodalom tanulásában.

A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység területén

a) tudása

Ismeri az irodalmi és anyanyelvi nevelés tanórai, illetve tanórán kívüli közösségi formáinak, csoportos tevékenységeinek megszervezési módjait, a tanulói közösségekben rejlő lehetőségeket.

Jártas iskolai ünnepek, magyar nyelvi és irodalmi tanulmányi versenyek, tanulmányi kirándulások megszervezésében, lebonyolításában.

b) képességei

Képes az anyanyelvi kompetencia tekintetében az egyének közötti különbségek megértésére, az együttműködési készségek fejlesztésére.

A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítségére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló irodalmi, nyelvi felkészültségére.

Képes a műértelmező folyamat egyéni és közösségi kereteinek megteremtésére, valamint arra, hogy e folyamatban – többféle szerepben – irányítóként, motiválóként, résztvevőként, segítőként, ellenőrzőként vegyen részt.

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében képes a státuszkezelésre, a tanulói közösségek szervezésére és vezetésére, az önszerveződő tanulói csoportok segítségére, projektfeladatok tervezésére és vezetésére (többek között az iskolaújság, az iskolarádió, az iskolai és egyéb közösségi programok, honlapok), létrehozásának, szakmai működtetésének segítségére.

c) attitűdje (viszonyulása)

Elkötelezett a tanulók anyanyelvi kompetenciáinak fejlesztését szolgáló csoportos tevékenységek (projektmunka, páros és csoportmunka, kooperatív tanulási technikák, heterogén tanulócsoportban differenciált fejlesztés, nem formális módszerek alkalmazása) megszervezésére, a tananyaghoz kapcsolt alkalmazására.

Felkészült magyar nyelvi és irodalmi szakkörök, önképző körök irányítására, a tanulói önszerveződés elősegítésére.

Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése területén

a) tudása

Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb módszereit, a magyar nyelv és irodalom értékelésben alkalmazható hagyományos és digitális eszközeit.

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása során használható feladatbankokat és szöveggyűjteményeket.

Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket.

Ismeri az anyanyelvi és irodalmi kompetenciák mérésével, értékelésével kapcsolatos eljárásokat, a központi mérések eredményeit, tanulságait.

Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére.

b) képességei

Képes a tanulók fejlődési folyamatainak, tanulmányi teljesítményeinek és személyiségfejlődésének értékelésére; különböző értékelési formák, eszközök használatára; az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazására; az önértékelés fejlesztésére.

Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére.

c) attitűdje (viszonyulása)

Formális és informális értékelései adjanak pozitív visszacsatolást a tanulók számára, legyenek motiváló hatásúak.

Törekszik az írásbeli és szóbeli értékelés különféle formáinak folyamatszerű, egységben való alkalmazására.

Fontosnak tartja a tanulók tanulását fejlesztő értékelés alkalmazását.

A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök, viszonyulások átadásában

a) tudása

Az irodalmi művek elemzése során reflektál a tárgyalt környezeti jelenségre, felhívja a figyelmet a fenntarthatósági, környezettudatos lehetőségekre.

A világ nyelvi képének, a világ nyelvi folyamatainak bemutatásakor párhuzamot tud vonni a nyelvi és biológiai diverzitás, illetve annak veszélyeztetettsége között.

b) képességei

Képes önállóan saját fejlesztésű feladatlap készítésre, olyanra, amellyel maga is környezettudatosságot közvetít.

Képes olyan feladatokat készíteni, amelyek a fenntarthatósággal, környezettudatossággal kapcsolatosak.

Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás területén

a) tudása

Ismeri az osztálytermi kommunikáció sajátosságait, lehetőségeit.

Ismeretekkel rendelkezik a mérlegelő gondolkodás szerepéről a szakmai fejlődésben, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről.

Alapos infokommunikációs tudása van, amelyet folyamatosan képes fejleszteni.

b) képességei

Képes a tanulói motiváció, az önálló és közösségi tevékenység segítésére, hatékony ismeretközvetítésre, irodalmi, anyanyelvi nevelésre.

Folyamatosan fejleszti saját pedagógiai kommunikációját, megismeri az osztálytermi és a tanórán kívüli iskolai kommunikáció sajátosságait.

Képes magyarázó, kérdező, instruáló, visszacsatoló, értékelő, tevékenységszervező, kapcsolatteremtő, -tartó, -záró kommunikációs kultúrájának fejlesztésére.

Képes az iskolai, illetve az iskolán kívüli nevelés színterein – az anyanyelvi és az irodalmi nevelés tantárgyközi beágyazottságának megfelelően – az iskolai, valamint az iskolán kívüli nevelés más szereplőivel (így a közművelődési, a közgyűjteményi intézményekkel, színházakkal, múzeumokkal) való együttműködésre.

c) attitűdje (viszonyulása)

Képes az iskolai nevelés folyamatának irányítására.

Figyelembe veszi a rokon szakterületek képzési szempontjait.

Képes a mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra (önérvényesítés), segítő, érzelmi, lelki kommunikációra.

Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

a) tudása

Tisztában van a magyar nyelv és irodalom alkalmazásának etikai kérdéseivel.

Tudja, hogy magyar nyelv és irodalom szakos tanárként milyen területekre terjed ki a saját, egyéni felelőssége a tanítás, a nevelés és a szemléletformálás terén.

Figyelemmel követi a magyar nyelv és irodalom tanulásához-tanításához kapcsolódó legfontosabb oktatástechnológiai fejlesztéseket.

b) képességei

Képes saját szakterületén a folyamatos és önálló önképzésre, valamint a szakmai fejlődését segítő szakmai együttműködésre.

c) attitűdje (viszonyulása)

Bemutatja a magyar irodalom és a magyar nyelv végtelen gazdagságát és érték közvetítő funkcióit.

Megvan benne az igény a szaktudományos és szakmódszertani kutatási eredmények folyamatos követésére, valamint az iskolai nevelési folyamatba való adekvát beépítésére.

Elkötelezett a magyar nyelv és irodalom színvonalas tanítására, a tanulók nyelvvel és irodalommal szembeni viszonyának javítására, ismereteinek, képességeinek fejlesztésére.

Vállalja a társadalomnak a magyar nyelv és irodalom iránti viszonyának javítását, fellép a magyar nyelv és irodalom alkalmazásával kapcsolatos szándékos megfélemlítés ellen.

A szakképzettséghez vezető szakterületi és sajátos szakmódszertani tantárgy-pedagógiai ismeretek

Szaktudományi és -módszertani felkészítés:

Szaktudományi ismeretek: 95–100 kredit

A Nemzeti alaptanterv alapján a szakterületi ismeretek együttes tartalmának és kreditarányainak meg kell felelnie a kerettanterv szerint közvetítendő műveltség fő területeinek és tartalmainak (amelyek a nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak), valamint meg kell felelnie az érettségi vizsgakövetelményekhez megadott témakörök ismereteinek.

a) Szakmai alapozó ismeretek: 8–10 kredit

Irodalomtudomány: 4–5 kredit

Az irodalomtudomány alapjai (Irodalomelméleti alapfogalmak – stílustörténet, verstani alapismeretek, olvasás- és értelmezésmódok, irodalom és társművészetek. Az irodalmi szöveg poétikai és stiláris sajátosságai, műnemek és műfajok, stílustörténet, irodalmi alkotások elemzési, értelmezési eljárásai, verstani alapismeretek, az elbeszélés mód vizsgálata, a drámai művek elemzésének kérdései, líra-, próza- és drámaelméleti ismeretek, tömegkultúra és művészeti gyakorlat összefüggései, kéziratos, nyomtatott és digitális kultúra, népi kultúra és szépirodalom, az irodalom praktikus használata. Az irodalom tanítása.)

Az irodalomtudományi ismeretszerzés alapjai (az irodalomtudomány módszerei, a tudományos ismeretszerzés forrásai: könyvtár- és internethasználat, írásbeli, szóbeli és digitális ismeretszerzés, a digitális bölcsészet alapjai).

Nyelvtudomány: 4–5 kredit

A nyelvtudomány alapjai (A nyelv fogalma. A nyelv több szempontú megközelítése: a nyelv mint jelrendszer, nyelv és megismerés, nyelv és gondolkodás, nyelv és cselekvés, a nyelv mint dinamikus rendszer, nyelv és kreativitás. A nyelv tudományos vizsgálatának általános kérdései. A nyelvtudomány 20–21. századi legfontosabb iskolái, módszerei. Az anyanyelv tanítása.)

A nyelvészeti ismeretszerzés alapjai (A nyelvtudomány kutatási területei, módszerei. Könyvtár- és internethasználat, nyomtatott és elektronikus szótárak, nyelvtudományi és szakmódszertani folyóiratok, számítógépes nyelvészeti adatbázisok.)

b) A szakmai törzsanyag szakterületi ismeretkörei: 90-92 kredit

Irodalomtudomány: 53–58 kredit

Irodalomelmélet

Irodalomelméleti alapfogalmak – stílustörténet, verstani alapismeretek, olvasás- és értelmezésmódok, irodalom és társművészetek (Az irodalmi szöveg poétikai és stiláris sajátosságai, műnemek és műfajok, stílustörténet, irodalmi alkotások elemzési, értelmezési eljárásai, verstani alapismeretek, az elbeszélésmód vizsgálata, a drámai művek elemzésének kérdései, líra-, próza- és drámaelméleti ismeretek, tömegkultúra és művészeti gyakorlat összefüggései, kéziratos, nyomtatott és digitális kultúra, népi kultúra és szépirodalom, az irodalom praktikus használata.)

Világirodalom

Mítosz, nemzeti mitológia, magyar népmesék, narratív struktúrák és tanításuk. (Az irodalom ősi formái: mágia és mítosz, ősi magyar hitvilág, szóbeliség és írásbeliség. Narratológia, mitopoétika, mesepoétika. A mitológiák szerepe az irodalmakban, a kulturális emlékezetben, narratív és archetipikus sémák.)

Korszakok, korstílusok, szerzők, művek, művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás, társművészetek, kultúratudományi megközelítések, téma, motívum, az archetípus értelmezése, az irodalom és társművészetek kapcsolatai. Klasszikus művek mai értelmezésének, feldolgozásának lehetőségei.

Görög és római irodalom és tanítása. (Az eposz, a líra és a dráma kialakulása, szemelvények a görög és a római irodalomból. Az Íliász, az Odüsszeia. Görög és római drámák. A klasszikusok tanításának kérdései, a mitológiai történetek újraírásának lehetőségei.)

A Biblia és tanítása. (Szemelvények a Bibliából, a Biblia hatása későbbi korok irodalmára, a bibliai történetek megjelenése későbbi korok irodalmában. A Biblia kulturális hatásai.)

Középkor, reneszánsz, reformáció, barokk és tanítása. (A népi és a vallási kultúra összefüggései, a vernakuláris és a latin nyelvű kultúra kapcsolata, himnuszköltészet, vágáns irodalom; itáliai és angol reneszánsz költészet és próza, az Erzsébet-kori színház; az európai barokk irodalom jellemzői.)

Felvilágosodás és romantika és tanítása. (Irodalom és filozófia összefüggései a felvilágosodás irodalmában, a klasszicista poétikai rendszer, a francia klasszicista dráma, a 18. századi angol és francia próza és költészet; a költészet és a regény megújulása a romantika idején, új műfajok, nemzeti romantikák.)

Klasszikus modernség és tanítása. (A klasszikus modernség irodalma, irányzatai a lírában, a prózában és a drámában.)

Modernizmus és tanítása. (A modernizmus és az avantgárd lírája, prózája és drámája.

Drámatörténet és tanítása: Dráma, színház, színjátszás. A dráma mint performatív műnem. Drámatörténeti irányzatok és műfajok az ókortól napjainkig.)

Kortárs világirodalom és tanítása. (A 20. század második felének és a 21. század irodalma, posztmodern irodalom.)

A világirodalom témakörben a 2020-as Nemzeti alaptanterv alapján megjelenítendő témakörök és alkotók:

Történetek és szövegek a görög mitológiából, babiloni teremtésmítosz; részletek a Bibliából.

Aiszóposz, Alkaiosz, Anakreón, Apollinaire, Balzac, Baudelaire, Beckett, Boccaccio, Borowski, Brecht, Burns, Byron, Catullus, Christie, Csehov, Dante, Defoe, Dosztojevszkij, Dragt, Dürrenmatt, Eliot, García Márquez, Goethe, Gogol, Heine, Homérosz, Horatius, Hrabal, Hugo, Ibsen, Kafka, La Fontaine, Mann, Mickiewicz, Molière, Orwell, Ovidius, Petrarca, Poe, Pound, Puskin, Rimbaud, Saint-Exupéry, Scott, Shakespeare, Stendhal, Swift, Szapphó, Szent Ágoston, Szent Ferenc, Szophoklész, Theokritosz, Jacopone da Todi, Tolsztoj, Vergilius, Verlaine, Verne, Villon, Vogelweide, Voltaire.

Magyar irodalom

Korszakok, stílusirányzatok, szerzők, művek, műfajok, irodalomtörténeti és kultúratudományi áttekintések, az irodalom társművészeti kapcsolatai a Nemzeti alaptantervben és a kerettantervben rögzített teljes törzsanyagot magában foglalva.

Középkor, reneszánsz, barokk a magyar irodalomban és tanítása. (Régi magyarországi művelődéstörténet és irodalom latin és magyar nyelvű műfajai, műfajrendszere, szerzői pályaképekkel, világirodalmi párhuzamokkal, szellemi kötődésekkel. A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, a reformáció és a katolikus megújulás egyházi és világi irodalma, zsoltárköltészet, a barokk irodalma, népszerű világi költészet a 17–18. században: a kuruc kor lírája.)

A magyar felvilágosodás és tanítása. (A felvilágosodás korának magyar irodalma, filozófiai háttere, folyóirat- és társasági kultúrája, a nyelv- és ízlésújítás 18. és 19. századi története, az ortológus–neológus vita főbb állomásai és szereplői, a klasszikus triász. Az irodalmi folyóiratok kulturális programjai, a tudós társaságok története és programjai, Pest irodalmi központtá válása. A klasszicizmus változatai az iskolás klasszicizmustól a neoklasszicizmusig, főbb szerzők pályaképe.)

A magyar romantika és tanítása. (A magyar romantika kialakulása, műfaji rendszere, folyóirat- és színházkultúrája. A romantikus líra térhódítása. A magyar romantika legfontosabb műfajai. Elbeszélő költemény, romantikus eposz, magyar regények. A romantikus szerző fogalma.)

A 19. század 2. felének klasszikus magyar irodalma és a kora modernség magyar irodalma és tanítása. (A 19. század 2. felének irodalma, a regény térhódítása, az elbeszélés/novella lehetőségei. Líra és ballada. Nagy epikusok életműve. A 19. század végének, 20. század elejének irodalma. Századvégi novellisták. A dráma új lehetőségei.)

A magyar irodalom a 20. sz. első felében és tanítása. (A nemzeti konzervatív irodalom, az avantgárd magyar irodalma, a transzilvánista irodalom műfaji rendszere, folyóiratkultúrája. A Nyugat nemzedékei és szerzői. Az Új Idők nemzedékei és szerzői. Az Erdélyi Helikon, a Pásztortűz nemzedékei és szerzői. Irodalmi kánonok formálódása. A másodmodern irodalom fogalma, kiemelkedő alkotói.)

A magyar irodalom a 20. sz. második felében és tanítása. (Az 1945 utáni magyar irodalom, a posztmodern fogalma, az Újhold költői. Prózaforodulat, írói csoportosulások. Kánonok többszólamúsága.)

Az 1920 utáni Kárpát-medencei magyar irodalom és tanítása. (Közösségi lét- és hagyományfolytonosság, irodalom és nemzeti önismeret, a kisebbségi lét kifejeződésének új irányzatai, identitásélmények a 20. századi határon túli magyar irodalomban, a határon túli magyar irodalmak kialakulása, erdélyi, felvidéki, délvidéki, kárpátaljai és egyéb kisebbségi magyar irodalmak; műfaji és tematikus tendenciák, hasonlóságok és különbségek; könyvkiadás, folyóirat-kultúra. Változások 1990 után.)

A 20. századi történelem az irodalomban és tanítása. (A történelmi kataklizmák megjelenése az irodalomban, műfajelméleti, poétikai, irodalomszociológiai aspektusok. Főbb témák: Trianon emlékezete, az első és a második világháború, a holokauszt, a kommunista diktatúra, 1956, a Kádár-korszak és a rendszerváltás emlékezete.)

A kortárs magyar irodalom és tanítása. (Tendenciák és irányzatok, a kortárs irodalom és az irodalmi hagyomány, irodalmi művek, szerzők párbeszéde. A prózafordulat és a lírafordulat fogalma, a kortárs dráma. Nyomtatott szöveg és digitális közlés: az új mediális helyzet következményei a kortárs magyar irodalomra. Tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban: irodalmi folyóiratok, írócsoportok, tehetséggondozó műhelyek, antológiák, irodalmi ismeretterjesztés, könyvhét, online irodalmi programok, események. A művek hatása, fogadtatása.)

Műelemzések és a műelemzés tanítása. (Olvasat, esztétikai minőség, értékelés; értékközvetítés, irodalmi művek elemzésének és értelmezésének gyakorlata az irodalomtörténeti és -elméleti ismeretek alapján.)

Gyermek- és ifjúsági irodalom és tanítása. (Gyermek- és ifjúsági irodalom történeti és kortárs változatai; médiaelméleti, műfajelméleti, poétikai és fejlődéslélektani aspektusok.)

Populáris irodalom és tanítása. (A népszerű irodalom történeti és kortárs változatai; populáris zsánerek, műfajelméleti és poétikai, irodalomszociológiai aspektusok.)

A Nemzeti alaptantervben „teljes életművel tanítandók”, „portrék”, „metszetek” vagy „szemelvények” formájában szereplő, alább felsorolandó szerzők jelenjenek meg a kurzusok tananyagában.

Ady Endre, Anonymus, Apáczai Csere János, Áprily Lajos, Arany János, Arany László, Babits Mihály, Balassi Bálint, Berzsenyi Dániel, Bessenyei György, Choli Daróczi József, Csokonai Vitéz Mihály, Csukás István, Dsida Jenő, Fazekas Mihály, Fekete István, Gárdonyi Géza, Gyergyai (Gergei) Albert, Gyóni Géza, Hajnóczy Péter, Herczeg Ferenc, Heltai Gáspár, Illyés Gyula, Janus Pannonius, Jókai Mór, József Attila, Juhász Gyula, Kányádi Sándor, Karinthy Frigyes, Károli Gáspár, Kassák Lajos, Kazinczy Ferenc, Kecskeméti Vég Mihály, Kisfaludy Károly, Kittenberger Kálmán, Kós Károly, Kosztolányi Dezső, Kölcsey Ferenc, Krúdy Gyula, Lázár Ervin, Mándy Iván, Márai Sándor, Mikes Kelemen, Mikszáth Kálmán, Molnár Ferenc, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Nagy Gáspár, Nagy László, Nyirő József, Örkény István, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Pilinszky János; Radnóti Miklós; II. Rákóczi Ferenc, Reményik Sándor; Romhányi József, Sütő András, Sylvester János, Szabó Dezső, Szabó Lőrinc, Szabó Magda, Széchenyi Zsigmond, Szenczi Molnár Albert, Szép Ernő, Sztárai Mihály, Tamási Áron, Tompa Mihály, Tóth Árpád, Vajda János, Vörösmarty Mihály, Wass Albert, Weöres Sándor, Zrínyi Miklós.

Halotti beszéd és könyörgés, Szent István király legendája Hartvik püspöktől, kuruc kori költészet, Margit-legenda, Ómagyar Mária-siralom.

A Nemzeti alaptantervben és itt nem jelölt, további szerzők, művek, témakörök a Képzési és kimeneti követelményekre építő mintatantervek tantárgyleírásaiban jelennek meg.

Nyelvtudomány: 27–32 kredit

Kommunikáció, tömegkommunikáció, digitális kommunikáció és tanítása. (A kommunikáció fogalma, típusai, eszközei, a digitális kommunikáció; a munka világa; a kommunikáció zavarai, ezek korrekciós lehetőségei, kommunikációs stratégiák, az online kommunikáció típusai és nyelvi sajátosságai. A nonverbális kommunikáció. A digitális kommunikáció (internetes információ megbízhatósága, hitelessége, plágium, adatvédelem, digitális szövegalkotás, médiaközlések elemzése, médiaműfajok, stilisztikai elemzések, a print és az online média műfajai.)

A nyelvi rendszer, a nyelvreírás irányzatai és tanítása. (A nyelvi szintek leírása. Hangtani, alaktani, szótani, szószerkezettani, mondattani ismeretek. A magyar hangrendszer főbb

jellemzői és a hangok kapcsolódási szabályai. A szóelemek és a szófajok, ezek összefüggései, mondat- és szövegbeli szerepük. A mondatrészek. A szószerkezetek fajtái. Az egyszerű és az összetett mondatok. A nyelvelírás fontosabb irányzatai (a klasszikus, a transzformációs generatív, a funkcionális és a kognitív grammatika szemlélet- és elemzésmódjai, a korpusznyelvészeti elemzés.)

A szöveg, szövegkohézió, szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás és tanítása. (Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. Szövegtípusok, közlésmódok, a megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint. Digitális és hagyományos szövegek. Nyelvhasználati szinterek szerinti szövegtípusok. A szövegértés, a szövegfeldolgozás és a szövegalkotás technikái, fejlesztési módszerei.)

Stiliztika, stílusrétegek, költői eszközök és tanításuk. (Stíluselemek, stílushatás, stílusművelők, alakzatok és szóképek, stílusrétegek, stílusváltozatok, stíluskorok, funkcionális kognitív stilisztika, a stílus cselekvéseméleti és interakciós megközelítése. A stílus főbb megközelítésmódjai: strukturalista megközelítés, a stílus cselekvéseméleti és interakciós megközelítése, funkcionális kognitív stilisztika. A nyelvi szerkezetek stíluspotenciálja, szóképek és alakzatok. A stílus szociokulturális tényezői. A stílusstruktúra. Stílustulajdonítás. A stílusminták működése és normativitása, a stílusminták és a műfajok összefüggései. A stilisztika és kognitív poétika kapcsolata. A stíluselemzés folyamata és módszertana.)

Nyelv, kultúra, társadalom és tanítása. (Szociolingvisztika, nyelvpolitika, dialektológia. A nyelv mint dinamikus rendszer, a nyelvi változó, a nyelvi változás és a nyelvi változatosság (nyelvváltozatok, stílusváltozatok, nyelvi repertoár). Nyelvi identitás. Nyelvi norma (a sztenderd nyelvváltozat). Nyelvi norma, nyelvjárás és iskola. A világ nyelvi sokfélesége, nyelv és globalitás; a nyelv szerepe a világról formált tudásban. Egy- és többnyelvűség, nyelvi kontaktusjelenségek, kisebbségi nyelvhasználat; nyelvi jogok, nyelvi diszkrimináció. Nyelvi tervezés (státusz- és korpusztervezés) és nyelvstratégia. Nyelv és hatalom. A magyar nyelv helyzete. A magyar nyelv változatai.)

A retorika és tanítása. (A beszéd felépítése és fajtái. Retorikatörténet. Érvélestechnika, meggyőzés, befolyásolás. Előadás és prezentáció. Retorika és hatalom, manipuláció. Üzleti kommunikáció. Szövegelemzések retorikai szempontok alapján. Vitatémák, vitaversenyek, a vitaversenyek típusai. Felkészítés vitaversenyre.)

Pragmatika, jelentéstan, frazeológia és tanítása. (Jel és jelentés; a jelentés általános kérdései, különböző kiterjedésű és összetettségű nyelvi kifejezések jelentésszerkezete, jelentéshálózatok. A szemantika újabb irányjai: a logikai/formális, a strukturális és a kognitív szemantika; gyakorlati nyelvhasználat, pragmatikai ismeretek, jelentés és kommunikációs helyzet. A nyelvi tevékenység pragmatikai megközelítése. Kontextus és nézőpont, deixis, megnyilatkozás és műfaj, beszédaktus, együttműködési elv, implicit jelentés és a jelentésképzés tudatossága. A pragmatikai szemlélet alkalmazása a szöveg szerkezeti és műveleti megközelítésében. Szövegpragmatika: nézőpontoszerkezet, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv. Jelentésrétegek. Szókincs, állandósult szókapcsolatok a nyelvben. A szójelentés és grammatikai jelentés elemei és fajtái. A szó szerinti és a figuratív jelentés különbségei, különös tekintettel a frazeológiai egységekre. Lexikológiai, lexikográfiai és frazeológiai ismeretek.)

Nyelvtörténet és tanítása: nyelvrokonság, nyelvemlékek. (A nyelvrokonság fogalma, annak kritériumai és bizonyítékai, a magyar nyelv eredetének hipotézisei. A nyelvi változás, ennek főbb okai, mechanizmusai, tendenciái. A nyelv hálózatalvú felfogása. A nyelvészet és a segédtudományok legújabb eredményei. A magyar nyelv történetének korszakai (a korszakolás kérdései, a korszakok jellemzői; hangváltozások, grammatikai változások,

szókincstörténet: a szókészlet rétegei, a szavak jelentésváltozása, a változás típusai). A magyar nyelv történetének legfontosabb nyelvemlékei; a nyelvtörténeti szövegek elemzése (a nyelvemlékek típusai, korai szórvány- és szövegemlékek, a Tihanyi apátság alapítólevele, a Halotti beszéd és könyörgés, valamint az Ómagyar Mária-siralom elemzése). Történeti dialektológia, történeti névtan. A 18–19. századi nyelvújítás módszerei, a nyelvújítás szerepe a magyar szókészlet fejlődésében. A nyelvtörténeti ismeretek felhasználhatósága a magyar nyelv és irodalom tanításában. A nyelvtörténet tanításának módszerei.

Alkalmazott nyelvészet és tanítása. (Kontrasztív nyelvészet, lexikológia, lexikográfia, számítógépes nyelvészet. Nagy nyelvi modellek és alkalmazásaik. Az MI alkalmazása az iskolai nyelvtanoktatásban. Nyelvmenedzselés, nyelvi tanácsadás. A tanári beszéd. Az iskolai mérés és értékelés nyelvi vonatkozásai. A nyelvi fejlődés menete és zavarai. Atipikus nyelvi fejlődésű gyerekek az iskolában. Nyelvstratégia, nyelvművelés, nyelvhelyesség. Helyesírási, nyelvhelyességi alapelvek. Az aktuális akadémiai helyesírási szabályzat ismerete és használata A helyesírás tanításának, az ismeretek aktualizálásának, gyakorlásának módjai.)

A szabadon választható tárgyak kerete ad lehetőséget a kerettantervben, az érettségi vizsgakövetelményekben és a fentiekben nem szereplő tartalmakon túlmutató további szakterületi ismereteket tartalmazó tárgyak felajánlására.

Szaktanári gyakorlat: 10 kredit

A szaktanári ismeretek átadása során a szakképzett tanárt arra kell felkészíteni, hogy az alapfokú nevelés-oktatás 5–8. és a középfokú nevelés-oktatás 9–12. évfolyamain egyaránt képes legyen magas színvonalon ellátni a nevelés-oktatás feladatait.

Tartalmi elemei:

A hatályos NAT-hoz kapcsolódó, állami tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvek, feladat- és szöveggyűjtemények ismerete, a tananyag elrendezésének lehetőségei. A tanítást és tanulást segítő (tárgyi és digitális) eszközök alkalmazási lehetőségei.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanításának főbb szempontjai, kutatási módszerei, kapcsolata más tudományokkal. A szaktanári kutatások főbb irányai, eredményei. A hazai irodalom- és anyanyelvtanítás vázlatos története, fejlődése, hagyományai, kiemelkedő szereplői. Kitekintés az irodalom és az anyanyelvek tanításának nemzetközi gyakorlatára.

A magyar nyelv és irodalom – mint tantárgy – didaktikai céljai, feladatai.

A Nemzeti alaptanterv alapelvei, átfogó céljai és a fejlesztési területekhez tartozó általános követelményei.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy formái, módszerei, segédeszközei a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével; munkaszervezési formák.

Fogalomalkotás, a fogalmak tanításának alapkérdései. A fogalmak, fogalmi rendszerek kialakítását megalapozó tapasztalatszerzés folyamata. Feladattípusok a fogalmak tanításával kapcsolatban. Definiálási módok az általános iskolában és a középiskolában.

A portfólió-felület használata, a feltöltendő dokumentumok (a gyakorlat dokumentumainak feltöltése feltétele a gyakorlat teljesítésének).

A tanár feladatai, kompetenciái. A munkaszervezési formák, módszerek megismerése.

Adat- és tudásbázisok felhasználása a magyar nyelv és irodalom tanítása során.

A magyar nyelv és irodalom tanításának tervezése és megvalósítása a Nemzeti alaptanterv, az erre épülő kerettantervek, a felvételi vizsgák és az érettségi vizsga követelményei alapján.

Az irodalmi és nyelvi kompetencia fogalma, megjelenése a tanítást szabályozó dokumentumokban.

A tudáselemek, munkaformák, új módszerek, eszközök, a képességfejlesztési és nevelési célok szaktárgyi jellegzetességei.

A tanulói differenciálás tervezése és megvalósítása a tanórán.

Motivációs stratégiák és a korszerű oktatástechnikai innovációk ismerete.

Mérés és értékelés a magyar nyelv és irodalom tanításában, értékelési módszerek. A kompetenciamérések módszerei.

Az óratípusok tervezési folyamata, az óramegfigyelés, önreflexió szakmai alapjai.

Mikrotanítások: bemutatás, elemzés, értékelés a látogatott tanórákon szerzett tapasztalatok alapján.

Módszertani és oktatástechnológiai innovációk megismerése, alkalmazása.

Az együttműködési térrel, oktatástechnikai innovációval, mesterséges intelligenciával kapcsolatos ismeretek felhasználása a magyar nyelv és irodalom tanítása során.

A teljesítménymérés pedagógiai elveinek szaktárgyi alkalmazása, mérés-értékelés.

Szakspecifikus módszertani elemek (pl.: játékosítás, drámapedagógia, kreatív írás, történetmesélés, kutatásalapú tanulás stb.)

Együttműködési platformok ismerete és alkalmazása, okostelefon alkalmazása a magyar nyelv és irodalom tanítása során.

Az egyetemi fejlesztésű kollaborációs tér használata.

A látogatott tanórák IKT-vonatkozásainak elemzése.

Rendszerszemlélet a magyar nyelv és irodalom tanításában. Néhány témakör teljes felépítése 5–12. évfolyamon: a fogalmak kialakítása, fejlesztése, gyakorlása; összefüggések megsejtése, bizonyítása; mindezek alkalmazása hétköznapi problémák során; tárgyi és digitális eszközhasználat lehetőségei.

A problémamegoldási képességek fejlesztésének lehetőségei, a problémamegoldás lépései, stratégiái a felső tagozaton és a középiskolában. A kommunikációs, nyelvi, irodalmi problémák, feladatok osztályozása különböző szempontok szerint, problémavariációk, problémásorozatok. A problémamegoldás és problémaalkotás folyamata.

Óratervek készítése és megvalósítása.

A tehetség gondozás és a felzárkóztatás módszerei.

A magyar nyelv és irodalom szakhöz kapcsolódó tanórán kívüli tevékenységek megismerése (szavalóversenyek, színjátszókör, Szép magyar beszéd verseny, Édes anyanyelvünk verseny, vitakör, olvasókör, írókör, szakkörök, felzárkóztató foglalkozások, iskolai ünnepségek forgatókönyve stb.).

Kritikus nethasználat (kiberbiztonság, tartalomszűrés, szerzői jog).

Felkészítés a középiskolai felvételi vizsgára és az érettségi vizsgára.

7. A képzés időtényezői

10 félév

A képzési idő részletezése:

A fokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma	110 kredit
Összes hallgatói tanulmányi munkaóra	3300
Hallgatói munkamennyiség kreditben egy tanulmányi félévben (átlagos kreditszám):	11
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma nappali munkarendben	átlagosan 100,8 tanóra

A heti tanórák jellemző száma nappali munkarendben	átlagosan 7,2 tanóra, ebből a kredithez rendelt tanórák száma átlagosan: 9,2 tanóra
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma levelező munkarendben	átlagosan 0 tanóra
Szakmai gyakorlat időtartama:	A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

8. A képzés felépítése

8.1. A szakdolgozat vagy diplomamunka elkészítéséhez rendelt kreditek száma:

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

8.2. Szakmai gyakorlati képzéshez rendelt kreditek száma:

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

8.3. A szakirány elvégzésével összegyűjtendő kreditek minimális száma:

-

9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv

A tanóra-, kredit- és vizsgaterv tartalmazza oktatási időszakonkénti bontásban az összes tantárgy (kritériumkövetelmény – a továbbiakban együtt: tantárgy) vonatkozásában

- a) a tantárgyak Neptun-kódját,
- b) a tantárgyak jellegét (kötelező, kötelezően választható, szabadon választható, kritériumkövetelmény),
- c) a meghirdetés féléveit,
- d) a tantárgyak heti és félévi vagy félévi óraszámát a tanóra típusa szerinti bontásban,
- e) a tantárgyakhoz rendelt krediteket,
- f) a hallgatói teljesítmény értékelésének módját (számonkérés);
- g) a tantárgyfelelős szervezeti egységet és a tantárgyfelelős személyét.

A tanóratípusok rövidítései:

- előadás: EA
- szeminárium: SZ
- gyakorlat: GY
- e-szeminárium: ESZ
- további szükséges rövidítések

A tanóra-, kredit- és vizsgatervet az 1. számú melléklet tartalmazza.

10. Az előtanulmányi rend

A tanterv határozza meg, hogy az egyes tantárgyak felvételéhez milyen más tantárgyak előzetes vagy egyidejű teljesítése szükséges (előtanulmányi rend).

Az előtanulmányi rendet a 2. számú melléklet tartalmazza.

11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

A tananyag ismeretének ellenőrzése és értékelése történhet:

- a) szorgalmi időszakban a tanórán tett írásbeli vagy szóbeli számonkéréssel, írásbeli (zárthelyi) dolgozattal, otthoni munkával készített feladat értékelésével vagy gyakorlati feladat-végrehajtás értékelésével félévközi jegy formájában;
- b) a vizsgaidőszakban tett vizsgával;
- c) a félévközi követelmények és a vizsga alapján együttesen.

Kredittel nem rendelkező kritériumkövetelmény esetén annak teljesítésének feltétele önmagában az aláírás is lehet.

A hallgató tanulmányait záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja.

Az értékeléstípusok rövidítései:

- évközi értékelés: ÉÉ / évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z))))
- gyakorlati jegy: GYJ / gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z))))
- kollokvium: K / kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z))))
- beszámoló: B
- projektfeladat: PF
- alapvizsga: AV
- szigorlat: SZG
- komplex vizsga: KV
- záróvizsga: ZV

Az ismeretek ellenőrzésének rendjét részletesen a vonatkozó jogszabályokban, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban meghatározottak alapján:

- a jelen ajánlott tanterv részét képező tantárgyi programok, valamint
- a záróvizsga tekintetében a jelen fejezet 12. pontja határozzák meg.

12. A záróvizsga

12.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

12.2. A záróvizsga részei

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

12.3 A záróvizsga eredménye

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

13. A szakdolgozat/diplomamunka

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

14. Az oklevél

14.1. Az oklevél kiadásának feltétele

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

14.2. Az oklevél minősítésének megállapítása

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

15. A szakmai gyakorlat

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak)

Az Erasmus+ program lehetőséget ad az alapképzésben résztvevő hallgatóknak, hogy tanulmányi mobilitási, illetve szakmai gyakorlati ösztöndíjban részesüljenek.

A tanulmányi mobilitás lehetővé teszi, hogy a pályázatot elnyert hallgatók egy félévet az Egyetem valamely partnerintézményénél töltsenek, és az ott megszerzett krediteket beszámíttassák itthoni tanulmányaikba. Az ún. csereprogram révén a hallgatók tandíjmentesen tanulhatnak az adott intézményben.

A pályázók az EU országaiba, illetve Izlandra, Liechtensteinbe, Norvégiába, illetve Törökországba, Szerbiába és Észak-Macedóniába utazhatnak, azokba az intézményekbe, amelyekkel az Egyetem intézményközi szerződést kötött. A választható egyetemek listája az egyetem honlapján elérhető. A nemzetközi kreditmobilitás (Európán kívüli országok) keretein belül az Egyetem tanévenként és pályázati ciklusonként változó térségbeli partnerintézményekkel biztosít kapcsolatokat.

A Kar ösztönzi a hallgatókat a nemzetközi mobilitásban történő részvételre. A külföldi tanulmányokat folytató hallgatók részére kedvezményes tanulmányi rendet biztosít, valamint a Kari Kreditátviteli és Validációs Bizottság széles körben fogadja be a külföldön teljesített tárgyakat a kötelező vagy a szabadon választható tárgyak körébe.

A képzés felépítéséből eredően a 2. és a 3. szemeszter lehet alkalmas külföldi tanulmányok folytatására.

17. További szakspecifikus követelmények

17.1. Specializációválasztás feltételei

-

17.2. Szigorlat/alapvizsga/komplex vizsga

TMNITTSZ100 - Magyar nyelv és irodalom komplex szigorlat (6. szemeszter) tárgyai:

- TMNITT108 Veszélyeztetett nyelvek, nyelvi kisebbségek: globális és Kárpát-medencei perspektívák
- TMNITT107 Magyar irodalom a kezdetektől 1600-ig
- TMNITT106 Az ókor és a középkor világirodalma és tanítása
- TMNITT109 Alaktan és szókészlettan szakmódszertana és tanítása
- TMNITT112 Magyar irodalom 1600-tól 1772-ig
- TMNITT111 A reneszánsz és a barokk világirodalma és tanítása
- TMNITT116 Történeti és tipológiai összehasonlító nyelvészet és tanítása
- TMNITT113 Rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus a magyar irodalomban
- TMNITT119 A XIX. század magyar irodalma (romantika, népiesség, realizmus, nemzeti klasszicizmus)
- TMNITT118 A felvilágosodás és a romantika világirodalma és tanítása
- TMNITT124 A magyar nyelv története az ősmagyar kortól napjainkig
- TMNITT121 A magyar irodalom a XX. század első felében (Nemzeti konzervatív irodalom, polgári irodalom és transzilvanizmus)

17.3. Kritériumkövetelmények

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

17.4. A mesterképzésbe történő felvételkor hiányzó kreditek megszerzésének feltételei

-

17.5. A képzésben alkalmazott sajátos oktatási-tanulási, tanulás-támogatási eszköztár, módszertan, eljárások

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

Budapest,

Dr. Pomozi Péter, PhD, egyetemi docens,
tanszékvezető

A tantárgyi programok listája

I. Törzsanyag

- TMNITT104 A nyelvtudomány alapjai
- TMNITT100 Nyelvészeti prozeminárium
- TMNITT102 Az irodalomtudomány alapjai
- TMNITT103 Irodalomtudományi prozeminárium
- TMNITT101 A Biblia és az irodalom
- TMNITT105 Beszédtudomány (fonetika) és tanítása
- TMNITT108 Veszélyeztetett nyelvek, nyelvi kisebbségek: globális és Kárpát-medencei perspektívák
- TMNITT107 Magyar irodalom a kezdetektől 1600-ig
- TMNITT106 Az ókor és a középkor világirodalma és tanítása
- TMNITT109 Alaktan és szóképzéstan szakmódszertana és tanítása
- TMNITT110 Nyelvhelyesség, helyesírás, anyanyelv-pedagógia
- TMNITT112 Magyar irodalom 1600-tól 1772-ig
- TMNITT111 A reneszánsz és a barokk világirodalma és tanítása
- TDMKTT100 Kommunikáció és média
- TMNITT116 Történeti és tipológiai összehasonlító nyelvészet és tanítása
- TMNITT115 Retorika és stilisztika
- TMNITT113 Rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus a magyar irodalomban
- TMNITT114 Rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus és tanítása a magyar irodalomban szakmódszertani szeminárium
- TMNITT117 Pszicholingvisztika
- TMNITT119 A XIX. század magyar irodalma (romantika, népiesség, realizmus, nemzeti klasszicizmus)
- TMNITT120 A XIX. század magyar irodalma (romantika, népiesség, realizmus, nemzeti klasszicizmus) és tanítása szeminárium
- TMNITT118 A felvilágosodás és a romantika világirodalma és tanítása
- TMNITT124 A magyar nyelv története az ősmagyar kortól napjainkig
- TMNITT123 A modernizmus világirodalma és tanítása szeminárium
- TMNITT121 A magyar irodalom a XX. század első felében (Nemzeti konzervatív irodalom, polgári irodalom és transzilvanizmus)
- TMNITT122 A magyar irodalom a XX. század első felében (Nemzeti konzervatív irodalom, polgári irodalom és transzilvanizmus) és tanítása szeminárium
- TMNITT125 Jelentéstan, szövegten, pragmatika szakmódszertana és tanítása
- TMNITT128 Kárpát-medencei magyar nyelvjárások és rétegnyelvek

- TMNITT126 A közelmúlt Kárpát-medencei magyar irodalma
- TMNITT127 A közelmúlt Kárpát-medencei magyar irodalma szakmódszertani szeminárium
- TMNITT130 Kortárs magyar irodalmi irányzatok és tanításuk
- TMNITT132 Történelem az irodalomban
- TMNITT131 Kortárs világirodalmi irányzatok és tanításuk
- TMNITT129 Mondattan
- TMNITT134 Mese és mítosz
- TMNITT133 A nyelv- és irodalomtudomány legújabb kutatási irányai

II. Szakdolgozat/Diplomamunka

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

III. Szakmai gyakorlat

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

IV. Szabadon választható tantárgyak

Külön lista szerint.

V. Kritériumkövetelmények

A tanári felkészítés közös tárgyainak ajánlott tantervében rögzítve.

VI. Kötelezően választható tantárgyak

-

TANTÁRGYI PROGRAMOK

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT100**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Nyelvészeti prozeminárium
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Linguistic proseminar
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 2 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

Az egyetemi magyar nyelvészeti tanulmányok szemléleti és gyakorlati megalapozása, bevezetés a magyar nyelvészeti stúdiómba. Felkészítés a tanári munkára, a nyelvészeti kutatómódszertan alapjainak megismertetése.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Analytical and practical foundations of Hungarian linguistic studies at university level. Preparation for educational work, introduction to the basics of linguistic research methodology.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Képes a tudását élményszerű módszerekkel közvetíteni. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Képes eltérő nyelvelméleti kiindulópontokból tekinteni a nyelvhasználat jelenségeire. Képes a nyelvről való tudás sokféleségét, a nyelv (rendszerbeli, társas és kulturális) változatosságát a maga számára feltérképezni,

általánosan modellálni, és a korosztálynak megfelelő módon értelmezni. Ismeri az anyanyelvi és irodalmi nevelés-oktatás alapelveit, céljait, feladatait, tartalmait, színtereit, szaktárgyspecifikus alapelveit, módszertani eljárásait, tanulás-szervezési módjait, tanítási és tanulási stratégiáit; a tantervben megfogalmazott tanulási eredményeket, valamint a tantárgyak tanulásának sajátosságait, megismerési módszereinek lehetőségeit, a tankönyveket, taneszközöket.

-

Képességei:

Képes a tudás tantervi és tanulási területi összefüggésekbe ágyazására, elősegíteni a tanulók tudományos fogalmainak, fogalomrendszereinek fejlődését, megismertetni a tudományterület értékeit és kutatási eljárásait; képes az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségek kialakítására a tanulóknál. Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Ismeri, alkalmazni tudja az anyanyelvi és irodalmi nevelésben az egyéni, illetve a közösségi motiválási technikákat, a tanulói kommunikációt segítő eszközöket, a visszacsatolási mechanizmusokat.

-

Attitűdje:

Célja, hogy a tanulók megőrizték kíváncsiságukat, nyitottságukat, és váljanak önmagukat és a másikat elfogadó, gondolkodó és olvasó emberekké. Megvan benne az igény a szaktudományos és szakmódszertani kutatási eredmények folyamatos követésére, valamint az iskolai nevelési folyamatba való adekvát beépítésére. Elkötelezett a tanulók anyanyelvi kompetenciáinak fejlesztését szolgáló csoportos tevékenységek (projektmunka, páros és csoportmunka, kooperatív tanulási technikák, heterogén tanulócsoporthoz differenciált fejlesztés, nem formális módszerek alkalmazása) megszervezésére, a tananyaghoz kapcsolt alkalmazására. Elkötelezett a magyar nyelv és irodalom színvonalas tanítására, a tanulók nyelvvel és irodalommal szembeni viszonyának javítására, ismereteinek, képességeinek fejlesztésére.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Capable of conveying knowledge using experiential methods. Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature.

Capable of viewing language use phenomena from different linguistic theoretical perspectives. Capable of mapping the diversity of knowledge about language, its (systemic, social, and cultural) variability, modelling it generally, and interpreting it in an age-appropriate manner. Knows the principles, goals, tasks, content, venues, subject-specific principles, methodological procedures, learning organisation methods, teaching and learning strategies of native language and literature education; the

learning outcomes formulated in the curriculum, the characteristics of learning language and literature, the possibilities of learning methods, textbooks, and teaching aids.

-

Capabilities:

Capable of embedding knowledge in curricular and learning area contexts, promoting the development of students' academic concepts and conceptual frameworks, introducing the values and research procedures of the academic field, and developing the skills necessary for the application of the knowledge acquired. Capable of expressing himself/herself professionally in speech and writing and applying subject-specific and methodological competences adaptively and creatively in the process of native language and literary education. Knows and can apply individual and community motivation techniques, tools that support student communication, and feedback mechanisms in native language and literary education.

-

Attitude:

Aims for students to maintain their curiosity and open-mindedness, and to become individuals who accept themselves and others, think reflectively, and enjoy reading. Has the desire to continuously follow academic and methodological research results and adequately incorporate them into the education process. Committed to organising group activities (project work, pair and group work, cooperative learning techniques, differentiated development in heterogeneous student groups, application of non-formal methods) that serve the development of students' native language competences and applying them to the curriculum. Committed to high-quality teaching of Hungarian language and literature, improving students' attitudes towards language and literature, and developing their knowledge and skills.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Általános tudnivalók, követelményrendszer. (Introduction, requirements.)

12.2. A nyelv szinkrón vizsgálata. Szempontok, irányzatok és elméletek. A szójelentés felépülése. Szemantikai hálózatok a szókészletben. Elemzési gyakorlat A magyar nyelv nagyszótára alapján alapján. (Synchronic linguistics. Aspects, trends and theories. The structure of lexical meaning. Semantic networks in the vocabulary. Analysis exercise based on Dictionary of the Hungarian language.)

12.3. Mi változhat a nyelvben? Egy bibliai hely fordításainak összehasonlítása a kódexektől napjainkig. Csoportfeladat: egy rövid szövegemlék elemzése, modernizálása mai nyelvre. (Linguistic changes. comparison of translations of a biblical passage from the codices to the present day. Group assignment: analysis and

modernisation of a short old Hungarian text.)

12.4. A nyelvi rokonság, a nyelvi érintkezés. A nyelvrokonság bizonyítékai. A szabályos hangmegfelelés példasorai. Tudománytalan elméletek és kritikájuk. Csoportos feladat: ismeretterjesztő blogposzt írása. (Linguistic kinship and language contact. Evidence of linguistic kinship. Examples of regular sound correspondence. Pseudoscientific theories and their criticism. Group assignment: writing a popular science blog post.)

12.5. A nyelv változatai. Standard és más változatok. A dialektusok, szociolektusok és vizsgálati módszereik. Csoportmunka: nyelvi profilozás egy magadott szövegből. (Language varieties. Standard language and other varieties. Dialects, sociolects, digilects and their examination methods. Group work: linguistic profiling.)

12.6. A nyelvi változatokhoz fűződő attitűdök: gyűjtés a közösségi médiából, interjúkészítés más hallgatókkal. (Attitudes towards language varieties: data gathering from social media, interviewing fellow students.)

12.7. Zárthelyi dolgozat. (Written test.)

12.8. A nyelvészeti kutatás alapelvei, típusai. A kutatási folyamat. (The linguistic research. The research process.)

12.9. A nyelvészeti kutatások megtervezése. Csoportos feladat: témaválasztás, kutatási kérdés, absztraktírás. (Designing a linguistic research. Group work: topic selection, research question, abstract writing.)

12.10. Csoportos feladat: szakirodalomkeresés. A legfontosabb magyar folyóiratok, periodikák, adatbázisok és használatuk. A MI felhasználási lehetőségei és korlátai. (Group work: literature search. The most important Hungarian journals, periodicals, databases and their use. Advantages and limitations of using AI.)

12.11. A nyelvészeti kutatások módszertana. Etikai kérdések. (Research methodology. Questionnaire-based survey. Research ethics)

12.12. Kutatási tervek készítése csoportmunkában. (Group work: research plan.)

12.13. A tudományos írás alapjai. Szerkezet, bibliográfia, formai követelmények. (General guidelines for academic writing. Structure of a paper, citation, bibliography, and formatting requirements.)

12.14. Terminológiai alapfogalmak. A hivatkozás és az idézés. A plágium fogalma. (Terminology, citation and reference. What plagiarism is and how to avoid it.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy projektmunka elkészítésével pótolhatja. A projektmunka témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során egy zárthelyi dolgozat teljesítése. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható. A hallgatók egy csoportos projektmunkát (kutatási tervet) készítenek (kutatási terv) és több csoportfeladatban vesznek részt. A projektmunka értékelése is ötfokozatú érdemjeggyel történik. A csoportfeladatokból (szövegátírás, blogposzt, interjú stb.) a csoportok portfóliót adnak be, ezek értékelése szintén ötfokozatú érdemjeggyel történik.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- zárthelyi dolgozat: 40%
- projektfeladat: 30%
- portfólió 30%

Bármely feladat elégtelen értékelése esetén a tantárgy elégtelen értékelést kap.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Crystal, David (Ford. Kis Katalin, László Zsuzsa, Rebrus Péter.): A nyelv enciklopédiája, Osiris Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 963 379 211 8;
2. Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. 6. kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 9789630589987;
3. Majoros Pál: A kutatómódszertan alapjai: Tanácsok, tippek, trükkök – nem csak szakdolgozat-íróknak, Perfekt Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 978 963 394 584 1;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Kugler Nóra – Tolcsvai Nagy Gábor: Nyelvi fogalmak kisszótára, Korona Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963 9191 62 0;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT101**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A Biblia és az irodalom
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** The Bible and Literature
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy célja, hogy a Biblia kulturális és irodalmi jelentőségét mint az európai és magyar művelődés alapját ismertesse. A kurzus során külön figyelmet szentelünk a Bibliának mint a keresztény hit fundamentumának, amely maradandó hatással van a kereszténység által teremtett világra, elsősorban a képzőművészeti és az irodalmi alkotásokra. A Biblia hatása ugyan látványosan megmutatkozik a művészetekben, de még alapvetőbbek azok az eszmei és erkölcsi hatások, amelyek az európai gondolkodást és szellemtörténetet formálták, és ma is jelen vannak az európai identitásban. Az órák tartalma a NAT2020 hangsúlyos elemeire épít, többek között a kereszténység és a nemzeti identitás formáló szerepére, valamint a kiemelkedő irodalmi alkotások és szerzők bemutatására.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to present the cultural and literary significance of the Bible as the foundation of European and Hungarian culture. The course will place special emphasis on the Bible as the cornerstone of Christian faith, which has left a lasting

impact on the world shaped by Christianity, particularly in visual arts and literary works. While the influence of the Bible is visibly reflected in the arts, even more fundamental are the intellectual and moral impacts that have shaped European thought and intellectual history, remaining present in European identity to this day. The course content builds on the key elements emphasized by NAT2020, including the formative role of Christianity and national identity, as well as the introduction of prominent literary works and authors.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát. Ismeri az irodalom és a Biblia alapvető kapcsolódási pontjait.

Megérti a Biblia szerepét a magyar és európai kultúra és identitás kialakulásában. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a Biblia egyetemes emberi kultúrában nyomon követhető hatástörténetéről, ezen belül a Biblia hatástörténetéről a magyar és az európai irodalomra.

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Rendelkezik az egyéni, a közösségi sajátosságokhoz igazodó, a megértő műélvezetet, valamint a közösségi interpretációt, a szóbeli és az írásbeli nyelvi fejlesztést, az anyanyelvi, illetve irodalmi ismeretbővítést segítő szakmódszertani felkészültséggel. Képes a magyar nyelv és irodalomban rejlő értékorientált személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését segíteni.

Képes felismerni egy ismeretlen irodalmi szövegben az ószövetségi és újszövetségi motívumokat, bibliai alakokat és utalásokat. Képes az irodalmi jelenségeket történeti kontextusban és sokszínűségükben elemezni.

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával.

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Meghallgatja, mérlegeli mások álláspontját, tiszteletben tartja az övétől eltérő vallási, lelkiismereti meggyőződést. Fontosnak tartja a különböző személyiségű tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális, valamint erkölcsi fejlődéséről való elképzelések, az együttnevelés elveinek megismerését, szakmódszertanát és alkalmazását a magyar nyelv és irodalom tanítása során. A tanítás, az olvasmányélmények feldolgozása során hangsúlyozza az egymás elfogadásának szükségességét.

Autonómiája és felelőssége:

-
-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**Knowledge:**

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information.

The participant knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description. The participant is familiar with the fundamental connections between literature and the Bible. The participant understands the role of the Bible in shaping Hungarian and European culture and identity. The participant possesses basic knowledge of the influence of the Bible in universal human culture, particularly its impact on Hungarian and European literature.

Capabilities:

The participant is capable of expressing himself/herself professionally in speech and writing, and applying subject-specific and methodological competences adaptively and creatively in the process of native language and literary education. The participant possesses methodological preparedness tailored to individual and group characteristics, supporting appreciative enjoyment of literary works, collective interpretation, oral and written language development, and the expansion of native language and literary knowledge.

The participant is capable of utilising the value-oriented personality development opportunities inherent in Hungarian language and literature, and supporting students' independent knowledge acquisition. The participant is capable of identifying Old Testament and New Testament motifs, biblical figures, and references in unfamiliar literary texts. The participant can analyze literary phenomena within their historical context and diversity.

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature).

The participant consciously and accurately uses the acquired professional terminology. The participant listens to and considers the perspectives of others, respecting differing religious and conscientious beliefs. Values the understanding and application of the principles of inclusive education, and the intellectual, emotional, physical, social, and moral development of students with different personalities in teaching Hungarian

language and literature. Emphasises the necessity of mutual acceptance during teaching and in the processing of reading experiences.

Autonomy and responsibility:

-
-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – a Biblia mint a legek könyve (Introduction – The Bible as the Book of Superlatives)

12.2. Ószövetségi motívumok az irodalomban és a művészetben I. (Old Testament Motifs in Literature and Art I)

12.3. Ószövetségi motívumok az irodalomban II. (Old Testament Motifs in Literature II)

12.4. Ószövetségi motívumok az irodalomban III. (Old Testament Motifs in Literature III)

12.5. Zsoltárok könyve és európai jelentősége (The Book of Psalms and Its Significance in Europe)

12.6. Zsoltárok könyve és jelentősége a magyar irodalomban (The Book of Psalms and Its Significance in Hungarian Literature)

12.7. Ószövetség - Összefoglalás (Summary - Old Testament)

12.8. Bevezetés az Újszövetséghez, tipológiai szimbolizmus (Introduction to the New Testament, Typological Symbolism)

12.9. Újszövetségi motívumok az irodalomban és a művészetben I. (New Testament Motifs in Literature and Art I)

12.10. Újszövetségi motívumok az irodalomban II. (New Testament Motifs in Literature II)

12.11. Újszövetségi motívumok az irodalomban III. (New Testament Motifs in Literature III)

12.12. Legnagyobb egyházi ünnepeink a képzőművészetben és az irodalomban (Major Church Holidays in Fine Art, and Literature)

12.13. A NAT2020 irodalom tananyagában megjelenő bibliai motívumok vizsgálata (Examination of Biblical Motifs in the Section on Literature of NAT2020)

12.14. Összefoglalás (Summary)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke

25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése a szeminárium anyagából. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson és a gyakorlati foglalkozáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 40%
- második zárthelyi dolgozat: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

A beszámolókat alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Dér Katalin: A zsoltárok misztériuma, Kairosz, Budapest 2015. ISBN: 978 963 662 752 2;
2. Dér Katalin: Biblia és irodalom. Szentírási témák a magyar költészetben, Kairosz, Budapest 2019. ISBN: 978 963 662 997 7;
3. Rózsa Huba: Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe, Szent István Társulat, Budapest 1996. ISBN: 963 360 914 3;
4. Sággy Ádám – Wappler Ádám: Bevezetés az Újszövetségbe, Szent István Társulat, Budapest 2022. ISBN: 978 963 277 932 4;
5. Szőnyi Etelka szerk.: Bibliaértelmezés. Korok, módszerek, kontextusok. Írások

Benyik György tiszteletére 68. születésnapja alkalmából, 1–3. kötet, JATEPress, Szeged 2020. ISBN: 978 963 315 446 5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Dávidházi Péter: „Vagy jőni fog”. Bibliai témák nemzetiesítése a magyar költészetben, Ráció, Budapest 2017. ISBN: 9786155675133;
2. Őze Sándor: „Bűneiért bünteti Isten a magyar népet”: Egy bibliai párhuzam vizsgálata a XVI. századi nyomtatott egyházi irodalom alapján, Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest 1991. ISBN: 963 742 147 5;
3. Reisinger János: Világszem I–II. Magyar vershangverseny, Palatia, Budakalász 2014. ISBN: 978 963 897 136 4;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT102**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az irodalomtudomány alapjai
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** The Fundamentals of Literary Studies
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy az irodalom mélyebb megértését és tudományos megközelítését segíti elő az irodalomtudomány különböző irányzatainak és alapvető fogalmainak bemutatásával. Elsőként bevezetést nyújt abba, hogy miként befolyásolják az előfeltevéseink az irodalomhoz való viszonyunkat, és hol helyezkedik el az irodalom a tudományok és a művészetek világában. Részletesen tárgyalja az irodalmi művek szerzői, befogadói és kanonizációs folyamatait, az olvasás, újraolvasás és az olvasásra nevelés jelentőségét, valamint az ókori poétikákat, amelyek meghatározóak voltak a későbbi irodalmi elméletek számára. Az irodalmi műfajok kialakulása és változása, a modernitás és alteritás kérdése, valamint a hermeneutika is fontos szerepet kapnak, különös tekintettel a szövegértelmezés folyamatára. A tantárgy emellett áttekinti az irodalmi pozitivizmus és a szellemtörténet megközelítésmódjait, majd a modern és posztmodern irodalomtudomány legfontosabb elméleteit és módszereit, lehetővé téve az irodalmi szövegek szélesebb körű elemzését és értelmezését.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course promotes a deeper understanding and scholarly approach to literature by presenting various directions and fundamental concepts of literary studies. It first introduces how our assumptions influence our relationship with literature and where literature is positioned within the realms of science and art. It thoroughly examines the processes involving authors, reception, and canonization of literary works, the significance of reading, rereading, and fostering reading habits, as well as ancient poetics that have been foundational for later literary theories. The formation and evolution of literary genres, questions of modernity and alterity, and hermeneutics play an essential role, with special emphasis on the process of text interpretation. The course also reviews the approaches of literary positivism and intellectual history, followed by the most important theories and methods of modern and postmodern literary studies, enabling a broader analysis and interpretation of literary texts.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén.

Ismeri az irodalomtudomány jellemző kutatási kérdéseit, elemzési és értelmezési módszereit. Ismeri az irodalomtudomány egyes részterületeit és alapvető szakkifejezéseit.

Képességei:

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni.

Képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő irodalomtudományi módszereket. Megfelelően használja az irodalomtudomány legfontosabb fogalmait. A legalapvetőbb irodalomelméleti irányzatok elvei között különbséget tesz.

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával.

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen és mérlegelő gondolkodással alkalmazza az irodalomtudomány alapvető elméleteit. Tudja, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit.

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information. The participant knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description. The participant is familiar with the fundamental connections between literature and the Bible.

The participant has knowledge of the characteristic research questions, analysis, and interpretation methods of literary studies. The participant understands the subfields of literary studies and fundamental technical terms.

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education.

The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

The participant is capable of selecting and applying appropriate literary research methods. The participant effectively uses the main concepts of literary studies. The participant differentiates between the principles of basic literary theories.

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature).

The participant consciously and accurately applies the acquired professional language norms. The participant applies the basic theories of literary studies with credibility and reflective thinking. Knows that creating an appropriate learning atmosphere requires considering students' specific needs, ideas, and initiatives.

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az irodalom és az előfeltevéseink – bevezetés (Literature and Our Assumptions – Introduction)

12.2. Az irodalom a tudományok rendszerében (Literature in the System of

Humanities)

12.3. Az irodalom a művészetek között (Literature Among the Arts)

12.4. Mi az irodalom? Alapfogalmak (What Is Literature? Basic Concepts)

12.5. Szerző – mű – befogadó (Author – Work – Reader)

12.6. Produkció – recepció – kanonizáció (Production – Reception – Canonization)

12.7. Olvasás – újraolvasás – változó kontextus. Olvasásra nevelés (Reading – Rereading – Changing Contexts. Teaching Reading)

12.8. Ókori poétikák (Ancient Poetics)

12.9. Az irodalom és műfajai (Literature and Its Genres)

12.10. Alteritás és modernitás (Alterity and Modernity)

12.11. A hermeneutika (Hermeneutics)

12.12. Az irodalmi pozitivizmus és a szellemtörténet (Literary Positivism and Intellectual History)

12.13. A modern irodalomtudomány (Modern Literary Studies)

12.14. A posztmodern irodalomtudomány (Postmodern Literary Theory)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre és aktivitásra vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga. A beszámoló alapját a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Arisztotelész – Horatius – Boileau: Poétikák, Európa Diákkönyvtár, Budapest 2007. ISBN: 978 963 078 380 4;
2. Bernáth Árpád – Orosz Magdolna – Radek Tünde – Rácz Gabriella – Tőkei Éva: Irodalom, irodalomtudomány, irodalmi szövegelemzés, Bölcsész Konzorcium, - 2006. ISBN: 963 9704 36 9;
3. Bókay Antal: Bevezetés az irodalomtudományba, Osiris, Budapest 2006. ISBN: 963 389 883 8;
4. Bókay Antal – Vilcsek Béla (szerk.): A modern irodalomtudomány kialakulása, Osiris, Budapest 1998. ISBN: 963 379 298 3;
5. Foucault, Michel: Nyelv a végtelenhez, Latin Betűk, Debrecen 2000. ISBN: 963 914 606 4;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bacsó Béla (szerk.): Szöveg és interpretáció, Cserépfalvi, Budapest 1991. ISBN: 963 799 013 5;
2. Barthes, Roland: A szöveg öröme. Irodalomelméleti írások, Osiris, Budapest 1998. ISBN: 963 379 201 0;
3. Bernáth Árpád: Építőkövek. A lehetséges világok poétikájához, Ictus Kiadó/JATE Irodalomelméleti Csoport, Szeged 1998. ISBN: 963 858 024 0;
4. De Man, Paul; ford. Fogarasi György: Az olvasás allegóriái, Ictus Kiadó, Szeged 1999. ISBN: 963 858 024 0;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT103**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Irodalomtudományi prosezeminárium
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Literary Studies Proseminar
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 2 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy a későbbi irodalomértést, szakszövegalkotást (szemináriumi dolgozat, szakdolgozat), illetve az irodalom oktatását alapozza meg. A foglalkozások célja az elméleti ismeretek gyakorlati elsajátítása és olyan alapkompenciák és jártasságok kialakítása, amelyek lehetővé teszik a későbbi önálló munkavégzést, a megismert szövegmegközelítési irányzatok alapján szépirodalmi alkotások értelmezését, tanítását, a szakirodalmi munkák mérlegelő gondolkodáson alapuló feldolgozását. A szeminárium alapvető tematikája: a papír alapú és az online adatbázisok megismerése és használata, az anyaggyűjtés módszertanának megismerése, bibliográfiakészítés, alapfokú irodalomelméleti, filológiai és textológiai ismeretek gyakorlati alkalmazása.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course provides a basis for later literary understanding, writing (seminar papers, theses) and teaching of literature. The aim of the sessions is to provide practical acquisition of theoretical knowledge and to develop the basic competences and skills that will enable students to work independently, to interpret literary works on the basis

of the approaches to texts they have learned, and to process literary works on the basis of reflective thinking. The seminar will cover the following basic topics: acquaintance with and use of paper-based and online databases, methodology of material collection, bibliography, practical application of basic knowledge of literary theory, philology and textology.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Alapos infokommunikációs tudása van, amelyet folyamatosan képes fejleszteni.

-

Képességei:

Képes figyelembe venni a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáit, egyensúlyt tud tartani a közvetítendő műveltséganyag követelményei, valamint a fejlesztőfeladatok között. Tudja alkalmazni a korszerű beszéd- és beszédértés-fejlesztés, a folyamatelvű olvasás- és írástanítás egyéni, valamint csoportos módszertani eljárásait. Képes önállóan saját fejlesztésű feladatlap készítésre, olyanra, amellyel maga is környezettudatosságot közvetít.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. Korrekt vitapartner akar lenni, egyben képes szakmai csapatban is dolgozni. Figyelembe veszi a rokon szakterületek képzési szempontjait.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature. Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Possesses thorough knowledge of information and communication, which he/she is capable of continuously developing.

.

Capabilities:

It is able to take into account the key competences of the National Curriculum and to maintain a balance between the requirements of the literacy content to be taught and the development tasks. Ability to apply modern methodological procedures for the development of speech and language comprehension and for the teaching of reading and writing in a process-oriented way, both individually and in groups. Ability to produce independently a self-development task sheet, which is used to convey environmental awareness.

-

Attitude:

It communicates the essential elements, ideas, moral and aesthetic values of national culture. The importance of thorough preparation, planning and flexible implementation. He wants to be a fair debating partner, but also able to work in a professional team. It takes into account the training aspects of related disciplines.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Bevezető óra, orientáció (Introductory lesson, orientation)

12.2. Kutatóhelyek, könyvtárak, online adatbázisok és használatuk megismerése (Learning about research sites, libraries, online databases and how to use them)

12.3. Az irodalomtudomány főbb területei és műfajai (Main fields and genres of literary studies)

12.4. Nyomtatott és digitális adathordozók megismerése, használata (Understanding and using print and digital media)

12.5. A kutatómunka folyamata I. (anyaggyűjtés, bibliográfiakészítés, jegyzetelés, szemináriumi és szakdolgozat megírása, hivatkozás, plágium) (The process of research I. (collection of material, bibliography, note-taking, writing seminar papers and theses, referencing, plagiarism))

12.6. A kutatómunka folyamata II. (anyaggyűjtés, bibliográfiakészítés, jegyzetelés, szemináriumi és szakdolgozat megírása, hivatkozás, plágium) (The process of research II. (collection of material, bibliography, note-taking, writing seminar papers and theses, referencing, plagiarism))

12.7. Bibliográfiakészítés, a bibliográfiakészítési szabályok alkalmazásával (Bibliography preparation, using the bibliography preparation rules)

12.8. Irodalmi szöveg olvasása és értelmezése – filológiai, textológiai, irodalomelméleti ismeretek segítségével I. (Reading and interpreting literary texts - using knowledge of philology, textology and literary theory I.)

12.9. Irodalmi szöveg olvasása és értelmezése – filológiai, textológiai, irodalomelméleti ismeretek segítségével II. (Reading and interpreting literary texts - using knowledge of philology, textology and literary theory II.)

12.10. Szakirodalmi és szépirodalmi mű olvasása, a szövegmegközelítés különböző irodalomelméleti iskoláinak horizontjából I. (Reading literary works from the perspective of different schools of literary theory I.)

12.11. Szakirodalmi és szépirodalmi mű olvasása, a szövegmegközelítés különböző irodalomelméleti iskoláinak horizontjából II. (Reading literary works from the perspective of different schools of literary theory I.)

12.12. A kritika; az érvelés felépítése (The critique; building the argument)

12.13. A szemináriumi dolgozat vázlatának bemutatása (Presentation of the outline of the seminar paper)

12.14. Zárthelyi dolgozat (Candidate essay)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A szemináriumon a részvétel kötelező. A hallgató három szemináriumról hiányozhat. Ha több mint három foglalkozásról hiányzik, a hiányzott órák tananyagából írásban kell beszámolnia (5000 leütés terjedelemben). A szemináriumi dolgozat beadásának a határideje az utolsó foglalkozás. Ha ezt nem készíti el, a zárthelyi dolgozatát nem írja meg, a szeminárium követelményeit nem teljesíti. Elfogadható indok esetében a szemináriumi dolgozat beadásának és a zárthelyi dolgozat megírásának időpontja: az utolsó szemináriumot követő 5 munkanap. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy szemináriumdolgozat-vázlatot kell bemutatni, egy szemináriumi dolgozatot kell írni (8500 leütés terjedelemben), a kurzust egy zárthelyi dolgozat zárja.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvétel, a legalább elégséges szintű szemináriumi dolgozat, a legalább elégséges zárthelyi dolgozat.

16.2. Az értékelés:

A szeminárium gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy a következő elemekből áll össze: 30%: az aktív, reflektív és önreflektív szemináriumi munka, 30% a szakirodalmi normáknak megfelelően elkészített szemináriumi dolgozat, 40% zárthelyi dolgozat.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bényei Péter: Az irodalmi szövegértelmezés határos határtalanságáról (In: *Studia Litteraria* 2019/3-4, 231–283 p.), 2019. ISBN: ISSN Online: 2063-1049; Nyomtatott: 0562-2867;
2. Buda Attila: Könyvtári ismeretek kisszótára, Korona, Budapest 2000. ISBN: 963-9191-72-8;
3. Dobos István: A magyar irodalom legszebb novellái, Új Palatinus Könyvesház Kft., Budapest 2006. ISBN: 9789639651043;
4. Szegedy-Maszák Mihály (főszerk.): A magyar irodalom története I. A kezdetektől 1800-ig, Gondolat Kiadó, Budapest 2008. ISBN: 978 963 693 007 3;
5. Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot?, Kairosz Kiadó, Budapest 1996. ISBN: 963-913-753-7;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bollobás Enikő: Kölcsönössége: Irodalomelmélet, szövegolvasás, kultúrák közvetítés, Balassi Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 978-963-456-086-9;
2. Hans Robert Jauss: Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika, Osiris Kiadó, Budapest 1997. ISBN: 9633792991;
3. Szilágyi Márton: Filológia, irodalomtörténet, kanonizáció: Klasszikus módszertudat és új kihívások között (In: *Helikon*, Irodalomtudományi Szemle 46. évfolyam, 2000/4. szám, 565-572.), Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézet,.

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT104

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): A nyelvtudomány alapjai

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Basic course of linguistics

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A kurzus bevezet a nyelvtudomány legfontosabb elméleti kérdéseinek ismeretébe. A nyelvek és nyelvcsaládok keletkezése, a nyelvi jel fogalma, nyelv és gondolkodás, nyelv és kultúra kapcsolata, a szókincs, a grammatika és a jelentéstan leíró és történeti közelítése és a nyelvtipológia a legfontosabb témák. A kurzus a kontrasztív szemléletet is erősíti, és kitér egyes számítógépes nyelvészeti vizsgálati trendekre is.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course introduces the students to the most important theoretical issues in linguistics. The main topics are emergence of languages and language families, the concept of the linguistic sign, language and thought, the relationship between language and culture, descriptive and historical approaches to vocabulary, grammar and semantics, and linguistic typology. The course will also reinforce a contrastive approach and will cover some trends in computational linguistics research.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Képes a tudását élményszerű módszerekkel közvetíteni. Képes eltérő nyelvelméleti kiindulópontokból tekinteni a nyelvhasználat jelenségeire. Képes a nyelvről való tudás sokféleségét, a nyelv (rendszerbeli, társas és kulturális) változatosságát a maga számára feltérképezni, általánosan modellálni, és a korosztálynak megfelelő módon értelmezni. Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek és a helyi tantervek szerinti magyar nyelv és irodalom szaktárgyi követelményeit, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ismeri és alkalmazza a digitális eszközöket a magyar nyelv és irodalom differenciált oktatásának megvalósítására. A világ nyelvi képének, a világ nyelvi folyamatainak bemutatásakor párhuzamot tud vonni a nyelvi és biológiai diverzitás, illetve annak veszélyeztetettsége között.

-

Képességei:

Képes a tudás tantervi és tanulási területi összefüggésekbe ágyazására, elősegíteni a tanulók tudományos fogalmainak, fogalomrendszereinek fejlődését, megismertetni a tudományterület értékeit és kutatási eljárásait; képes az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségek kialakítására a tanulóknál. Képes a tananyag súlypontjait, felépítését, közvetítésének logikáját a kerettantervi előírásokkal és a pedagógiai célokkal összhangban az adott tanulócsoporthoz igazítani. Képes a tanulás/tanítás folyamata során a tanulók képességeinek fejlesztésére alkalmas, a tanuló adottságainak és előzetes ismereteinek megfelelő módszerek kiválasztására.

-

Attitűdje:

Formális és informális értékelései adjanak pozitív visszacsatolást a tanulók számára, legyenek motiváló hatásúak. Fontosnak tartja a tanulók tanulását fejlesztő értékelés alkalmazását.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Capable of conveying knowledge using experiential methods. Capable of viewing language use phenomena from different linguistic theoretical perspectives. Capable of mapping the diversity of knowledge about language, its (systemic, social, and cultural) variability, modelling it generally, and interpreting it in an age-appropriate manner. Knows the subject requirements of Hungarian language and literature according to the National Core Curriculum, the related framework curricula, and local curricula, and the content regulation of educational work in schools. Knows the necessary textbooks, teaching aids, supplementary materials, and tools of educational technology. Knows and applies digital tools for implementing differentiated teaching of Hungarian language and literature. Capable of drawing parallels between linguistic and biological diversity and their endangerment when presenting the linguistic image and linguistic

processes of the world.

-

Capabilities:

Capable of embedding knowledge in curricular and learning area contexts, promoting the development of students' academic concepts and conceptual frameworks, introducing the values and research procedures of the academic field, and developing the skills necessary for the application of the knowledge acquired. Capable of adjusting the focal points, structure, and logic of curriculum delivery to the given student group in accordance with the framework curriculum requirements and pedagogical goals. Capable of selecting methods suitable for developing students' abilities during the learning/teaching process, based on students' attitudes and prior knowledge.

-

Attitude:

His/her formal and informal evaluations provide positive feedback to students and are motivating. Considers it important to use assessment to improve students' learning.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: A nyelvek eredete. Emberi nyelv és zooszemiotika. Nyelvi homogenizálódás és differenciálódás. (Introduction: The origin of languages. Human language and zoosemiotics. Language homogenisation and differentiation.)

12.2. A nyelvcsaládok keletkezése. Fontosabb eurázsiai nyelvcsaládok. (The origin of language families. Major Eurasian language families.)

12.3. Jel, nyelvi jel, jelrendszerek. (Sign, language sign, sign systems.)

12.4. A nyelvi jel önkényessége versus ikonicitás. Ikonicitás a lexikonban és a grammatikában. (The arbitrariness of the linguistic sign versus iconicity. Iconicity in lexicon and grammar.)

12.5. 12.5. Nyelv és gondolkodás, nyelv és kultúra viszonya. nyelv és környezet. (Language and thinking, language and culture. language and environment.)

12.6. 12.6. Nyelv és környezet. (Számok, színnevek, meteorológiai igék, grammatikai „különlegességek”.)) ((Language and environment. (Numbers, colour names, weather verbs, grammatical "peculiarities".))

12.7. 12.7. Szinkronia és diakronia. de Saussure rendszerétől az újabb felfogásokig. (Synchrony and diacrony. from de Saussure's system to the recent conceptions.)

12.8. 12.8. A nyelvi rendszer szinkrón leírása. Elméleti és gyakorlati megközelítések. (Synchronic description of the linguistic system. Theoretical and

practical approaches.)

12.9. 12.9. Változás és állandóság a nyelvben: grammatikatörténeti példák. (Change and permanence in the language. Examples from the history of grammar.)

12.10. Állandóság és változás a nyelvben: Szó- és jelentéstörténeti példák. (Change and permanence in the language: examples from the history of words and meanings.)

12.11. A nyelvi változás és a nyelvi variabilitás. (Linguistic change and variability.)

12.12. Nyelvtípusok. Tipológiai adatbázisok. (Language types. Typological databases.)

12.13. Számítógépes nyelvészeti kutatások. Az uráli nyelvek fonológiája. (Computational linguistics. Phonology of the Uralic languages.)

12.14. Összefoglalás. (Summary.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 1. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a jelenlétre vonatkozó követelmények teljesítése (14. pont).

16.2. Az értékelés:

A vizsgadolgozat értékelése ötfokozatú skálán: 41–55%= elégséges, 55–70= közepes, 71–85= jó, 86–100% = jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Antal László: A hatodik mondatrész, Magvető, Budapest 1985. ISBN: 963-14-0455-2;

2. Boas, Franz: Népek, nyelvek, kultúrák. Válogatott írások, Gondolat, Budapest 1975. ISBN: 963-280-148-2;

3. C. Vladár Zsuzsa: A gyök fogalma az európai nyelvészetben és a Czuczor–

Fogarasi szótárban. In: Horváth Katalin (szerk.). II. Czuczor–Fogarasi konferencia. 69–81., Magyar Művészeti Akadémia, Budapest 2013. ISBN: 978-963-88579-9-6;

4. de Saussure, Ferdinand: Bevezetés az általános nyelvészetbe 91–130., 177–200., Gondolat, Budapest 1967.

5. Sapir, Edward: Az ember és a nyelv, Gondolat Könyvkiadó, Budapest 1977. ISBN: 2399994763090;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Aikhenvald, Alexandra Y. – Dixon, R. M. W.: Grammars in Contact. A Cross-Linguistic Typology., Oxford University Press, Oxford 2007. ISBN: 0199207836;

2. Deutscher, Guy: Through the Language Glass. Why the World Looks Different in Other Languages 1–40., 129–156 , Arrow Books, London 2011. ISBN: 9780099505570;

3. Dixon, R. M. W.: The Rise and Fall of Language, Cambridge University Press, Cambridge 1997. ISBN: 978 0 521 62654 5;

4. Kiss Jenő: A magyar nyelv és nyelvközösség, Balaton Akadémia Kiadó, h.n. 2012. ISBN: 978-615-5174-10-0;

5. Pomozi Péter: A magyar múltidőrendszer térben és időben az evidencialitás tükrében. In: Fazakas Emese et. al. (szerk.). Tér. idő, társadalom metszéspontjai a magyar nyelvben. 85–100., ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék – NMT, Budapest–Kolozsvár 2014. ISBN: 978-963-284-529-6;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT105**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Beszédtudomány (fonetika) és tanítása
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Speech science (phonetics) and teaching
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus a fonetika, azaz a beszédtudomány sajátosságait mutatja be. Elemzi a betű, a beszédhang és a fonéma összefüggéseit. Tárgyalja a beszédszerveket, a beszédhangok nyelvspecifikus rendszereit, a magán- és mássalhangzók ejtési jellemzőit, a beszédhangok egymásra hatásait. Ismerteti a beszédakusztika alapfogalmait, a beszédhangok és hangkapcsolatok akusztikai-fonetikai sajátosságait és a szupraszegmentális tényezőket (beszédtempó, hangsúly, hanglejtés, egyéni hangszínezet, beszédritmus, hangerő). Kitér a beszéd korszerű elemzési lehetőségeire.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course introduces the specificities of phonetics, the science of speech. It analyses the relationship between letter, speech sound and phoneme. It discusses the organs of speech, the language-specific systems of speech sounds, the pronunciation characteristics of vowels and consonants, the interaction of speech sounds. It describes the basic concepts of speech acoustics, the acoustic-phonetic characteristics of speech

sounds and sound relationships and suprasegmental factors (speech rate, stress, intonation, individual tone, speech rhythm, volume) It covers the possibilities of modern speech analysis.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait, speciális fejlesztési igényeit, a fejlesztés és a diagnosztikus mérés módszereit. Ehhez korosztály-specifikus olvasmányokat, megközelítési módokat választ a tananyagfeldolgozás során. Képes a tudását élményszerű módszerekkel közvetíteni.

Átfogó képet kap a fonetika tudományterület sajátosságaiból. Komplex módon elsajátítja részterületeinek ismereteit elméletben és gyakorlatban egyaránt. Megalapozza a további nyelvi szintek tananyagának elsajátítását, megérti összefüggéseiket.

Képességei:

Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni.

Alkalmazza a megszerzett ismereteket, a gyakorlatban is működteti az elsajátított tudásanyagot. Felfigyel a beszédhangok nyelvspecifikus rendszereinek összetettségére, megismeri a más szakterületekkel való együttműködési lehetőségeket.

Attitűdje:

Inspirálja a diákokat, és elősegíti a tanulás szeretetét. Irányítja a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolását, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív viszony kialakítását.

Fogékony hozzáállást mutat a fonetika ismereteinek elsajátításához, reflektív attitűddel vesz részt a szemináriumi foglalkozásokon. Törekszik a tematika minél mélyebb megismerésére. Együttműködve vesz részt a beszédhangok és hangkapcsolatok akusztikai-fonetikai sajátosságai és a szuprasegmentális tényezők megismerésében.

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the specific competences to be developed in teaching and learning Hungarian language and literature, considering students' age characteristics, special development needs, and the methods of development and diagnostic assessment. Selects age-specific readings and approaches during curriculum processing. Capable of conveying knowledge using experiential methods.

Gain a comprehensive overview of the specificities of the discipline of phonetics.

Acquires a complex knowledge of its sub-fields, both theoretically and practically. It lays the foundations for the acquisition of knowledge and understanding of the interrelationships between the different language levels.

Capabilities:

Capable of handling individual comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of the subject. Capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

Apply the knowledge acquired and put it into practice. Be aware of the complexity of language-specific systems of speech sounds, and of the possibilities for cooperation with other disciplines.

Attitude:

Inspires students and promotes a love of learning. Directs the coordination of students' classroom, extracurricular, and out-of-school activities, fostering a positive attitude towards lifelong learning.

The participant has a receptive attitude to learning phonetics and participates in seminar sessions with a reflective attitude. The participant strives for a deeper understanding of the subject matter. The participant cooperates in the study of the acoustic-phonetic specificities of speech sounds and sound relations and of suprasegmental factors.

Autonomy and responsibility:

-
-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A beszédtudomány definíciója, tárgya, területei, fonetikai átírások (Definition, subject, fields and phonetic transcriptions of speech science)

12.2. A beszéd élettani alapjai; a beszédszervek megismerése, működésük az ejtési folyamatban 1. (tüdő, légzés, gége) (Physiological basis of speech; understanding the organs of speech, their function in the pronunciation process 1 (lungs, respiration, larynx))

12.3. A beszéd élettani alapjai, a beszédszervek megismerése, működésük az ejtési folyamatban 2. (hangszalagok, fonáció, toldalékcső, agy) (Physiological basis of speech, understanding the organs of speech and how they work in the pronunciation process 2 (vocal cords, phonation, epiglottis, brain))

12.4. A hallás szervei és a hallás folyamata (Organs of hearing and the process of hearing)

12.5. A beszéd szegmentális szerkezete: a beszédhangok osztályozása, rendszerei (Segmental structure of speech: classification and systems of speech sounds)

12.6. A magánhangzók képzési jellemzői (Training characteristics of vowels)

12.7. A mássalhangzók képzési jellemzői (Training characteristics of consonants)

12.8. A beszédhangok gyakorisága; fonetikai átírási gyakorlatok (Frequency of speech sounds; phonetic transcription exercises)

12.9. Beszédakusztikai alapok (idő, frekvencia, intenzitás), akusztikai paraméterek (Speech acoustics (time, frequency, intensity), acoustic parameters)

12.10. A magyar beszédhangok akusztikai-fonetikai jellemzői (Acoustic-phonetic characteristics of Hungarian speech sounds)

12.11. A beszédhangok egymásra hatása; fonetikai és fonológiai koartikuláció (Interaction of speech sounds; phonetic and phonological coarticulation)

12.12. A szupraszegmentális hangszerkezet (The suprasegmental sound structure)

12.13. A beszédészlelés folyamata és működése (The process and function of speech perception)

12.14. A beszéd korszerű elemzési lehetőségei fonetikai szempontból (Modern ways of analysing speech from a phonetic point of view)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató vizsgára bocsátható.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során egy zárthelyi dolgozat teljesítése szükséges. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozat teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat javítható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása, a zárthelyi dolgozat teljesítése, valamint egy 8 perces mikrotanítás, amelynek témája a beszédtudomány bármely területe (legalább elégséges eredménnyel).

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- félév végi zárthelyi dolgozat: 30%
- mikrotanítás: 50%
- órai részvétel és aktivitás: 30%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele a tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése, illetve legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bóna Judit (szerk.): Fonetikai olvasókönyv, ELTE Fonetikai Tanszék, Budapest 2016. ISBN: 978 963 284 668 2;
2. Gósy Mária: Fonetika, a beszéd tudománya, Osiris Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 963 389 773 4;
3. Markó Alexandra (szerk.): Tanulmányok a beszédtudomány alkalmazásának köréből, Eötvös Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 978 963 489 358 5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Csárdás László - Bóna Judit (szerk.): Sokszínű beszédtudomány, Akadémiai Kiadó, Budapest 2022. ISBN: 978 963 454 823 2;
2. Gósy Mária (szerk.): Beszéd, adatbázis, kutatások, Akadémiai Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 978 963 059 295 6;
3. Markó Alexandra (szerk.): Beszédtudomány. Az anyanyelv-elsajátítástól a zöngelkedési időig, ELTE BTK - MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest 2012. ISBN: ISSN 2060-0623;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT106**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Az ókor és a középkor világirodalma és tanítása
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** The Literature of Antiquity and the Middle Ages and Its Teaching
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy célja, hogy a NAT2020 irányelveinek megfelelően bemutassa az ókori görög és római, valamint a középkori irodalom alapvető értékeit és irodalomtörténeti jelentőségét. A tananyagban szereplő válogatott műfajok, szerzők és toposzok az európai irodalmi hagyomány és kultúra alappillérei. A kurzus során a hallgatók megismerkednek a történelmi kontextus fontosságával, és a művek elemzése révén fejlesztik mérlegelő gondolkodásukat. A tantárgy külön hangsúlyt helyez a kulturális identitás és a közös európai értékek felismerésére.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to present the fundamental values and literary-historical significance of ancient Greek and Roman, as well as medieval literature, in accordance with the guidelines of NAT2020. The selected genres, authors, and motifs included in the curriculum form the cornerstone of European literary tradition and culture.

Throughout the course, students will become acquainted with the importance of historical context, enhancing their critical thinking through the analysis of texts. The course places particular emphasis on recognizing cultural identity and shared European values.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az anyanyelvi és irodalmi nevelés-oktatás alapelveit, céljait, feladatait, tartalmait, színtereit, szaktárgyspecifikus alapelveit, módszertani eljárásait, tanulásszervezési módjait, tanítási és tanulási stratégiáit; a tantervben megfogalmazott tanulási eredményeket, valamint a tantárgyak tanulásának sajátosságait, megismerési módszereinek lehetőségeit, a tankönyveket, taneszközöket.

Ismeri az ókori görög és római irodalom korszakait, legfontosabb szerzőit és műfajait. Ismeri a középkori irodalom meghatározó szellemi áramlatait és szerzőit.

Képességei:

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni.

Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a világirodalom megfelelő korszakában. A legalapvetőbb ókori és középkori műfajok és toposzai között különbséget tesz.

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálózó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával.

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi az ókori görög és római, valamint a középkori irodalom alapvető szövegeit.

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring,

processing, interpreting, and organizing information. The participant knows the principles, goals, tasks, content, venues, subject-specific principles, methodological procedures, learning organisation methods, teaching and learning strategies of native language and literature education; the learning outcomes formulated in the curriculum, the characteristics of learning language and literature, the possibilities of learning methods, textbooks, and teaching aids. The participant is familiar with the fundamental connections between literature and the Bible.

The participant is familiar with the periods, major authors, and genres of ancient Greek and Roman literature. The participant knows the key intellectual movements and authors of medieval literature.

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

The participant can place an unfamiliar literary text into the appropriate period of world literature based on its genre and content characteristics. The participant distinguishes between the most fundamental ancient and medieval genres and motifs.

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature).

The participant uses the acquired professional terminology consciously and accurately. The participant analyzes the essential texts of ancient Greek, Roman, and medieval literature with credibility.

Autonomy and responsibility:

-
-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – eposz I. Hésziodosz: Theogónia; Munkák és napok (Introduction – Epic I. Hesiod: Theogony; Works and Days)

12.2. Eposz II. Homérosz (Epic II. Homer)

12.3. Elégia, epigramma, tanmese az ókori görög irodalomban (Elegy, Epigram, and Fable in Ancient Greek Literature)

12.4. Melosz, jambosz, kardal, idill és bukolika az ókori görög irodalomban (Melic, Iambic, Choral Poetry, Idyll, and Bucolic in Ancient Greek Literature)

12.5. Az ókori görög dráma (Ancient Greek Drama)

12.6. Az ókori görög és római történetírás (Ancient Greek and Roman Historiography)

12.7. Platón (Plato)

12.8. Az eposz a római irodalomban: Ennius, Vergilius (The Epic in Roman Literature: Ennius, Virgil)

12.9. Tanköltemény, elégia, epigramma a római irodalomban (Didactic Poetry, Elegy, and Epigram in Roman Literature)

12.10. Líra: Catullus és Horatius (Lyric Poetry: Catullus and Horace)

12.11. Prózai műfajok a római irodalomban: Cicero, Seneca (Prose Genres in Roman Literature: Cicero, Seneca)

12.12. A középkor egyházi irodalma, egyházatyák, teológusok, szerzetesrendek és szentek (Medieval Ecclesiastical Literature, Church Fathers, Theologians, Monastic Orders, and Saints)

12.13. Lovagi és udvari irodalom és kultúra. Az erények rendszere a középkorban (Chivalric and Courtly Literature and Culture. Medieval Ethics)

12.14. Dante, Villon, műfajaik és a legfontosabb műveik. Alvilágjárások a világirodalomban (Dante, Villon, Their Genres and Major Works. Descents into the Underworld in World Literature)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése a szeminárium anyagából. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson és a gyakorlati foglalkozáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 40%
- második zárthelyi dolgozat: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Adamik Tamás: Római irodalom. A kezdetektől a nyugatrómai birodalom bukásáig, Kalligram, Pozsony 2009. ISBN: 9788081012266;
2. Dante Alighieri: Isteni színjáték, Magvető, Budapest 2016. ISBN: 9789631433791;
3. Hajdu Péter szerk.: Horatius arcai, Reciti, Budapest 2014. ISBN: 9786155478055;
4. Kelemen János szerk.: Alighieri, Dante, Komédia I. Pokol. Kommentár, ELTE Eötvös, Budapest 2019. ISBN: 9789634891567;
5. Németh György – Ritoók Zsigmond – Sarkady János – Szilágyi János György: Görög művelődéstörténet, Osiris, Budapest 2006. ISBN: 9789633898727;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Draskóczy Eszter: Alvilágjárások és pokolbeli büntetések. Dante komédiájának antik és középkori forrásai, Lazi, Szeged 2022. ISBN: 9789632675671;
2. Draskóczy Eszter, Ertl Péter, Pál József szerk.: „Elhallgatom, hogy rájöhhess magadtól”. Az Isteni Színjáték forrásai és hatása, Szegedi Tudományegyetem Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék, Szeged 2016. ISBN: 9789633065105;
3. Mátyus Norbert szerk.: Dante a középkorban, Balassi, Budapest 2009. ISBN: 9789635067763;
4. Pál József: Dante. Szó, szimbólum, realizmus a középkorban, Akadémiai, Budapest 2009. ISBN: 9789630587921;
5. Szent Ágoston, ford. Tar Ibolya: A boldog életről. A szabad akaratról, Európa, Budapest 1989. ISBN: 9630749882;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT107**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyar irodalom a kezdetektől 1600-ig
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian Literature from the Beginnings to 1600
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tárgy célja, hogy a magyar irodalom fejlődését bemutassa a korai időszakától a 16. század végéig, és a hallgatókat megismertesse a korszakra jellemző legfontosabb szellemi áramlatokkal, műfajokkal és irodalmi alkotásokkal. A tantárgy szorosan illeszkedik a NAT2020 irodalomra vonatkozó előírásaihoz, hiszen a tanterv által megfogalmazott célokat követi: a magyar irodalom történetének és a magyar nyelvű kulturális örökség megismerését. Az órák tartalma a NAT2020 hangsúlyos elemeire épít, többek között a kereszténység és a nemzeti identitás formáló szerepére, valamint a kiemelkedő irodalmi alkotások és szerzők bemutatására.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to present the development of Hungarian literature from its early period up to the end of the 16th century, and to familiarize students with the main intellectual trends, genres, and literary works characteristic of the era. The course is closely aligned with the literature guidelines of NAT2020, adhering to the

curriculum's objectives of exploring the history of Hungarian literature and understanding the cultural heritage in the Hungarian language. The course content builds on the key elements emphasized by NAT2020, including the formative role of Christianity and national identity, as well as the introduction of prominent literary works and authors.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tájékozott a magyar nyelv és irodalom legfontosabb jelenségeinek és azok tagolódásának, általánosan elfogadott jellemzőinek és adatainak, a magyar nyelvi és irodalmi hagyomány legfontosabb szövegeinek és alkotóinak körében. Európai és kulturális kontextusokra való kitekintéssel ismeri a magyar nyelv és irodalom kommunikációs formáinak, szövegtípusainak, történeti folyamatainak és jelentős korszakainak fő sajátosságait. – Ismeri a nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Megérti az irodalom szerepét a magyar és európai identitás kialakításában és fenntartásában. Átlátja a magyar irodalom történeti és társadalmi hátterét. Ismeri az irodalom és a nyelv alapvető kapcsolódási pontjait. Tudással rendelkezik az irodalomtudomány és a hozzá kapcsolódó határtudományok kutatási kérdéseiről, azok nemzetközi kontextusáról. Ismeri a különböző elemzési és értelmezési módszereket, valamint az irodalmi kutatás hagyományos forrásait és digitális adatbázisait.

-

Képességei:

Képes az irodalmi jelenségeket történeti kontextusban és sokszínűségükben elemezni. Önállóan, elméleti és módszertani alapokra építve kritikai szemlélettel képes feltárni egy adott irodalomtudományi kérdés összefüggéseit. Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a régi magyar irodalom megfelelő korszakában. A régi magyar irodalom legalapvetőbb műfajai és toposzai között különbséget tesz. A régi magyar irodalom szövegeit több szempont szerint is értelmezi.

-

Attitűdje:

Törekszik szakmai nyelvtudásának fejlesztésére. Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt. Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi a régi magyar irodalom alapvető szövegeit. Igénye van a régi magyar irodalom további szövegeinek megismerésére önálló tanulás és önfejlesztés által.

-

Autonómiája és felelőssége:

Kialakít olyan, történetileg és világnézetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. Felelősséget vállal szövegeiért, tudatában van azok nyelvtudományi, illetve irodalomtudományi kontextusukból következő lehetséges szakmai értékeléseinek és etikai következményeinek. Felelősen

elfogadja és szükség esetén megismeri más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait és terminológiáját.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

The participant is informed about the most important phenomena of the Hungarian language and literature, their structure, generally accepted characteristics and data, and the most important texts and authors of the Hungarian linguistic and literary tradition. The participant knows the main characteristics of the communication forms, text types, historical processes, and significant periods of the Hungarian language and literature, with a view to their European and cultural context. – He/She knows the typical written and oral, academic and public, popular genres of linguistics and literary studies and their system of rules. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information. The participant understands the role of literature in the formation and preservation of Hungarian and European identity. The participant comprehends the historical and social background of Hungarian literature. The participant knows the fundamental points of connection between literature and language. The participant possesses knowledge of the research questions of literary studies and related interdisciplinary fields, as well as their international context. The participant knows various analytical and interpretative methods, as well as the traditional sources and digital databases of literary research.

-

Capabilities:

The participant is capable of interpreting the diverse texts and related cultural phenomena of the Hungarian language and literature from the perspective of linguistics and literary studies. The participant is capable of selecting and applying the appropriate linguistic or literary methods by considering the possibility of multifaceted methodological approaches to problems in his/her field. – He/She is capable of effectively communicating in at least one foreign language in writing and speaking, and understands specialist texts related to linguistics and literary studies. The participant is capable of analyzing literary phenomena within their historical context and diversity. The participant can independently, based on theoretical and methodological foundations, critically explore the connections of a given literary research question. The participant is able to place an unfamiliar literary text within the appropriate period of early Hungarian literature based on its genre and content characteristics. The participant differentiates between the fundamental genres and topoi of early Hungarian literature. The participant interprets texts from early Hungarian literature from multiple perspectives.

-

Attitude:

The participant strives to develop his/her professional language skills. The participant accepts and implements a health-preserving mindset and lifestyle in practice. The participant consciously and accurately uses the acquired technical language norms. The participant analyzes key texts of early Hungarian literature authentically. The

participant has a desire to explore further texts of early Hungarian literature through independent study and self-development.

-

Autonomy and responsibility:

The participant develops a historically and ideologically coherent individual position that contributes to the development and awareness of himself/herself and his/her environment. The participant takes responsibility for his/her texts, being aware of their possible professional evaluations and ethical implications of their linguistic and literary context. The participant responsibly accepts and, when necessary, familiarizes himself with the methodological specifics and terminology of other disciplines.

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – középkori irodalmunk forráscsoportjai (Introduction – Sources of Medieval Hungarian Literature)

12.2. Folklór és ősköltészet (Folklore and Ancient Poetry)

12.3. A magyarországi írásbeliség és kultúra a középkorban, szerzetesrendek és szellemi hatások (Literacy and Culture in Medieval Hungary, Monastic Orders, and Intellectual Influences)

12.4. A Halotti beszéd és a prédikációirodalom (The Funeral Oration and Medieval Sermon Literature)

12.5. Az Ómagyar Mária-siralom és az egyházi irodalom lírai alkotásai, a memoria passionis műfaja (The Old Hungarian Lament of Mary and Lyric Works of Ecclesiastical Literature, the Memoria Passionis Genre)

12.6. Hunyadi Mátyás humanista udvara és a hozzá írt dicsőítő művek (The Humanist Court of Matthias Corvinus and Panegyric Works Dedicated to Him)

12.7. Janus Pannonius, kora szellemi áramlatai és a humanista műfajok (Janus Pannonius, the Intellectual Currents of His Time and the Humanist Literary Genres)

12.8. A reformáció kezdetei Magyarországon (The Beginnings of the Reformation in Hungary)

12.9. A Károli-biblia és jelentősége (The Károli Bible and Its Significance)

12.10. Az első magyar nyelvű zsoltárfordítások és bibliafordítások (The First Hungarian Translations of Psalms and the Bible)

12.11. Heltai Gáspár (Gáspár Heltai)

12.12. A reformáció korának világi irodalma (Secular Literature of the Reformation Era)

12.13. Balassi Bálint élete és környezete, a Balassa-kódex (The Life and Environment of Bálint Balassi, the Balassa Codex)

12.14. Balassi Bálint művei és befogadástörténetük (The Works of Bálint Balassi and Their Reception)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bitskey István szerk.: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez: Reneszánsz kor, Tankönyvkiadó, Budapest 1990. ISBN: 963 181 278 2;
2. Horváth János: A magyar irodalmi műveltség kezdetei: Szent Istvántól Mohácsig, Akadémiai, Budapest 1988. ISBN: 963 054 890 9;
3. Horváth János: Az irodalmi műveltség megoszlása: Magyar humanizmus, Akadémiai, Budapest 1988. ISBN: 239 995 605 888 2;
4. Madas Edit szerk.: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez: Középkor (1000–1530), Tankönyvkiadó, Budapest 1992. ISBN: 963 184 335 1;
5. Madas Edit, Monok István: A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1730-ig, Balassi, Budapest 1998. ISBN: 963 506 176 5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Ács Pál, Jankovics József, Kőszeghy Péter szerk.: Régi magyar irodalmi szöveggyűjtemény, I, Humanizmus, Balassi, Budapest 1998. ISBN: 963 506 142 0;

2. Jankovits László: *Accessus ad Janum. A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében*, Balassi, Budapest 2002. ISBN: 963 506 432 2;
3. Nemeskürty István: *Magyar Biblia-fordítások Hunyadi János korától Pázmány Péter századáig*, Szépirodalmi, Budapest 1990. ISBN: 231 000 844 899 4;
4. Szabó András szerk.: *„Bízd az jövődökre érdemed jutalmát”*: Magyar protestáns irodalmi szöveggyűjtemény, I, 16–17. század, Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest 1998. ISBN: 963 803 355 X;
5. Tarnai Andor: *„A magyar nyelvet írni kezdik.” Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon*, Akadémiai, Budapest 1984. ISBN: 963 053 055 4;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT108

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): Veszélyeztetett nyelvek, nyelvi kisebbségek: globális és Kárpát-medencei perspektívák

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Endangered languages and language minorities: Global and Carpatho-Hungarian perspectives

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - nincsenek

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A kulturális és nyelvi globalizáció rendkívül erősen hat a világ összes nyelvére: egyes nyelvek regionális vagy globális lingua francává válnak, a nyelvek túlnyomó többségének azonban csökken a használati köre. Különösen hátrányosan érinti a globalizáció a kisebb nyelveket és a nyelvi kisebbségeket. A Kárpát-medencei magyar nyelvi helyzetet is a globális problémák felől közelítjük meg, hiszen itt is hasonló problémákkal szembesülünk: kisebbségi lét számos országban, csökkenő kisebbségi nyelvi jogok, a nyelvhasználati szférák beszűkülése, veszélyeztetettség, nyelvcsere. A kurzus egyrészt ezeknek a folyamatoknak a pontos megismerését, elemzését kínálja a hallgatóknak, másrészt bevezet a nyelvi revitalizáció és a tudományos nyelvtervezés technikáiba is.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Cultural and linguistic globalisation is having a profound impact on all the world's languages: some languages are becoming regional or global lingua francas, but the vast majority of languages are becoming less widely used. Smaller languages and linguistic minorities are particularly affected by globalisation. The Hungarian language situation in the Carpathian Basin is also approached from the perspective of global problems, since here too we are faced with similar problems: minority existence in many countries, declining minority language rights, narrowing of the spheres of language use, language endangerment, language exchange. The course offers students a precise understanding and analysis of these processes, as well as an introduction to the techniques of language revitalisation and scientific language planning.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontjait. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása során fejlesztendő kompetenciákat. Tisztában van a tehetséggondozáshoz szükséges ismeretekkel és technikákkal, valamint a magyar nyelv és irodalom tanulásában nehézségekkel küzdő tanulókkal való foglalkozás módszereivel. Ismeri az irodalmi és anyanyelvi nevelés tanórai, illetve tanórán kívüli közösségi formáinak, csoportos tevékenységeinek megszervezési módjait, a tanulói közösségekben rejlő lehetőségeket. A világ nyelvi képének, a világ nyelvi folyamatainak bemutatásakor párhuzamot tud vonni a nyelvi és biológiai diverzitás, illetve annak veszélyeztetettsége között.

-

Képességei:

Képes a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanításának pedagógiai gyakorlatát és annak a tanulók személyiségének fejlődésére gyakorolt hatását elemezni. Lehetővé teszi és inspirálja a tanulókat személyes vélemény kifejtésére, állásfoglalásra. Képes a pedagógiai munka átfogó és részletekbe menő, a feltételek árnyalt elemzésén alapuló megtervezésére; a tapasztalatok reflektív módon történő elemzésére és értékelésére. Képes a tanulók fejlődési folyamatainak, tanulmányi teljesítményeinek és személyiségfejlődésének értékelésére; különböző értékelési formák, eszközök használatára; az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazására; az önértékelés fejlesztésére. Képes olyan feladatokat készíteni, amelyek a fenntarthatósággal, környezettudatossággal kapcsolatosak.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja a különböző személyiségű tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális, valamint erkölcsi fejlődéséről való elképzelések, az együttnevelés elveinek megismerését, szakmódszertanát és alkalmazását a magyar nyelv és irodalom tanítása során. A tanítás, az olvasmányélmények feldolgozása során hangsúlyozza az egymás elfogadásának szükségességét. Fontosnak tartja a tanulók tanulását fejlesztő értékelés alkalmazását.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the academic, pedagogical-psychological, and methodological aspects of selecting and organising curriculum content. Knows the competences to be developed in teaching Hungarian language and literature. Aware of the knowledge and techniques necessary for talent development, as well as the methods for dealing with students who have difficulties in learning Hungarian language and literature. Knows the ways of organising classroom and extracurricular community forms and group activities in literary and native language education, and the opportunities inherent in student communities. Capable of drawing parallels between linguistic and biological diversity and their endangerment when presenting the linguistic image and linguistic processes of the world.

-

Capabilities:

Capable of analysing the pedagogical practice of teaching Hungarian language and literature and its impact on students' personality development. Enables and inspires students to express personal opinions and take a stance. Capable of evaluating students' developmental processes, academic performance, and personality development; using various evaluation forms and tools; effectively applying evaluation results; and developing self-assessment. Capable of creating tasks related to sustainability and environmental awareness.

-

Attitude:

Values the understanding and application of the principles of inclusive education, and the intellectual, emotional, physical, social, and moral development of students with different personalities in teaching Hungarian language and literature. Emphasises the necessity of mutual acceptance during teaching and in the processing of reading experiences. Considers it important to use assessment to improve students' learning.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A világ nyelvi képe. A nyelvek osztályozása beszélőszám és használati körök szerint. (The linguistic picture of the world. Classification of languages by number of speakers and uses.)

12.2. A nyelveket veszélyeztető globális folyamatok. A nyelvi-kulturális és a biológiai diverzitás összefüggései. (Global processes that threaten languages. Interrelationships

between linguistic-cultural and biological diversity.)

12.3. Veszélyeztetett nyelvek Alaszkától Ausztráliáig. A veszélyeztetettség mértéke. (Endangered languages from Alaska to Australia. Extent of endangerment.)

12.4. Nemzetközi trendek a nyelvi-kulturális sokszínűség megőrzésére. Az UNESCO kezdeményezései. (International trends for the preservation of linguistic and cultural diversity. UNESCO initiatives.)

12.5. Eltűnő és eltűnt nyelvek történeti és irodalmi emlékei. Mit és hogyan lehet revitalizálni? (Historical and literary relics of vanishing and lost languages. What and how to revitalise?)

12.6. Asszimiláció és disszimiláció. A revitalizációs stratégiák nyelvpolitikai pillérei. A nyelvtervezés szerepe a folyamatok befolyásolásában. Egy teljes nyelvpolitikai modell, az észt. Hogyan készítsünk revitalizációs projektet? (Assimilation and dissimilation. Language policy pillars of revitalisation strategies. The role of language planning in influencing these processes. A complete language policy model, Estonian. How to prepare a revitalisation project?)

12.7. A Kárpát-medence mai nyelvi képe. Történeti előzmények, nyelvpolitikai folyamatok 1920-tól napjainkig. (The linguistic picture of the Carpathian Basin today. Historical background, language policy processes from 1920 to the present.)

12.8. A felvidéki magyar közösség nyelvi képe. Tömbök és szórványok. (The linguistic situation of the Hungarian language communities in Upper-Hungary (Slovakia). Linguistic blocks and scattered language areas.)

12.9. A partiumi, erdélyi és székelyföldi magyar nyelvű közösség nyelvi helyzete tömbben és szórványban. (The linguistic situation of the Hungarian language communities of Partium, Transylvania and Szeklerland in blocks and scattered areas.)

12.10. A moldvai csángómagyarok nyelvi helyzete és többnyelvűségi modelljei. (The linguistic situation and models of multilingualism of the Moldavian Csángó Hungarian people.)

12.11. A vajdasági, szlavóniai és muravidéki magyarság nyelvi helyzete. Autonómiák és nyelvhasználati jogok. (The linguistic situation of the Hungarians in Vojvodina, Slavonia and Mura regions. Autonomies and language rights.)

12.12. A kárpátaljai magyar kisebbség nyelvi helyzetének változásai. (Changes in the linguistic situation of the Hungarian minority in Subcarpathia.)

12.13. Magyarok a nyugat-európai és távolabbi diaszpórákban. (Hungarians in the diasporas of Western Europe and further afield.)

12.14. Összefoglalás, konzultáció. (Summary and consultation.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 2. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat

témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást. A hallgató köteles az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a jelenlétre vonatkozó követelmények teljesítése (14. pont).

16.2. Az értékelés:

Két részből álló vizsga: az első fele egy, a csoport számára nyilvános, a kurzus oktatójával egyeztetett előadás, a második fele pedig írásbeli dolgozat. Mindkét részfeladat 50-50%-ban kerül beszámításra. A dolgozat értékelése: 41–55%= elégséges, 55–70= közepes, 71–85= jó, 86–100% = jeles

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gál Noémi: A nyelvi revitalizáció. A Szabó T. Attila Nyelvi Intézet kiadványai 6. , Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, Kolozsvár 2010. ISBN: 978-973-88654-5-7;
2. Péntek János : Történesek a nyelvben a keleti végeken I. 15–58., 215–246., Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár 2015. ISBN: 978-606-739-025-4 ;
3. Pomozi Péter : Népszékváltozás és magyar identitás a Kárpát-medencében. Nyelvpolitikai lehetőségeink száz évvel Trianon után. In Puztay János (szerk.): A veszélyeztetett magyar nyelv., 119–167., Anyanyelvápolók Szövetsége, Budapest-Széphalom 2020. ISBN: 978-615-5735-14-1;
4. Puztay János: Egy nyelvcsalád tündöklése és... , Nap Kiadó, Budapest 2023. ISBN: 978 963 3321 63 8;
5. Szilágyi N. Sándor : Asszimilációs folyamatok a romániai magyarság körében. In: Péntek János–Benő Attila (szerk.): Nyelvi jogi környezet és nyelvhasználat. A Szabó T. Attila Intézet kiadványai 2. 24–94., Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, Kolozsvár 2005. ISBN: 973-85142-5-8;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Krauss, Michael: The word's languages in crisis. Language 1992/1. (68): 4–10., 1992. ISBN: ISSN 0097-8507;
2. Loh, Jonathan–Harmon, David: Biocultural Diversity: threatened species, endangered languages., WWF Netherlands, Zeist, The Netherlands. 2014. ISBN: 978-90-74595-00-1;

3. Pomozi Péter: Kis ország - nagy stratégia. Az észt nyelvpolitikai modell., ELTE, Budapest 2011.

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT109**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Alaktan és szókészlettan szakmódszertana és tanítása
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Subject methodology and teaching of morphology and lexicology
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus a leíró nyelvtan két területét, az alaktan és a szókészlettan alapismereteit rendszerezi. Az alaktan tananyaga ismerteti a szó, a szóelem és a szófaj fogalmát, a morféma típusait, kapcsolódási szabályait, a magyar morfológia eszköztárát. A magyar nyelv morfológiai sajátosságait kontrasztív szemlélettel közelíti meg. A szókészlettan bemutatja a magyar szókincs különböző rétegeit az alapszókincstől a szókincsbővülésig (jövevényszavak, idegen szavak) és szókincsbővítésig (szóképzés, szóösszetétel stb.). Bemutatja a szótárakat és használatukat.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course provides an overview of the foundations of two areas of descriptive grammar: morphology and lexicology. The morphological section introduces the concepts of the word, morpheme, and part of speech, as well as the types of morphemes, their combinatory rules, and the characteristics of Hungarian morphology

from a contrastive perspective. The lexicological section explores the layers of Hungarian vocabulary, including the core vocabulary, loanwords, foreign words, and processes such as word formation and compounding. Additionally, it offers an introduction to dictionaries and their practical applications.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek és a helyi tantervek szerinti magyar nyelv és irodalom szaktárgyi követelményeit, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ezek ismeretében képes az adott tanulócsoporthoz képesti képességeihez, lehetőségeihez, érdeklődéséhez igazodó magyar nyelvi és irodalmi szakpedagógiai tervek (tanmenetek, tematikus tervek, óratervek) összeállítására. Korszerű anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel rendelkezik, melyeket a pedagógiai folyamatok tervezése során képes beépíteni munkájába. Ismeri, továbbá alkalmazza a modern információfeldolgozási stratégiákat, technikákat az anyanyelvi és irodalmi ismeretbővítés folyamatában. A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területeinek és nevelési céljainak érvényesítésére, tananyagtartalmainak elsajátíttatására.

-

Képességei:

Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a tananyag súlypontjait, felépítését, közvetítésének logikáját a kerettantervi előírásokkal és a pedagógiai célokkal összhangban az adott tanulócsoporthoz igazítani. Képes a pedagógiai munka átfogó és részletekbe menő, a feltételek árnyalt elemzésén alapuló megtervezésére; a tapasztalatok reflektív módon történő elemzésére és értékelésére.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. Segíti a tanulók megismerési és alkotási vágyának kiteljesedését és folyamatos fenntartását, fontosnak tartja és szakszerűen alkalmazza az érzelmi nevelés módszereit. Az értékeléshez felhasználja a digitális technológia nyújtotta lehetőségeket, ebben a tekintetben nyitott, fejlődőképes.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the subject requirements of Hungarian language and literature according to the National Core Curriculum, the related framework curricula, and local curricula, and the content regulation of educational work in schools. Knows the necessary textbooks, teaching aids, supplementary materials, and tools of educational technology. Based on

this knowledge, capable of compiling Hungarian language and literature pedagogical plans (syllabi, thematic plans, lesson plans) tailored to the abilities, opportunities, and interests of the given student group. Possesses modern native language and literature pedagogical knowledge, which he/she is capable of incorporating into his/her work during the planning of pedagogical processes. Knows and applies modern information processing strategies and techniques in the process of expanding native language and literary knowledge. Capable of implementing the development areas and educational goals of the National Core Curriculum in teaching, and ensuring the acquisition of curriculum content.

-

Capabilities:

Capable of handling individual comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of the subject. Capable of adjusting the focal points, structure, and logic of curriculum delivery to the given student group in accordance with the framework curriculum requirements and pedagogical goals. Capable of planning pedagogical work comprehensively and in detail, based on nuanced analysis of conditions; capable of reflective analysis and evaluation of experiences.

-

Attitude:

Considers thorough preparation, planning, and flexible implementation important. Helps students fulfil and maintain their desire to learn and create, and values and professionally applies the methods of emotional education. Utilises the opportunities offered by digital technology for evaluation, and is open and capable of development in this regard.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A szó fogalma, definíciói. A szófaj fogalma, osztályozási kritériumai. A magyar nyelv szófajai. (The concept and definitions of the word. The concept and classification criteria of parts of speech. Parts of speech of the Hungarian language.)

12.2. A morféma fogalma és fajtái. A morfémák jelentése. Tőtípusok és morfémaalternánsok. Kreatív poétikai játékok a magánhangzó-harmóniával. (The concept and types of morphemes. The meaning of morphemes. root types and morpheme alternants. Creative poetic play with vowel harmony.)

12.3. A magyar morfológia eszköztára. Toldalékolás, segédigék és viszonszók, sorrend. Kontrasztív alaktani elemzés különböző nyelvek bevonásával. (The toolkit of Hungarian morphology. affixation, auxiliary verbs, function words, and word order. Contrastive morphological analysis across various languages.)

12.4. Morfológiai mintázatok. Morfológiai produktivitás és szabályosság. Morfológiai

kreativitás. Nyelvi újítások a költői nyelvben és a hétköznapi nyelvben. A digilektus nyelvi kreativitása. Csoportmunka: elemzési gyakorlatok az irodalom és a közösségi média anyagából. (Morphological patterns. Morphological productivity and regularity, morphological creativity. Linguistic innovation in poetic and everyday language and in CMC. Group work: analysis of texts from literature and social media.)

12.5. A magyar igeragozás rendszere a magyar nyelvben. Általános és határozott ragozás. Kontrasztív alaktani elemzés különböző nyelvek bevonásával. (The system of Hungarian verb conjugation. Indefinite and definite conjugation. Contrastive morphological analysis across various languages.)

12.6. Névszóragozás a magyar nyelvben: a magyar esetrendszer leírásának problémái. (Noun Declension: Challenges in describing the Hungarian case system.)

12.7. A szóalkotás. Összetétel, szóképzés, igekötőzés. Morfológiai változások a nyelvben. A grammatikalizáció. (Word formation: compounding, derivation, and the use of verbal prefixes. Morphological changes in language. Grammaticalization.)

12.8. A belső keletkezés szavak. Sókincsbővítés. A magyar nyelvű szakterminológia jelentősége. (Internally coined words. The significance of Hungarian terminology.)

12.9. Zárthelyi dolgozat. A szókincs rétegei. (Written exam. Layers of Vocabulary.)

12.10. Iskolai csoportos hospitáláson való részvétel az egyetemi szemináriumvezetővel együtt. (Participation in school group visits with the university seminar leader.)

12.11. A szótárak fajtái: értelmező, etimológiai, nyelvtörténeti, írói szótárak, szakszótárak. Adatbázisok. Szótár- és adatbázishasználati gyakorlatok. (Types of dictionaries: interpretative, etymological, linguistic, historical, literary and specialised. Databases. Dictionary and database exercises.)

12.12. Kontrasztív szemléletű gyakorló feladatok. (Exercises with a contrastive approach.)

12.13. Hallgatói prezentációk 1. (Students' presentations 1.)

12.14. Hallgatói prezentációk 2. (Students' presentations 2.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni köteles. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során egy zárthelyi dolgozat teljesítése. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható. A hallgatók ezenkívül beadandó feladatként: egy kortárs irodalmi alkotás vagy dalszöveg lexikai és morfológiai elemzését készítik el, amit prezentálnak is. A prezentálás és a beadandó értékelése is ötfokozatú érdemjeggyel történik.

A hallgatónak a tárgy keretében az iskolai csoportos hospitálás mellett egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint: 2 szaktárgyi iskolai tanítási óra hospitálása, 1 előre meghatározott tartalmú óra/foglalkozás hospitálása (3. félévben: tehetség gondozás témában). Ezekről a hallgató hospitálási naplót vezet a félév elején a szemináriumvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a szemináriumvezetőnek. A hospitálási

naplót a gyakorlatvezető mentorpedagógus megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása.

Az aláírás megszerzésének feltétele a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 50%
- beadandó 30%
- prezentálás: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele a tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése, illetve legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Fóris Ágota: Lexikológiai és lexikográfiai ismeretek, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 978-963-414-634-6;
2. Keszler Borbála – Lengyel Klára: Magyar grammatikai gyakorlókönyv, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2018. ISBN: 978 963 16 4695 5;
3. Keszler Borbála (szerk.): Magyar grammatika, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2017. ISBN: 97896316469482;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Dér Csilla: Grammatikalizáció, Akadémiai Kiadó, Budapest 2008. ISBN: 9789630586689;
2. Kiefer Ferenc (szerk.): A magyar nyelv kézikönyve, Akadémiai Kiadó, Budapest 2003. ISBN: 978 963 058 324 4 ;
3. Ladányi Mária: Produktivitás és analógia a szóképzésben: elvek és esetek, Tinta Könyvkiadó, Budapest 2008. ISBN: 9789637094811;
4. M. Korchmáros Valéria: A magyar nyelv alaktana. Elméleti leírás gyakorlatokkal, Tinta Könyvkiadó, Budapest 2021. ISBN: 9789634093169;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT110**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Nyelvhelyesség, helyesírás, anyanyelv-pedagógia
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Correct use of language, spelling, mother tongue pedagogy
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus három alkalmazott terület, a nyelvhelyesség, a helyesírás és az anyanyelv-pedagógia területét fogja át. A nyelvhelyesség kurzusrész az igényes nyelvhasználat jellemzőit mutatja be, és fordít figyelmet az igényes nyelvhasználat fontosságára. A hallgatók áttekintik a magyar helyesírás rendszerét, alapelveit, valamint A magyar helyesírás szabályai című kézikönyv használatát. Betekintést nyernek az anyanyelvi nevelés céljaiba, feladataiba, tartalmi összetevőibe, munkaformái sokszínűségébe, valamint programjainak és eszközeinek kutatásáról is tájékozódnak.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course covers three disciplines: grammatical correctness, spelling and mother tongue pedagogy. The language correctness part of the course introduces the characteristics of discerning language use and focuses attention on the importance of discerning language use. The participant will review the system and principles of

Hungarian spelling and will also be introduced to the methodology of using the handbook The Rules of Hungarian Spelling. They will gain insights into the diversity of the aims, tasks, content and working methods of mother tongue education, as well as research into its programmes and tools.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri az osztálytermi kommunikáció sajátosságait, lehetőségeit. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása során használható feladatbankokat és szöveggyűjteményeket.

-

Képességei:

Tudja alkalmazni az irodalmi és anyanyelvi nevelés speciális alapelveit, eszközeit, eljárásait. Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését. Az értékeléshez felhasználja a digitális technológia nyújtotta lehetőségeket, ebben a tekintetben nyitott, fejlődőképes.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the characteristics and possibilities of classroom communication. Knows the task banks and text collections that can be used in teaching Hungarian language and literature.

-

Capabilities:

Capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. Capable of expressing himself/herself professionally in speech and writing, and applying subject-specific and methodological competences adaptively and creatively in the process of native language and literary education.

-

Attitude:

Considers it important to continuously develop students' knowledge and skills in reading comprehension and composition important. Utilises the opportunities offered by digital technology for evaluation, and is open and capable of development in this regard.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A magyar helyesírás kérdései, a szabályrendszer. A helyesírási kézikönyvek, online portálok (Rules of Hungarian orthography. Orthographic handbooks and online portals)

12.2. Betűrend, a helyesírás alapelvei (Alphabetical order, the principles of orthography)

12.3. Az egybeírás és a különírás (Writing as two separate or one word)

12.4. A tulajdonnevek helyesírása (Proper names)

12.5. Az idegen szavak írásmódja (Orthography of foreign words)

12.6. A központozás és az elválasztás (Hyphenation, punctuation)

12.7. A számok, rövidítések és betűszók írása (Orthographic issues of numbers, abbreviations and acronyms)

12.8. Zárthelyi dolgozat. Nyelvi normák. A standard és nem standard normák. A nyelvhelyesség fogalma (Written exam. Norms. Standard and non-standard norms. The concept and criteria of correctness)

12.9. Nyelvhelyességi gyakorlatok (Exercises 1.)

12.10. Nyelvhelyességi gyakorlatok 2. (Exercises 2.)

12.11. Az anyanyelv-pedagógia általános kérdései. Az anyanyelvhasználat életkori sajátosságai, anyanyelvhasználat az iskolában (General questions of mother tongue pedagogy. Age-specific characteristics of native language use, classroom language)

12.12. Az anyanyelvi nevelés tartalma és lehetőségei a digitális korban. Csoportfeladat: kreatív feladatok vagy mikrotanítás összeállítása az anyanyelvi nevelés témájában (The possibilities of language education in the digital age. Group assignment: developing creative contents in the field of mother tongue education)

12.13. Hallgatói prezentációk (Students' presentations)

12.14. Hallgatói prezentációk (Students' presentations)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott

témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató vizsgára bocsátható.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során egy zárthelyi dolgozat teljesítése. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható. A hallgatók beadandó munkaként egy megadott rövid szöveg nyelvhelyességi javítását is elvégzik indoklással. Ezenkívül egy csoportos bemutatót is tartanak (kreatív anyanyelvpedagógiai feladat). A beadandó és a prezentáció értékelése is ötfokozatú érdemjeggyel történik.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- zárthelyi dolgozat: 50%
- beadandó: 30%
- prezentáció: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele a tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése, illetve a gyakorlati jegy minimum százalék szerinti elérése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. A magyar helyesírás szabályai. 12. kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest 2015. ISBN: 9789630596312;
2. Grétsy László – Kemény Gábor (szerk.): Nyelvművelő kézikönyv. 2. kiadás, Tinta Könyvkiadó, Budapest 2005. ISBN: 963 7094 29 6;
3. Kiss Jenő: Társadalom és nyelvhasználat, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1995. ISBN: 963-186-816-8;
4. Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: Helyesírás, Osiris Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 978 963 389 541;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamikné Jászó Anna: Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig, Trezor Kiadó, Budapest 2001. ISBN: 978 963 814 431 7;
2. Constantinovits Milán – Istók Béla – Ludányi Zsófia – Schirm Anita: Digitális

tartalmak az anyanyelvi nevelésben. In: Jánk István – H. Tomesz Tímea – Domonkosi Ágnes (szerk.) 105–135, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó, Eger 2022. ISBN: 978-963-496-247-2;

3. Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve. 3. kiadás, Osiris Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9789632763187;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT111

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): A reneszánsz és a barokk világirodalma és tanítása

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Renaissance and Baroque World Literature and Its Teaching

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A tantárgy célja a reneszánsz és a barokk irodalom bemutatása az európai kulturális örökség szempontjából, összhangban a NAT2020 célkitűzéseivel. A hallgatók megismerkednek a korszak legjelentősebb szellemi irányzataival, az egyéni és közösségi szerepfelfogásokkal, valamint a barokk érzelmi telítettségével és vallási kifejezőmódjával. A kurzus olyan kiemelkedő szerzők munkásságát tárgyalja, mint Petrarca, Boccaccio, Machiavelli, Shakespeare és Cervantes, hangsúlyt helyezve a közös európai irodalmi értékekre és összefüggésekre. A művek elemzése fejleszti a mérlegelő gondolkodást, az esztétikai érzékenységet és a kulturális identitást.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of this course is to present Renaissance and Baroque literature from the perspective of European cultural heritage, in line with the objectives of NAT2020. Students will explore the most significant intellectual trends of the period, the concepts

of individual and communal roles, as well as the emotional intensity and religious expression characteristic of Baroque literature. The course covers the works of outstanding authors such as Petrarch, Boccaccio, Machiavelli, Shakespeare, and Cervantes, emphasizing shared European literary values and connections. The analysis of these works fosters critical thinking, aesthetic sensitivity, and cultural identity.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Alapvető és sokrétű ismerettel rendelkezik a szöveg- és stílustípus-gyűjteményekről.

Ismeri a reneszánsz és a barokk irodalom jellemzőit, legfontosabb szerzőit és műfajait. Ismeri a reneszánsz és a barokk irodalom meghatározó szellemi áramlatait.

Képességei:

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni. Képes a tanórai (magyar nyelv és irodalom tantárgy tanórai, osztályfőnöki) és a tanórán kívüli (szakköri, diákköri) munka tervezésére.

Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a világirodalom megfelelő korszakában. A legalapvetőbb humanista és barokk műfajok és toposzaik között különbséget tesz.

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Empatikus és érzékeny a tanulók magyar nyelv és irodalom kapcsán jelentkező tanulási nehézségeire, problémáira.

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi a reneszánsz, valamint a barokk irodalom alapvető szövegeit.

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential

skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information. Possesses basic and diverse knowledge of text and style type collections.

The participant is familiar with the characteristics, key authors, and genres of Renaissance and Baroque literature. The participant understands the defining intellectual currents of Renaissance and Baroque literature.

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education.

The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

The participant can place an unfamiliar literary text within the appropriate period of world literature based on its genre and content characteristics. The participant distinguishes between the main humanist and Baroque genres and their motifs.

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature). The participant is empathetic and sensitive to students' learning difficulties and problems related to Hungarian language and literature.

The participant uses the acquired professional terminology consciously and accurately. The participant analyzes foundational texts of Renaissance and Baroque literature authentically.

Autonomy and responsibility:

-
-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – a reneszánsz megközelítései (Introduction – Approaches to the Renaissance)

12.2. A reneszánsz Európában (The Renaissance in Europe)

12.3. A humanizmus irodalomtörténeti fogalma, a humanista irodalom műfajai (The Concept of Humanism in Literary History, Humanist Literary Genres)

12.4. Francesco Petrarca prózája (The Prose of Petrarch)

12.5. Francesco Petrarca lírája (The Poetry of Petrarch)

12.6. Giovanni Boccaccio és Dante-életrajza (Giovanni Boccaccio and His Biography of Dante)

12.7. Giovanni Boccaccio és a Dekameron (Giovanni Boccaccio and The Decameron)

- 12.8. Niccolò Machiavelli és hatása (Niccolò Machiavelli and His Influence)
- 12.9. William Shakespeare színdarabjai (The Plays of Shakespeare)
- 12.10. William Shakespeare szonettjei. Shakespeare recepciója (The Sonnets of William Shakespeare and His Reception)
- 12.11. A regény európai útja és Miguel de Cervantes Saavedra (The Novel in Europe, and Miguel de Cervantes Saavedra)
- 12.12. A legjelentősebb bibliafordítások, Luther fordítása és a német irodalmi nyelv (The Most Important Bible Translations, Luther's Translation, and the German Literary Language)
- 12.13. A barokk megközelítései (Approaches to the Baroque)
- 12.14. A barokk irodalom műfajai (Genres of Baroque Literature)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre és aktivitásra vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Dávidházi Péter: „Isten másodszülöttje”. A magyar Shakespeare-kultusz természetrajza, Gondolat, Budapest 1989. ISBN: 963 282 201 3;
2. Klaniczay Tibor: Hagyományok ébresztése, Szépirodalmi, Budapest 1976.

ISBN: 963 150 684 3;

3. Klaniczay Tibor: Pallas magyar ivadéakai, Szépirodalmi, Budapest 1985. ISBN: 963 152 931 2;

4. Victoria Kirkham, Armando Maggi szerk.: Petrarca. Kalauz az életműhöz, Kortárs, Budapest 2018. ISBN: 978 963 435 033 0;

5. William Shakespeare, ford. Fazekas Sándor: William Shakespeare szonettjei, MMA, Budapest 2023. ISBN: 978 615 643 432 6;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Helikon: Irodalomtudományi Szemle, 50. évf. (2004) 1–2. szám: Petrarca-szám, Budapest 2004. ISBN: -;

2. Helikon: Irodalomtudományi Szemle, 58. évf. (2012) 3–4. szám: Boccaccio 700., Budapest 2012. ISBN: -;

3. Bécsy Tamás: A cselekvés lehetősége: A drámai akció története Shakespeare-től a 19. század végéig, Dialóg Campus, Budapest 2006. ISBN: 978 963 729 666 6;

4. Niccoló Machiavelli: A fejedelem ford. Lutter Éva, Trubadúr Könyvek Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 978 615 649 016 2;

5. Petrarca, Francesco: Petrarcha Ferenc: A jó szerencsének és a szerencsétlenségnek orvosságairól. Székely László fordítása, 1760–1762, Lazi, Szeged 2015. ISBN: 978 963 267 269 4;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT112**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Magyar irodalom 1600-tól 1772-ig
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian Literature from 1600 to 1772
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus a 17. század és 18. század első fele magyar irodalmának műfaj- és eszmetörténeti áttekintésére összpontosít elsősorban a NAT2020 által kiemelt szerzők és művek alapján. Célja a reformáció és az ellenreformáció korának bemutatása, kiemelve a különböző teológiai irányzatok bemutatását, a világi és az egyházi műfajok jellemzőinek tárgyalását, valamint a korszak legfontosabb szövegeinek értelmezését a hozzájuk kapcsolódó alapvető szakirodalom alapján.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course focuses on providing an overview of the genres and intellectual history of Hungarian literature from the 17th century to the first half of the 18th century, primarily based on the authors and works highlighted by the NAT2020 curriculum. Its aim is to present the era of the Reformation and Counter-Reformation, emphasizing the different theological trends, discussing the characteristics of secular and ecclesiastical genres, and interpreting the most significant texts of the period with reference to relevant fundamental literature.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az irodalom és a Biblia alapvető kapcsolódási pontjait.

Ismeri a különböző műfajú nyomtatott és az online szövegek feldolgozásának változatos módszereit, technikáit; a szövegértési kompetencia fejlesztésének változatos módjait. Ismeri az irodalom és a Biblia alapvető kapcsolódási pontjait. Ismeri a reformáció és a barokk legfontosabb magyar szerzőit és műfajait.

Képességei:

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni.

Képes a hatékony tanulási környezet kialakítására, a tanulási folyamat iskolai, illetve iskolán kívüli összetevőinek szoros összehangolására. Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a magyar irodalom megfelelő irányzatában. A legalapvetőbb 17–18. századi irodalmi irányzatok között különbséget tesz.

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálózó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Célja, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanulók megszeressék az olvasást, kialakuljon az olvasói tudatosságuk.

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi a reformáció és barokk kori magyar irodalom alapvető szövegeit.

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information.

The participant knows the various methods and techniques for processing printed and

online texts of different genres; the various ways of developing reading comprehension competence. The participant is familiar with the fundamental connections between literature and the Bible. The participant has knowledge of the most important Hungarian authors and genres of the Reformation and Baroque periods.

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

The participant is capable of creating an effective learning environment and closely coordinating the school and out-of-school components of the learning process. The participant is able to place an unfamiliar literary text within the appropriate movement of Hungarian literature based on its genre and thematic characteristics.

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature). The participant aims for students requiring special treatment to develop a love for reading and reading awareness.

The participant consciously and correctly uses the acquired professional terminology. The participant analyzes fundamental texts of Hungarian literature from the Reformation and Baroque periods authentically.

Autonomy and responsibility:

-
-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A korszak szellemi irányzatai és Justus Lipsius hatása Magyarországon (The Intellectual Trends of the Era and the Influence of Justus Lipsius in Hungary)

12.2. Szenczi Molnár Albert tudományos munkássága (The Scholarly Work of Albert Szenczi Molnár)

12.3. Szenczi Molnár Albert zsoltárfordításai és vallásos művei (Psalm Translations and Religious Works of Albert Szenczi Molnár)

12.4. A magyarországi jezsuita irodalom és a barokk széppróza kezdetei (Jesuit Literature in Hungary and the Beginnings of Baroque Prose)

12.5. Ellenreformáció és barokk (Counter-Reformation and Baroque)

12.6. Részletek a hitvita-irodalom szövegeiből (Excerpts from the Religious Controversy Literature)

12.7. Részletek Pázmány Péter prédikációiból (Sermons of Péter Pázmány)

- 12.8. Részletek Alvinczi Péter műveiből (Excerpts from the Works of Péter Alvinczi)
- 12.9. Részletek Apáczai Csere János enciklopédiájából (Excerpts from the Encyclopedia of János Apáczai Csere)
- 12.10. Részletek Zrínyi Miklós költeményeiből (Excerpts from the Poems of Miklós Zrínyi)
- 12.11. Zrínyi Miklós és a Szigeti veszedelem (Miklós Zrínyi and The Siege of Sziget)
- 12.12. Részletek Gyöngyösi István költeményeiből (Excerpts from the Poems of István Gyöngyösi)
- 12.13. Mikes Kelemen: Törökországi levelek (Kelemen Mikes: Letters from Turkey)
- 12.14. A kuruc kor irodalma (Literature of the Kuruc Era)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 3. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése a szeminárium anyagából. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson és a gyakorlati foglalkozáson való részvételre és aktivitásra vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 40%
- második zárthelyi dolgozat: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Ács Pál: „Az idő ósága”. Történetiség és történetszemlélet a régi magyar irodalomban, Osiris, Budapest 2001. ISBN: 963 389 093 4;
2. Kovács Sándor Iván: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból, I, Késő-
reneszánsz manierizmus és korabarokk, Osiris, Budapest 2003. ISBN:
963 389 430 1;
3. Kovács Sándor Iván szerk.: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból, II,
Barokk és késő-barokk rokokó, Osiris, Budapest 2000. ISBN: 963 379 639 3;
4. Szabó András szerk.: Szenci Molnár Albert naplója, Universitas, Budapest
2003. ISBN: 963 910 4736;
5. Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (1651), Ikon, Budapest 1993. ISBN:
963 794 823 6;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Ács Piroska szerk.: Festett egék: a jezsuita iskoladráma és a színpadi világ,
Corvina, Budapest 2011. ISBN: 978 963 900 030 8;
2. Bitskey István: Humanista erudíció és barokk világgép, Akadémiai, Budapest
1979. ISBN: 963 051 503 2;
3. Csanda Sándor, Keserű Bálint szerk.: Szenci Molnár Albert és a késő
reneszánsz, JATE, Szeged 1978. ISBN: 239 999 875 171 0;
4. Hausner Gábor szerk.: Zrínyi-album, Hadtörténeti Múzeum, Zrínyi Katonai
Kiadó, Budapest 2016. ISBN: 978 963 327 664 8;
5. Hopp Lajos: Mikes Kelemen: életút és írói pályakezdet, Universitas, Budapest
2000. ISBN: 963 910 437 X;
6. Knapp Éva: Irodalmi emblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században.
Tanulmány a szimbolikus ábrázolásmód történetéhez, Universitas, Budapest
2003. ISBN: 963 910 476 0;
7. Petróczi Éva, Szabó András szerk.: Zsoltár a régi magyar irodalomban,
L'Harmattan, Budapest 2011. ISBN: 978 963 236 483 4;
8. Tüskés Gábor, Knapp Éva: Az egyházi irodalom műfajai a 17–18. században:
Tanulmányok, Argumentum, Budapest 2002. ISBN: 978 963 446 215 6;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TDMKTT100**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kommunikáció és média
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Kommunikation and Media
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Digitális Média és Kommunikáció Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Digitális Média és Kommunikáció Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a kommunikáció alapfogalmait, legfőbb elméleti modelljeit, formáit, a tömegkommunikáció jellemzőit, főbb műfajait és hatásait. Felismerjék a kommunikáció és a média összefüggéseit. Ismeretekkel rendelkezzenek a médiafogyasztási szokásokról, ismerjék a média manipulációs eszközeit, a kommunikációs zavarok, valamint a nyelvi agresszió jellemzőit. Képesek legyenek a tudatos kommunikációra, a kommunikációs zavarok feloldására, valamint a tudatos médiahasználatra.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to familiarize students with the basic concepts, the most relevant theoretical models and forms of communication; and with the characteristics, the most important genres and effects of mass communication. The course further aims to provide students with knowledge on media consumption habits, the manipulative techniques of media, communication breakdowns, and language aggression. The course also enables students to communicate consciously, resolve

communication breakdowns, and use media consciously.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés magyar nyelv és irodalom tantárgyakra vonatkozó tanórai lehetőségeit. Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb módszereit, a magyar nyelv és irodalom értékelésben alkalmazható hagyományos és digitális eszközeit. Alapos infokommunikációs tudása van, amelyet folyamatosan képes fejleszteni. Figyelemmel követi a magyar nyelv és irodalom tanulásához-tanításához kapcsolódó legfontosabb oktatástechnológiai fejlesztéseket. Jártas iskolai ünnepségek, magyar nyelvi és irodalmi tanulmányi versenyek, tanulmányi kirándulások megszervezésében, lebonyolításában.

-

Képességei:

Tudja alkalmazni a korszerű beszéd- és beszédértés-fejlesztés, a folyamatelvű olvasás- és írástanítás egyéni, valamint csoportos módszertani eljárásait. Képes az egyéni anyanyelvi, irodalmi képességek (tehetséges vagy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók) felismerésére és differenciált fejlesztésére. Rendelkezik a kiemelkedő anyanyelvi, irodalmi képességek korai felismerésének képességével, amelynek kihasználásával a tehetséges tanulókat ösztönözni tudja a megoldandó problémák megértése és megoldása területén eredeti ötletek felvetésére. Folyamatosan fejleszti saját pedagógiai kommunikációját, megismeri az osztálytermi és a tanórán kívüli iskolai kommunikáció sajátosságait.

-

Attitűdje:

Érti és elfogadja, hogy a nyelvi és irodalmi jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.

Képviseli a magyar és az európai identitás nyelvi, vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.

Tudatosan képviseli a megismert szaknyelvi és kommunikációs normákat, szakmájának gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.

-

Autonómiája és felelőssége:

Formális és informális értékelései adjanak pozitív visszacsatolást a tanulók számára, legyenek motiváló hatásúak. Törekszik az írásbeli és szóbeli értékelés különféle formáinak folyamatszerű, egységben való alkalmazására. Képes az iskolai nevelés folyamatának irányítására. Megvan benne az igény a szaktudományos és szakmódszertani kutatási eredmények folyamatos követésére, valamint az iskolai nevelési folyamatba való adekvát beépítésére.

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the classroom opportunities for preparing for lifelong learning in Hungarian language and literature subjects. Knows and applies the most modern methods of knowledge assessment and skill measurement, and the traditional and digital tools applicable in the evaluation of Hungarian language and literature. Possesses thorough knowledge of information and communication, which he/she is capable of continuously developing. Keeps track of the most important educational technology developments related to learning and teaching Hungarian language and literature. Experienced in organising and conducting school celebrations, Hungarian language and literature study competitions, and study trips.

-

Capabilities:

Capable of applying modern individual and group methodological procedures for developing speaking and listening skills, and process-oriented reading and writing instruction. Capable of recognising and differentially developing individual native language and literary abilities (gifted students, students with special educational needs, or students with integration, learning, and behavioural difficulties). Possesses the ability to identify outstanding native language and literary abilities early, and to encourage talented students to propose original ideas for understanding and solving problems. Continuously develops his/her own pedagogical communication, understanding the characteristics of classroom and extracurricular communication.

-

Attitude:

His/her formal and informal evaluations provide positive feedback to students and are motivating. Strives to apply various forms of written and oral evaluation in a process-oriented, unified manner. Capable of directing the process of school education. Has the desire to continuously follow academic and methodological research results and adequately incorporate them into the education process.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kommunikáció fogalma (Definition of communication)

12.2. A kommunikáció elméleti modelljei (Theoretical models of communication)

12.3. A kommunikáció formái (Forms of communication)

12.4. Nyelv és cselekvés (Language and Action)

12.5. A tömegkommunikáció (Mass communication)

12.6. A sajtóműfajok (Journalism genres)

12.7. Digitális kommunikáció (Digital communication)

- 12.8. Médiaelméletek (Media theories)
- 12.9. A médiafogyasztási szokások (Media consumption habits)
- 12.10. Manipuláció, reklámok a médiában (Manipulation and advertising in media)
- 12.11. Együttműködés a kommunikációban (Cooperation in communication)
- 12.12. Mindennapi beszédhelyzetek (Common speech situations)
- 12.13. Kommunikációs zavarok (Communication errors)
- 12.14. Nyelvi agresszió (Language aggression)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok teljesítése.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés ötfokozatú skálán történik. A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga. A beszámoló alapját a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése, valamint legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

- 1. Aczél Petra – Andok Mónika – Bokor Tamás: Műveljük a médiát!, Wolters Kluwer, Budapest 2015. ISBN: 9789632954943;

2. B. Bernát István – Pais Károlyné – Rétfalvi Györgyi – Szilágyi Erzsébet – Turi László (szerk.): Média, kultúra, kommunikáció, Libri Könyvkiadó, Budapest 2012. ISBN: 978-963-3101-03-2;
3. Denis McQuail: A tömegkommunikáció elmélete, Wolters Kluwer, Budapest 2018.
4. Gripsrud, Jostein: Médiakultúra, médiatársadalom, Új mandátum, Budapest 2007. ISBN: 979-963-960-950-0;
5. Guld Ádám: A Z generáció médiahasználata, Libri Könyvkiadó, Budapest 2022. ISBN: 9789636040314;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Aczél Petra – Veszelszki Ágnes: Kommunikáció üzletben és tudományban – Innovatív megközelítések és módszerek, Wolters Kluwer, Budapest 2021. ISBN: 9789632959832;
2. Griffin, Em : Meggyőztél!, Harmat Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 963-9564-23-0;
3. Ong, Walter J. : Szóbeliség és írásbeliség. A szó technologizálása. (A kommunikációkutatás klasszikusai.) , Gondolat Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 978-963-693-249-7;
4. Stokes, Jane: A média- és kultúrakutatás gyakorlata, Gondolat, 2008. ISBN: 978-963-693-122-3;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT113

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): Rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus a magyar irodalomban

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Rococo, Classicism, and Sentimentalism in Hungarian Literature

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 4 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A tantárgy célja, hogy bemutassa azt a felpezsdülő irodalmi életet és sokszínűséget, amely a korszak sajátossága volt. A felvilágosodás eszméi a 18. század végén új perspektívákat hoztak Magyarország kulturális életébe, az irodalom és a nyelv kérdései társadalmi és nemzeti jelentőséget kaptak. A magyar irodalom több kiemelkedő személyisége fontos szerepet játszott a kulturális és a nyelvi modernizációban.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to present the vibrant literary life and diversity characteristic of the era. The ideas of the Enlightenment at the end of the 18th century brought new perspectives to Hungary's cultural life, giving literary and linguistic issues social and national significance. Several prominent figures in Hungarian literature played crucial roles in cultural and linguistic modernization.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Ismeri az osztálytermi kommunikáció sajátosságait, lehetőségeit. Tisztában van a magyar nyelv és irodalom alkalmazásának etikai kérdéseivel.

-

Képességei:

Tudja alkalmazni az irodalmi és anyanyelvi nevelés speciális alapelveit, eszközeit, eljárásait. Képes figyelembe venni a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáit, egyensúlyt tud tartani a közvetítendő műveltséganyag követelményei, valamint a fejlesztőfeladatok között. Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni. Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a magyar irodalom megfelelő irányzatában.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Vállalja a kiemelkedő eredményeket elérő tanulók motiválását, a tehetséggondozást. Felkészült magyar nyelvi és irodalmi szakkörök, önképző körök irányítására, a tanulói önszerveződés elősegítésére. Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi a felvilágosodás kori magyar irodalom alapvető szövegeit.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**Knowledge:**

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring,

processing, interpreting, and organizing information. The participant knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis. The participant knows the characteristics and possibilities of classroom communication. The participant is aware of the ethical issues related to the application of Hungarian language and literature.

-

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. The participant is capable of considering the key competences of the National Core Curriculum, maintaining a balance between the requirements of the knowledge to be conveyed and the developmental tasks. The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

-

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature). The participant undertakes the motivation and talent development of students who achieve outstanding results. The participant is prepared to lead Hungarian language and literature study groups and self-education circles, and to facilitate student self-organisation. The participant consciously and correctly uses the acquired professional terminology. The participant authentically analyzes fundamental texts of Hungarian literature from the Enlightenment.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A felvilágosodás eszméi Magyarországon (The Enlightenment Ideals in Hungary)

12.2. Irodalmi élet a 18. század végi Magyarországon (Literary Life in Late 18th-Century Hungary)

12.3. Bessenyei György, Kármán József és kulturális reformprogramjaik (György Bessenyei, József Kármán, and Their Cultural Reform Programs)

12.4. Kazinczy Ferenc irodalomszervező törekvései (Ferenc Kazinczy's Efforts in Literary Organization)

- 12.5. Kazinczy Ferenc és a nyelvújítás (Ferenc Kazinczy and the Language Reform)
- 12.6. Csokonai Vitéz Mihály és iskolái, a korabeli oktatási rendszer (Mihály Csokonai Vitéz and His Schools; the Contemporary Education System)
- 12.7. Stílusirányok és hangnemek sokfélesége Csokonai költészetében (The Variety of Styles and Tones in Csokonai's Poetry)
- 12.8. Nőábrázolás a Lilla-versekben és a Dorottya, vagyis a dámák diadala a Fárságonban (Representation of Women in the Lilla Poems and Dorottya, or the Triumph of Ladies at the Carnival)
- 12.9. Berzsenyi Dániel a korszak irodalmi életében (Dániel Berzsenyi in the Literary Life of the Era)
- 12.10. Horatius hatása Berzsenyi Dánielre (The Influence of Horace on Dániel Berzsenyi)
- 12.11. Berzsenyi Dániel elégiái és epigrammái (Elegies and Epigrams of Dániel Berzsenyi)
- 12.12. Kölcsey Ferenc a korszak irodalmi életében (Ferenc Kölcsey in the Literary Life of the Era)
- 12.13. Kölcsey Ferenc hazafias lírája (Patriotic Poetry of Ferenc Kölcsey)
- 12.14. Kölcsey Ferenc prózája, Parainesis Kölcsey Kálmánhoz (Prose of Ferenc Kölcsey, Parainesis to Kálmán Kölcsey)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre és aktivitásra vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges

vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bíró Ferenc: A felvilágosodás korának magyar irodalma, Balassi, Budapest 2003. ISBN: 963 506 535 3;
2. Csetri Lajos: Nem sokaság, hanem lélek. Berzsenyi-tanulmányok, Szépirodalmi, Budapest 1986. ISBN: 963 153 256 9;
3. Szabó G. Zoltán: Kölcsey Ferenc, Kalligram, Pozsony 2011. ISBN: 978 808 101 426 0;
4. Szajbély Mihály: „Idzadnak a’ magyar tollak”. Irodalomszemlélet a magyar felvilágosodás korában, a 18. század közepétől Csokonai haláláig, Universitas, Budapest 2001. ISBN: 963 910 453 1;
5. Szilágyi Márton: A költő mint társadalmi jelenség. Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának mikrotörténeti dimenziói, Ráció Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 9786155047718;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bíró Ferenc: A legnagyobb pennaháború. Kazinczy Ferenc és a nyelvkérdés, Argumentum, Budapest 2010. ISBN: 978 963 446 560 7;
2. Debreczeni Attila: Csokonai, az újrakezdések költője (A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben), Csokonai Kiadóvállalat, Debrecen 1993. ISBN: 963 260 054 1;
3. Szajbély Mihály szerk.: Mesterek, tanítványok. Ünnepi tanulmánykötet a hetvenéves Csetri Lajos tiszteletére, Magvető, Budapest 1999. ISBN: 963 142 178 3;
4. Szilágyi Márton: Az eredet dilemmái. Az 1772-es korszakhatár kérdéséhez, Irodalomtörténet folyóirat, 51 2020/3. 255-270. ISBN: -;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT114

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): Rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus és tanítása a magyar irodalomban szakmódszertani szeminárium

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Subject Methodological Seminar of Rococo, Classicism, Sentimentalism, and Their Teaching in Hungarian Literature

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 2 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A tantárgy célja, hogy bemutassa azt a felpezsdülő irodalmi életet és sokszínűséget, amely a korszak sajátossága volt. A felvilágosodás eszméi a 18. század végén új perspektívákat hoztak Magyarország kulturális életébe, az irodalom és a nyelv kérdései társadalmi és nemzeti jelentőséget kaptak. A magyar irodalom több kiemelkedő személyisége fontos szerepet játszott a kulturális és a nyelvi modernizációban. A kiválasztott szerzők és művek elemzése lehetőséget biztosít a felvilágosodás kori Magyarország irodalmi és nemzeti koncepcióinak, a nemzeti identitás, a kulturális megújulás és a közösségi értékek kialakulásának megismerésére.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to present the vibrant literary life and diversity characteristic of the era. The ideas of the Enlightenment at the end of the 18th century brought new perspectives to Hungary's cultural life, giving literary and linguistic issues social and

national significance. Several prominent figures in Hungarian literature played crucial roles in cultural and linguistic modernization. The analysis of selected authors and works provides an opportunity to explore the literary and national concepts of Enlightenment-era Hungary, as well as the development of national identity, cultural renewal, and communal values.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az anyanyelvi és irodalmi nevelés-oktatás alapelveit, céljait, feladatait, tartalmait, színtereit, szaktárgyspecifikus alapelveit, módszertani eljárásait, tanulásszervezési módjait, tanítási és tanulási stratégiáit; a tantervben megfogalmazott tanulási eredményeket, valamint a tantárgyak tanulásának sajátosságait, megismerési módszereinek lehetőségeit, a tankönyveket, taneszközöket. Ismeri a rokokó, a klasszicizmus és a szentimentalizmus legfontosabb magyar szerzőit és műfajait. Ismeri a felvilágosodás kori magyar irodalom meghatározó szellemi áramlatait és szerzőit.

-

Képességei:

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni. Képes a tanulás/tanítás folyamata során a tanulók képességeinek fejlesztésére alkalmas, a tanuló adottságainak és előzetes ismereteinek megfelelő módszerek kiválasztására. Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a magyar irodalom megfelelő irányzatában.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálózó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Felvállalja a magyar nyelv és irodalomból nehézségekkel küzdő tanulók segítségét. Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi a felvilágosodás kori magyar irodalom alapvető szövegeit.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information. The participant knows the principles, goals, tasks, content, venues, subject-specific principles, methodological procedures, learning organisation methods, teaching and learning strategies of native language and literature education; the learning outcomes formulated in the curriculum, the characteristics of learning language and literature, the possibilities of learning methods, textbooks, and teaching aids. The participant knows the most important Hungarian authors and genres of Rococo, Classicism, and Sentimentalism. The participant is familiar with the major intellectual trends and authors of Hungarian literature during the Enlightenment.

-

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation. The participant is capable of selecting methods suitable for developing students' abilities during the learning/teaching process, based on students' aptitudes and prior knowledge. The participant is able to place an unfamiliar literary text within the appropriate trend of Hungarian literature based on its genre and content characteristics.

-

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature). The participant undertakes to assist students struggling with difficulties in Hungarian language and literature. The participant consciously and correctly uses the acquired professional terminology. The participant authentically analyzes fundamental texts of Hungarian literature from the Enlightenment.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. Nemzet- és irodalomkonceptiók a felvilágosodás kori Magyarországon (National and Literary Concepts in Enlightenment-era Hungary)

- 12.2. Nyilvánosság és irodalom, a korabeli sajtó (Public Discourse and Literature, the Contemporary Press)
- 12.3. Bessenyei György, Kármán József és kulturális reformprogramjaik (György Bessenyei, József Kármán, and Their Cultural Reform Programs)
- 12.4. Kazinczy Ferenc: Tövissek és virágok (Ferenc Kazinczy: Thorns and Flowers)
- 12.5. Kisfaludy Károly és az Aurora folyóirat (Károly Kisfaludy and the Aurora Journal)
- 12.6. A korabeli oktatás hatása Csokonai Vitéz Mihály lírájára (The Influence of Contemporary Education on Mihály Csokonai Vitéz's Poetry)
- 12.7. Bölcséleti irányok Csokonai lírájában; Csokonai Az estve és A Magánossághoz című költeményei (Philosophical Directions in Csokonai's Poetry; Csokonai's Poems The Evening and To Solitude)
- 12.8. Iskolai csoportos hospitálás (Group Classroom Observation)
- 12.9. Berzsenyi Dániel Osztályrészem, A közelítő tél és a Magyarokhoz I–II. című költeményei (Dániel Berzsenyi's Poems My Lot, The Approaching Winter, and To the Hungarians I–II)
- 12.10. Berzsenyi Dániel esztétikai írásai (Dániel Berzsenyi's Aesthetic Writings)
- 12.11. Kölcsey Ferenc Berzsenyi-kritikája és Berzsenyi Dániel válaszai (Ferenc Kölcsey's Critique of Berzsenyi and Berzsenyi's Responses)
- 12.12. Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas (Ferenc Kölcsey: Vanitatum vanitas)
- 12.13. Kölcsey Ferenc Parainesis és a Nemzeti hagyományok című műve (Ferenc Kölcsey's Parainesis and National Traditions)
- 12.14. Kölcsey Ferenc és a Zrínyi-kultusz (Ferenc Kölcsey and the Zrínyi Cult)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni kötelező. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése a szeminárium anyagából. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható.

A hallgatónak a tárgy keretében az iskolai csoportos hospitálás mellett egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

4 szaktárgyi iskolai tanítási óra hospitálása

1 előre meghatározott tartalmú óra/foglalkozás hospitálása (4. félévben: felzárkóztatás témában)

Ezekről a hallgató hospitálási naplót vezet a félév elején a szemináriumvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a szemináriumvezetőnek. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentorpedagógus megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a gyakorlati foglalkozáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel, valamint a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 40%
- második zárthelyi dolgozat: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%
- megfelelő minősítésű hospitálási napló

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Margócsy István: Kazinczy és Kisfaludy Sándor, Irodalomtörténet, 1981/3. 753–760. ISBN: -;
2. Porkoláb Tibor: „Nagyjainknak pantheonja épül” Közösségi emlékezet, panteonizáció, emlékbeszéd, Anonymus, Budapest 2005. ISBN: 963 796 696 X;
3. Szauder József: Az estve és Az álom. Felvilágosodás és klasszicizmus, Szépirodalmi, Budapest 1970. ISBN: 003 421 6;
4. Szegedy-Maszák Mihály (főszerk.): A magyar irodalom története I. A kezdetektől 1800-ig, Gondolat Kiadó, Budapest 2008. ISBN: 978 963 693 007 3;
5. Szegedy-Maszák Mihály (főszerk.): A magyar irodalom története II. – 1800–1919-ig, Gondolat Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 978636930080;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Főríz Gergely szerk.: Berzsenyi Dániel: Prózai munkái, EditioPrinceps, Budapest 2011. ISBN: 978 963 892 140 6;
2. Gyapay László: „A tisztább ízlésnek regulájival”. Kölcsey kritikus pályakezdése, Universitas, Budapest 2001. ISBN: 963 910 452 3;
3. Horváth János: Berzsenyi és íróbarátai, Akadémiai, Budapest 1959. ISBN: -;
4. Mezei Márta: Felvilágosodás kori líránk Csokonai előtt, Akadémiai, Budapest 1974. ISBN: 963 050 232 1;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT115**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Retorika és stilsztika
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Rhetoric and stylistics
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 2 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A retorika és a stilsztika alapfogalmainak a megismerése. Az európai és a magyar retorika rövid története, a legfontosabb magyar szónoki beszédek elemzése. A retorika és a stilsztika főbb elméleteinek és módszereinek a bemutatása, általuk a nyelvészeti tanulmányokhoz kapcsolódó területek, valamint a tanári nyelvhasználat megalapozása.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Familiarization with the basic concepts of rhetoric and stylistics, and their relationship to each other. An introduction to the main theories of these disciplines, providing a basis for linguistic studies and language use in teaching.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Tisztában

van a magyar nyelv és irodalom alkalmazásának etikai kérdéseivel. Ismeri az osztálytermi kommunikáció sajátosságait, lehetőségeit. Képes a tudását élményszerű módszerekkel közvetíteni. Ismeri az anyanyelvi és irodalmi kompetenciák mérésével, értékelésével kapcsolatos eljárásokat, a központi mérések eredményeit, tanulságait.

-

Képességei:

Képes magyarázó, kérdező, instruáló, visszacsatoló, értékelő, tevékenységszervező, kapcsolatteremtő, -tartó, -záró kommunikációs kultúrájának fejlesztésére. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni. Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében képes a státuszkezelésre, a tanulói közösségek szervezésére és vezetésére, az önszerveződő tanulói csoportok segítésére, projektfeladatok tervezésére és vezetésére (többek között az iskolaújság, az iskolarádió, az iskolai és egyéb közösségi programok, honlapok), létrehozásának, szakmai működtetésének segítésére.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését. Inspirálja a diákokat, és elősegíti a tanulás szeretetét.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature. Aware of the ethical issues related to the application of Hungarian language and literature. Knows the characteristics and possibilities of classroom communication. Capable of conveying knowledge using experiential methods. Knows the procedures related to the measurement and evaluation of native language and literary competences, and the results and lessons learnt from national measurements.

-

Capabilities:

Is capable of developing his/her explanatory, questioning, instructive, feedback, evaluative, activity-organising, relationship-building, -maintaining, and -terminating communication culture. Is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation. Capable of managing status, organising and leading student communities, supporting self-organising student groups, planning and leading project tasks (including school newspapers, school radio, school and other community programmes, websites), and

assisting in their creation and professional operation within and outside classroom activities.

-

Attitude:

He/she continually develops his/her rhetorical and stylistic skills. Strive to develop a sophisticated use of language in classroom communication.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés. Retorikai és stilisztikai alapok (Introduction. Rhetorical and stilistical bases)

12.2. A retorika története. Klasszikus retorika, újretorika. A retorika az oktatásban (History of rhetorics. Classical rhetoric, new rhetoric. Rhetoric in education)

12.3. A szónok célja, feladatai, beszédhelyzetek. A meggyőzés eszközei: az étosz, a pátoasz és a logosz. A klasszikus szónoki beszéd szerkezete (Purpose, tasks and situations of the orator. Methods of persuasion: ethos, pathos and logos. The classical speech structure)

12.4. A meggyőzés és a manipuláció. Érvelési hibák (Persuasion and manipulation. Logical fallacies)

12.5. Stilisztika. Trópusok és figurák. Stílusrétegek, stílusminősítések. (Stylistics. Tropes and figures)

12.6. 1. zárthelyi dolgozat. A retorikai elemzés (Written test 1. Rhetorical analysis)

12.7. Híres klasszikus és magyar szónoki beszédek elemzése 1. (Analysis of famous classical and Hungarian oratorical speeches 1.)

12.8. Híres klasszikus és magyar szónoki beszédek elemzése 2. (Analysis of famous classical and Hungarian oratorical speeches 2.)

12.9. Csoportos beszédírás (Group work: speech writing)

12.10. A nyilvános megszólalás. Beszédtechnikai kérdések. Villámbeszédek (Public speaking. Speaking techniques. Elevator speeches)

12.11. 2. zárthelyi dolgozat. Vita 1. (Written test 2. Debate 1.)

12.12. Vita 2. (Debate 2.)

12.13. Egyéni beszédek 1. (Individual speeches 1.)

12.14. Egyéni beszédek 2. (Individual speeches 2.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi

elhelyezkedése: 4. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy projektmunka elkészítésével pótolhatja. A projektmunka témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható. A hallgatók egy csoportos projektmunkát készítenek (beszédírás) és egy egyéni szóbeli beszédet tartanak. A projektmunka és az egyéni beszédek értékelése is ötfokozatú érdemjeggyel történik.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése a 15. pontban meghatározottak szerint..

16.2. Az értékelés:

Gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 20%
- második zárthelyi dolgozat: 20%
- projektmunka 30%
- egyéni beszéd 30%.

Bármely feladat elégtelen értékelése esetén a tantárgy elégtelen értékelést kap.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Aczél Petra: Neked van igazad? Érvelés és meggyőzés a gyakorlatban, Tinta Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 9789634090830;
2. Adamik Tamás – Adamikné Jászó Anna – Aczél Petra: Retorika, Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 978 963 389 466 8;
3. Adamikné Jászó Anna: 33 retorikai elemzés, Tinta Könyvkiadó, Budapest 2022. ISBN: 978 963 409 354 1;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Anderson, Chris: Ted Talks: The Official TED Guide to Public Speaking, Houghton Mifflin Harcourt, Boston 2016. ISBN: 1328710289;
2. Szathmári István: Stílusesszközök és alakzatok kislexikona, Tinta Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 978 963 990 261;
3. Szikszainé Nagy Irma: Magyar stilisztika, Osiris Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 978 963 389 904 5;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT116**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Történeti és tipológiai összehasonlító nyelvészet és tanítása
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Comparative linguistics and language typology
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus az összehasonlító nyelvészet különböző ágait (történeti, tipológiai, areális ill. ezek kombinációi) ismerteti meg a hallgatókkal. Az összehasonlítás számos uráli, altáji, indoeurópai, sőt esetenként más nyelvekre és nyelvcsaládokra is kiterjed. Emellett a magyar nyelv néhány érdekes fonológiai és morfológiai jelenségét univerzális tipológiai keretben is vizsgálja. Lényeges a kontrasztív szemlélet kialakítása is. A kurzus központi része a magyar nyelv uráli rokonságával foglalkozik. Világosan, interdiszciplináris keretben különíti el a nyelvrokonság, nyelvhasználat fogalmát a kulturális és etnikai rokonság fogalmától.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course introduces students to the different branches of comparative linguistics (historical, typological, areal and combinations of these). Comparison will cover a wide range of Uralic, Altaic, Indo-European and sometimes other languages and language families. It also examines some interesting phonological and morphological

phenomena of Hungarian in a universal typological framework. A contrastive approach is also essential. The central part of the course deals with the Uralic affinities of the Hungarian language. The concept of linguistic affinity and language comparison is clearly distinguished from the concept of cultural and ethnic affinity in an interdisciplinary framework.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a modern összehasonlító nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit, jártas a kontrasztív nyelvi elemzés terén. Ismeri a tárgy tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Képes eltérő nyelvelméleti kiindulópontokból tekinteni a nyelvhasználat jelenségeire. Képes a nyelvről való tudás sokféleségét, a nyelv változatosságát a maga számára feltérképezni, általánosan modellálni, és a korosztálynak megfelelő módon értelmezni.

-

Képességei:

Képes a tudását élményszerű módszerekkel közvetíteni. Képes a tanulói személyiség sokoldalú fejlesztésére, nemzeti identitása kialakulásának elősegítésére, a magyar nyelvi és nyelvészeti ismeretanyag oktatásának folyamatában. Képes a magyar nyelv és irodalomban rejlő értékorientált személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését segíteni.

-

Attitűdje:

Segíti a tanulók megismerési és alkotási vágyának kiteljesedését és folyamatos fenntartását, fontosnak tartja és szakszerűen alkalmazza az érzelmi nevelés módszereit. Célja, hogy a tanulók megőrizzék kíváncsiságukat, nyitottságukat, és váljanak elfogadó, gondolkodó és olvasó emberekké, elemző értelmiségiekké.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Familiar with the basics of modern comparative linguistics, scientific methods and contrastive linguistic analysis. Familiarity with modern handbooks, online journals and databases that can be used in the teaching and learning of the subject.

-

Capabilities:

Ability to look at language use phenomena from different linguistic theoretical perspectives. Ability to map, model and interpret the diversity of knowledge and variety of language in a way that is appropriate to the age group. Ability to communicate knowledge through experiential methods. Ability to develop the personality of the learner in a variety of ways and to promote the development of

national identity in the process of teaching Hungarian language and linguistics. Able to use the value-oriented personality development opportunities inherent in Hungarian language and literature, and to help students acquire knowledge independently.

-

Attitude:

Helps students fulfil and maintain their desire to learn and create, and values and professionally applies the methods of emotional education. The aim is for pupils to maintain their curiosity and openness and to become receptive, reflective, literate and analytical intellectuals.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Az összehasonlító nyelvészet kutatási irányai (történeti, tipológiai, areális) (Research directions in comparative linguistics (historical, typological, areal))

12.2. A nyelvi érintkezések jellege. Adsztrátum-, szubsztrátum- és szupersztrátum-jelenségek. Egy- és többnyelvűség, nyelvi interferenciák (Nature of linguistic contacts. Adstrate, substrate and superstratum phenomena. Unilingualism, multilingualism, linguistic interference)

12.3. Az emberi nyelv kialakulása és diffúziója az öt kontinensen. A modern nyelvcsaládok születésének lehetséges okai. A nyelvi homogenizáció csúcspontja és a megszakított egyensúly elmélete (The emergence and diffusion of human language on the five continents. Possible causes of the birth of modern language families. The peak of linguistic homogenisation and the theory of punctuated equilibrium)

12.4. A nyelvi családfa mint evolucionista metafora. Az evolucionista nyelvszemlélet kritikája. Nyelvrokonság, etnikai rokonság, genetikai egyezések világos elkülönítése (The language family tree as an evolutionary metaphor. Critique of the evolutionist view of language. Separation of linguistic affinity, ethnic affinity and genetic similarities)

12.5. Önkényes és motivált nyelvi jelek. Az ikonicitás szerepe a lexikonban és a grammatikában (Arbitrary and motivated linguistic signs. The role of iconicity in lexicon and grammar)

12.6. A szabályos hangmegfelelés és a fonológiai variábilisok viszonya térben és időben, a magyarban és más nyelvekben (The relationship between regular sound correspondence and phonological variables in space and time, in Hungarian and other languages)

12.7. A magyar nyelv rokonsága: Alapszókincs. Az uráli lexikai réteg elkülönítése a jövevényszó-rétegektől (The kinship of the Hungarian language: basic vocabulary. Separating the Uralic lexical stratum from the newcomer lexical stratum)

12.8. A magyar nyelv rokonsága: grammatikai egyezések uráli nyelvekkel a hangtan, alaktan és mondattan területén (The affinities of the Hungarian language: phonological, morphological and syntactic similarities with Uralic languages)

12.9. Történeti nyelvészet és areális tipológia: a grammatikai evidencialitás kategóriája és nyomai a magyarban (Historical linguistics and areal typology: the category of grammatical evidentiality and its traces in Hungarian)

12.10. Történeti nyelvészet és areális tipológia: mellékmondat-értékű igenévi szerkezetek (Historical linguistics and areal typology: participial and gerundial constructions)

12.11. Fonológiai tipológia: A magyar PV-harmónia vizsgálata (Phonological typology: the study of Hungarian PV harmony)

12.12. Morfológiai tipológia: Az agglutináció mértéke és prototipikus jegyei a magyarban (Morphological typology: the extent and prototypical features of agglutination in Hungarian)

12.13. A magyar nyelv uráli és ótörök elemei: összefoglalás (Uralic and Old Turkic elements of the Hungarian language: summary)

12.14. A magyar nyelv tipológiája: összefoglalás (Typology of the Hungarian language: summary)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 4. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

Az értékelés: A félév végi számonkérés módja és formája: írásbeli vizsga. A beszámoló alapját a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi. Az értékelés ötfokozatú skálán történik. A dolgozat értékelése: 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges

vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Maticsák Sándor: A magyar nyelv eredete és rokonsága, Gondolat Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 978 963 693 820 8;
2. Pomozi Péter: Cseremiszmagyar nyelvhasználat. Budapesti Finnugor Füzetek 17. 9–17., 45–94., ELTE, Budapest 2002. ISBN: ISSN 1219-9249 ISBN 963 463 575 X;
3. Pusztay János: Gyökereink, Nap Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789633320013;
4. Thomason, Sarah Grey – Kaufman, Terrence: Language contact, Creolization and Genetic Linguistics. 1–146., University of California Press, Berkeley – Los Angeles – London 1988. ISBN: 0-520-05879-9;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bereczki Gábor: A Volga-Káma-vidék nyelveinek areális kapcsolatai. In: Balázs János (szerk.): Areális nyelvészeti tanulmányok. 207–236., Tankönyvkiadó, Budapest 1983. ISBN: 963-17-6538-5;
2. Pomozi Péter: A magánhangzó-harmónia ikonikus szerepéről egyes finnugor nyelvekben. In: Motiváltság és nyelvi ikonicitás. Szerk.: Kádár Edit–Szilágyi N. Sándor. 68–87., Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár 2015. ISBN: 978 606 739 023 0;
3. Pomozi Péter: The impossibility of the evolutionary metaphor. Neogrammarians, family trees and linguistic affinity. In Angela Marcantonio szerk. The state of the art of Uralic studies Tradition vs innovation. 107–128. , La Sapienza Editrice, Roma 2018. ISBN: 978-88-9877-066-8;
4. Szij Enikő (szerk.): Gyarmathi Sámuel: Affinitas. A magyar nyelv grammatikailag bizonyított rokonsága a finn eredetű nyelvekkel. Bibliotheca regulana 3., Tinta Könyvkiadó, Budapest 1999. ISBN: ISSN 1215 0088 ISBN 963 85622 9 3;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT117**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Pszicholingvisztika
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Psycholinguistics
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A pszicholingvisztika a nyelvészet és a pszichológia határterületein kialakult interdiszciplináris tudomány. Azokat a folyamatokat vizsgálja, melyek a nyelv és a beszéd használata során mennek végbe az emberben. Foglalkozik a rejtett beszédtervezési folyamatokkal, illetve a diszharmóniás jelenségekkel. Tárgyalja a beszédmegértési mechanizmust a hallástól az értelmezésig, a mentális lexikon felépítését, jellemzői, hozzáférési folyamatait. Vizsgálja az anyanyelv-elsajátítás működését, az anyanyelvi kompetenciákat, a tipikus fejlődés mérföldköveit. A pszicholingvisztika foglalkozik az atipikus nyelvi és beszéd-folyamatokkal, az eltérések okaival, jellemzőivel, megjelenésükkel a mindennapi (iskolai) gyakorlatban. Bemutatja az olvasás folyamatát, az írott nyelv megtanulásának feltételeit, sajátosságait, valamint az olvasási nehézségek és zavarok különféle formáit.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Psycholinguistics is an interdisciplinary science that has been formed at the frontiers of linguistics and psychology. The psycholinguistics analyses the processes that take

place in humans when using language and speech. It deals with the hidden processes of speech planning together with disharmonic phenomena. The course discusses speech comprehension from hearing to highest level of the mechanism, the structure and properties of the mental lexicon, and the lexical access. It introduces the processes of language acquisition, first language competences, milestones of the typical development. The topic of atypical speech and language processes is inherent part of psycholinguistics focusing on the reasons and characteristics of deviances, particularly those occurring at school. The course presents the mechanism of reading, conditions and characteristics of learning to read including various forms of reading disorders.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Képes eltérő nyelvelméleti kiindulópontokból tekinteni a nyelvhasználat jelenségeire. Képes a nyelvről való tudás sokféleségét, a nyelv (rendszerbeli, társas és kulturális) változatosságát a maga számára feltérképezni, általánosan modellálni, és a korosztálynak megfelelő módon értelmezni. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel.

A pszicholingvisztika foglalkozások folyamán a hallgatók elméleti ismeretszerzés folytán számos interaktív feladatmegoldó módszerrel gyakorlati szempontú tapasztalatokat is szerezhhetnek a társadalmi és egyéni nyelvhasználatról. A megszerzett tudás alapján felismeri, azonosítja és rendszerezi a tematikával kapcsolatos ismereteket, melyeket számos interdiszciplináris területtel összefüggésben is értelmezhet (többek között fonetika, retorika, textológia, beszélt nyelvi grammatika, de a magyar- és idegennyelvtanítás módszertana, a pedagógia, gyógypedagógia, szociológia, pszichológia vagy a családi nevelés szakterülete is meríthet belőle).

Képességei:

Képes az anyanyelvi kompetencia tekintetében az egyének közötti különbségek megértésére, az együttműködési készségek fejlesztésére. Képes a magyar nyelv és irodalomban rejlő értékorientált személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését segíteni.

A hallgatók különböző munkaformában végeznek feladatokat a pszicholingvisztika és kutatásainak általános szintű megismerésében. A megszerzett ismereteket gyakorlati téren is alkalmazzák, magabiztosan hajtanak végre önálló vizsgálatokat (például szóasszociációs vagy mondatmegértés témában). Biztos tudás meglétével értékeli saját és mások nyelvhasználati ráhangoló tevékenységét, megnevezik és elemzik a felmerülő problémákat, javaslatokat tesznek azok korrigálására.

Attitűdje:

Fontosnak tartja a különböző személyiségű tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális, valamint erkölcsi fejlődéséről való elképzelések, az együttnevelés elveinek megismerését, szakmódszertanát és alkalmazását a magyar nyelv és irodalom tanítása során. A tanítás, az olvasmányélmények feldolgozása során hangsúlyozza az egymás elfogadásának szükségességét. Szakmailag folyamatosan fejlődik, valamint nyitott az új oktatási módszerek és technológiák iránt.

A hallgatók nyitottá válnak a nyelvhasználati jellemzők megismerése iránt, kritikai szemléletet alakítanak ki saját tanulmányi tevékenységükkel szemben, gyakorlottá

válnak a kutatómunka megtervezésében, lefolytatásában, illetve a kutatómódszertan szerteágazó művelésében. Megváltozott, empatikusabb hozzáállást alakít(hat)nak ki embertársaival, leendő tanítványaival szemben.

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Capable of viewing language use phenomena from different linguistic theoretical perspectives. Capable of mapping the diversity of knowledge about language, its (systemic, social, and cultural) variability, modelling it generally, and interpreting it in an age-appropriate manner. Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills).

During the psycholinguistics sessions, students will gain theoretical knowledge and practical experience of social and individual language use through a variety of interactive problem-solving methods. On the basis of the knowledge acquired, they will be able to recognise, identify and organise thematic knowledge, which can be interpreted in the context of a number of interdisciplinary fields (including phonetics, rhetoric, textology, spoken language grammar, but also methodology in the teaching of Hungarian and foreign languages, pedagogy, special needs education, sociology, psychology or family education).

Capabilities:

Capable of understanding individual differences in native language competence and developing cooperation skills. Capable of utilising the value-oriented personality development opportunities inherent in Hungarian language and literature, and supporting students' independent knowledge acquisition.

The student will work in a variety of work formats to develop a general understanding of and its research. He/she applies the knowledge acquired in practice, carrying out independent investigations (e.g. on word association or sentence comprehension) with confidence. He/she evaluates his/her own and others' language use activities with confidence, identifies and analyses problems and suggests corrective measures.

Attitude:

Values the understanding and application of the principles of inclusive education, and the intellectual, emotional, physical, social, and moral development of students with different personalities in teaching Hungarian language and literature. Emphasises the necessity of mutual acceptance during teaching and in the processing of reading experiences. Continuously develops professionally and remains open to new educational methods and technologies.

The student will become open to learning about the characteristics of language use, develop a critical approach to his/her own study, become skilled in planning and conducting research and in the wide range of research methodologies. Develops a changed, more empathetic attitude towards his/her fellow human beings and future students.

Autonomy and responsibility:

-
-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: A pszicholingvisztika fogalma, tárgya, kutatási módszerei (Introduction: The concept, topics, research methods of psycholinguistics)

12.2. Az agy működése a nyelv és a beszéd folyamatainak vezérlésében (The structure of the brain and its functions in speech and language processes)

12.3. A beszédtervezési folyamatok, diszharmóniás jelenségek (The speech planning processes including dysharmony phenomena)

12.4. A megakadásjelenségek, tipológia, elemzések (Disfluency phenomena, analysis)

12.5. A beszédfeldolgozás mechanizmusa és modelljei (The mechanism and models of speech processing)

12.6. A hallás és a beszédészlelés működése (Hearing and speech perception)

12.7. A beszédmegértés és az értelmezés működése, a beszédfeldolgozási folyamat tesztelése gyermekkorban (The mechanism of speech comprehension, testing the speech comprehension processes in children)

12.8. A mentális lexikon felépítése és jellemzői (The structure and properties of the mental lexicon)

12.9. A mentális lexikon aktiválása (Lexical access)

12.10. Az anyanyelv-elsajátítás folyamatának elméletei (Theories of the language acquisition processes)

12.11. A magyar gyermek anyanyelv-elsajátítási folyamata (The language acquisition of the Hungarian children)

12.12. A beszédprodukción atipikus működése, zavarai (Disorders of speech production processes)

12.13. A beszédfeldolgozás atipikus működése, zavarai (Disorders of speech perception and comprehension)

12.14. Az olvasás folyamata, az olvasástanulás, olvasási nehézségek. (The process of reading and learning to read, reading disorders)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége: A tanórán a részvétel kötelező, a hallgató egy szemeszter alatt maximum három alkalommal hiányozhat. Szükség esetén pótfeladat

kérhető. Tartós, indokolt távollét és kedvezményes tanrend esetén az oktatóval történő előre egyeztetett feladat teljesítése szükséges.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy kísérlet megtervezése és elvégzése a pszicholingvisztika tématerületeiből választva. A kísérlet és eredményeinek bemutatása órai előadás formájában, az előadás időtartama 10 perc. Ezen felül egy tíz hiba típusú megakadásjelenség gyűjtése és kategorizálása írásban (beadandó) szükséges. Oktatói értékelés: 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésnek a feltétele és a szemináriumokon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a számonkérések teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- kísérlet elvégzése és bemutatása: 60%
- tíz megakadásjelenség gyűjtése és osztályozása: 20%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele a tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése, illetve legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Gósy Mária: Diszharmóniás jelenségek a beszédben, MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest 2015. ISBN: 978-963-9074-63-7;
2. Gósy Mária: Pszicholingvisztika, Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: ISBN 963 389 773 4;
3. Libárdi Péter: A mentális lexikon több szempontú vizsgálata, Eötvös Kiadó, Budapest 2019. ISBN: ISBN 978 615 80909 2 6;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamikné Jászó Anna: Az olvasás múltja és jelene, Trezor Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 963 8144 09 2 ;
2. Bóna Judit: Új utak a gyermeknyelvi kutatásokban, ELTE – Eötvös Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 978 963 284 002 4;
3. Neuberger Tilda: A spontán beszéd sajátosságai gyermekkorban, ELTE – Eötvös Kiadó, Budapest 2014. ISBN: 978-963-312-204-4;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT118

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): A felvilágosodás és a romantika világirodalma és tanítása

3. A tantárgy megnevezése (angolul): World literature of the Enlightenment and Romanticism and its teaching

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A kurzus célja, hogy megismertesse a hallgatókkal az európai felvilágosodás, valamint az európai és amerikai romantika irodalmának legfontosabb szerzőit és műveiket. A bevezetőben a hallgatók általános képet kapnak az alapvető társadalmi, filozófiai és irodalmi háttéréről, majd megismerik azokat a műveket, amelyek a legnagyobb hatással voltak az utókorra, többek között a magyar irodalomra és művelődésre.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to introduce students to the most important authors and their works of the European Enlightenment and European and American Romanticism. In the introduction, students will get a general idea of the basic social, philosophical and literary background, and then they will learn about the works that had the greatest impact on posterity, including Hungarian literature and culture.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri az irodalmi művek értelmezésének többféle tudományos eljárását, az irodalmi műnemek és a legfontosabb műfajok leírására és értelmezésére használt fogalmakat. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát. Alapvető és sokrétű ismerettel rendelkezik a szöveg- és stílustípus-gyűjteményekről. A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területeinek és nevelési céljainak érvényesítésére, tananyagtartalmainak elsajátíttatására.

-

Képességei:

Rendelkezik az egyéni, a közösségi sajátosságokhoz igazodó, a megértő műélvezetet, valamint a közösségi interpretációt, a szóbeli és az írásbeli nyelvi fejlesztést, az anyanyelvi, illetve irodalmi ismeretbővítést segítő szakmódszertani felkészültséggel. Képes az olvasóvá nevelésre, a házi olvasmányok önálló tanulói feldolgozásának motiválására, a tanulók olvasási készségeinek és műértő képességének folyamatos fejlesztésére, segíti a tanulók önálló olvasói tevékenységeit. Képes a műértelmező folyamat egyéni és közösségi kereteinek megteremtésére, valamint arra, hogy e folyamatban – többféle szerepben – irányítóként, motiválóként, résztvevőként, segítőként, ellenőrzőként vegyen részt.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését. Irányítja a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolását, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív viszony kialakítását. Vállalja a kiemelkedő eredményeket elérő tanulók motiválását, a tehetséggondozást. Figyelembe veszi a rokon szakterületek képzési szempontjait.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**Knowledge:**

Knows the various academic methods of interpreting literary works, the concepts used to describe and interpret literary genres and the most important literary forms. Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description. Possesses basic and diverse knowledge of text and style type collections. Capable of implementing the development areas and educational goals of the National Core Curriculum in teaching and ensuring the acquisition of curriculum content.

-

Capabilities:

Possesses methodological preparedness tailored to individual and group characteristics, supporting appreciative enjoyment of literary works, collective interpretation, oral and written language development, and the expansion of native language and literary knowledge. Capable of fostering a love of reading, motivating students to independently process assigned readings, continuously developing students' reading skills and literary appreciation, and supporting students' independent reading activities. Educates children and students to accept, respect, and help each other, and to be free from prejudice, with particular attention to the literary and linguistic preparedness of other children and students.

-

Attitude:

Considers it important to continuously develop students' knowledge and skills in reading comprehension and composition important. Directs the coordination of students' classroom, extracurricular, and out-of-school activities, fostering a positive attitude towards lifelong learning. Undertakes the motivation and talent development of students who achieve outstanding results. Takes into account the educational aspects of related disciplines.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. A felvilágosodás általános jellemzői. A romantika irodalmának műfajai és stílusjegyei (General characteristics of the Enlightenment. Genres and stylistic features of Romantic literature)

12.2. A francia klasszicista dráma: Corneille és Racine. Boileau poétikája (French classicist drama: Corneille and Racine. The Poetics of Boileau)

12.3. Molière drámái (The dramas of Molière)

12.4. A francia felvilágosodás írói: Montesquieu, Rousseau, Voltaire (The writers of the French Enlightenment: Montesquieu, Rousseau, Voltaire)

12.5. Francia romantikus regény: Victor Hugo (French romantic novel by Victor Hugo)

12.6. Jonathan Swift: Gulliver, Daniel Defoe: Robinson (Jonathan Swift: Gulliver, Daniel Defoe: Robinson)

12.7. Goethe: versek, Faust, Az ifjú Werther szenvedései (Goethe: his poems, Faust, The Sorrows of Young Werther)

12.8. Friedrich Schiller: versek, Ármány és szerelem – Johann Gottfried Herder művei és jóslata (Friedrich Schiller his poems, Intrigue and love - The works and prophecy of Johann Gottfried Herder)

12.9. Heinrich Heine költészete (The poetry of Heinrich Heine)

12.10. Angol romantikus költők: William Blake, Robert Burns, George Byron (English Romantic poets William Blake, Robert Burns, George Byron)

12.11. Angol romantikus regény: Walter Scott, Jane Austen, Emily Brontë (English romantic novel by Walter Scott, Emily Brontë and Jane Austen)

12.12. Amerikai romantika: Edgar Allan Poe prózája és versei (American Romanticism: the prose and poetry of Edgar Allan Poe)

12.13. Orosz romantika: Puskin Anyeginje és A pikk dáma című novellája (Russian Romanticism: Pushkin's Anyegin and his short story The Queen of Spades)

12.14. Adam Miczkiewicz költészete (The poetry of Adam Miczkiewicz)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Nincsen.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga, amelynek értékelése ötfokozatú skálán történik. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Halász Előd: A német irodalom története 2. bőv., jav. kiad., Gondolat Kiadó, Budapest 1987. ISBN: 963-281-768-0;

2. Komáromy Zsolt, Gárdos Bálint, Péti Miklós (szerk.): Az angol irodalom története 3. Az 1640-es évektől az 1830-as évekig. Első rész, Kijárat Kiadó, Budapest 2021. ISBN: 9786155160790;

3. Komáromy Zsolt, Gárdos Bálint, Péti Miklós (szerk.): Az angol irodalom története. Az 1640-es évektől az 1830-as évekig. Második rész, Budapest 2021. ISBN: 978-615-5160-80-6;

4. Maár Judit (szerk.): A francia irodalom története, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789633120446;

5. Zöldhelyi Zsuzsa (szerk.): Az orosz irodalom története a kezdetektől 1940-ig, Második, jav. kiad., Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-193-940-5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Babits Mihály: Az európai irodalom története, Fapadoskönyv Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9789633296912;

2. Richard Ruland - Malcolm Bradbury: Az amerikai irodalom története. A puritanizmustól a posztmodernizmusig, Corvina, Budapest 1997. ISBN: 963 1342-85-9;

3. Szerb Antal: A világirodalom története, Magvető Könyvkiadó, Budapest 2021. ISBN: 978-963-14-3725-6;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT119

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): A XIX. század magyar irodalma (romantika, népiesség, realizmus, nemzeti klasszicizmus)

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Hungarian Literature of the 19th century (Romanticism, Folk literature, Realism, National Classicism)

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

Az előadás a 19. századi magyar irodalomról átfogó képet ad: korstílusok, stílusirányzatok, irodalmi programok, színházi törekvések, az irodalom kialakuló és formálódó intézményrendszere – a korszak történelmi gondolkodástörténeti folyamataiba beágyazva. Az előadás tárgya továbbá a magyar romantika legfontosabb műfajainak ismertetése, a korszak első felében a nagy írói-költői életművek bemutatása. A kiemelt műveknek történeti-poétikai olvasatát is adja. Az alkotások összeállítása a NAT és a KET törzsanyagára és ajánlott irodalmára épül.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The lecture gives a comprehensive picture of 19th century Hungarian literature: styles, stylistic trends, literary programmes, theatrical aspirations, the emerging and evolving institutional system of literature - embedded in the historical thought processes of the period. The lecture will also cover the most important genres of Hungarian

Romanticism, and the major literary and poetic works of the first half of the period. It will also provide a historical-poetic reading of the works highlighted. The compilation of works is based on the core material and recommended literature of NAT and KET.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvelírési irányzatát.

-

Képességei:

Képes a tudás tantervi és tanulási területi összefüggésekbe ágyazására, elősegíteni a tanulók tudományos fogalmainak, fogalomrendszereinek fejlődését, megismertetni a tudományterület értékeit és kutatási eljárásait; képes az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségek kialakítására a tanulóknál. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni.

-

Attitűdje:

Felkészült magyar nyelvi és irodalmi szakkörök, önképző körök irányítására, a tanulói önszerveződés elősegítésére. Bemutatja a magyar irodalom és a magyar nyelv végtelen gazdagságát és értékközvetítő funkcióit. Megvan benne az igény a szaktudományos és szakmódszertani kutatási eredmények folyamatos követésére, valamint az iskolai nevelési folyamatba való adekvát beépítésére. Elkötelezett a magyar nyelv és irodalom színvonalas tanítására, a tanulók nyelvvel és irodalommal szembeni viszonyának javítására, ismereteinek, képességeinek fejlesztésére.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and

literature. Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis. Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description.

-

Capabilities:

Ability to embed knowledge in curricular and learning domain contexts, to facilitate the development of students' scientific concepts and conceptual frameworks, to familiarise them with the values and research procedures of the field of science; ability to develop the skills necessary for the application of acquired knowledge. Ability to address individual difficulties in understanding the specific contexts and concepts of the subject. Ability to use print and digital textbooks, teaching aids and other learning resources appropriate to the specific needs of the subject area.

-

Attitude:

She/He is prepared to lead Hungarian language and literature workshops, self-study circles, and to promote students' self-organisation. Demonstrates the infinite richness of Hungarian literature and the Hungarian language and its value-communicating functions. There is a need to continuously monitor the results of scientific and methodological research and to incorporate them adequately into the educational process at school. It is committed to teaching Hungarian language and literature to a high standard, to improving pupils' attitudes towards language and literature, and to developing their knowledge and skills.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A kor korstílusai, stílusirányzatai. A korszakot meghatározó eszméletörténeti, történelmi és poétikai irányzatok (Contemporary styles and trends of the era. Ideological, historical and poetic trends defining the era)

12.2. Klasszicizmus és romantika a magyar irodalomban I. Berzsenyi Dániel költészete (Classicism and romanticism in Hungarian literature I. Dániel Berzsenyi's poetry)

12.3. Klasszicizmus és romantika a magyar irodalomban II. Kölcsey Ferenc életműve (Classicism and romanticism in Hungarian literature II. The life work of Ferenc Kölcsey)

12.4. A kor színházi törekvései. Katona József: Bánk bán (heatrical aspirations of the age. Katona József Bánk bán)

- 12.5. Romantika és népiesség; a szervezett irodalmi élet kialakulása: folyóiratok, intézményrendszer kialakulása; irodalmi viták (Romance and folk; the development of organized literary life: development of journals, institutional system; literary debates)
- 12.6. Kisfaludy Károly drámái, Mohács című elégiája (The dramas of Károly Kisfaludy and his elegy Mohács)
- 12.7. Vörösmarty Mihály költészete az 1820-as, 1830-as években (The poetry of Mihály Vörösmarty in the 1820s and 1830s)
- 12.8. Vörösmarty Mihály drámai költeménye: Csongor és Tünde (Mihály Vörösmarty's dramatic poem: Csongor and Tünde)
- 12.9. Petőfi Sándor életműve; költészete 1847-ig. Tematikai, műfaji sokszínűség (Sándor Petőfi's oeuvre; his poetry until 1847. Thematic and genre diversity)
- 12.10. Petőfi Sándor költészete 1847 és 1849 között (The poetry of Sándor Petőfi between 1847 and 1849)
- 12.11. Arany János életműve; Arany balladaköltészete (The oeuvre of János Arany; Arany's ballad collection)
- 12.12. Jókai Mór életműve. A regény önállósodása a magyar irodalomban; Az arany ember című regény elemzése. (The life work of Mór Jókai. The independence of the novel in Hungarian literature; analysis of the novel The Golden Man.)
- 12.13. Madách Imre életműve; Az ember tragédiája (The life work of Imre Madách; The Tragedy of Man)
- 12.14. Tudományos élet a romantika korában: Erdélyi János és Bajza József munkássága (Scientific life in the Romantic era: the work of János Erdélyi and József Bajza)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Nincs.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga, amelynek értékelése

ötfokozatú skálán történik. A szóbeli beszámoló alapját a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Imre László – Nagy Miklós – S. Varga Pál: A magyar irodalom története 1849-től 1905-ig, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2006. ISBN: 9789634732327;
2. S. Varga Pál: A nemzeti költészet csarnokai, Balassi Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 9635066120;
3. Szegedy-Maszák Mihály (főszerk.): A magyar irodalom története II. – 1800–1919-ig, Gondolat Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 978636930080;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Gintli Tibor (szerk.): Magyar irodalom, Akadémiai Kiadó, Budapest 2010. ISBN: 9789630589499;
2. Margócsy István: „...A férfikor nyarában...”: tanulmányok a XIX. és XX. századi magyar irodalomról, Kalligram Kiadó, Pozsony 2013. ISBN: 978-80-8101-695-0;
3. Szörényi László: „Multaddal valamit kezdeni...” – Tanulmányok, Nap Kiadó Kft., Budapest 2021. ISBN: 9789633321522;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT120

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): A XIX. század magyar irodalma (romantika, népiesség, realizmus, nemzeti klasszicizmus) és tanítása szeminárium

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Hungarian literature of the 19th century (Romanticism, Popularism, Realism, National Classicism) and its teaching (seminar)

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A XIX. század magyar irodalma (romantika, népiesség, realizmus, nemzeti klasszicizmus) kísérszemináriuma, amely műelemző órákat foglal magában. A kerettantervben is megtalálható művek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzését végezzük el – több elemzési iskola megközelítési irányait és fogalomrendszerét alkalmazva. Vizsgáljuk a művek tematikai sokszínűségét, a műfajok és irodalmi programok olvasásirányító szerepét. A műelemzéseken túl az egyes szerzők 20. és 21. századi hatástörténetét is megvizsgáljuk.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

"Hungarian literature of the 19th century (Romanticism, Folk Art, Realism, National Classicism)" which includes classes on literary analysis. We will carry out a poetic-rhetorical-stylistic analysis of the works included in the framework curriculum, using the approaches and concepts of several schools of analysis. The thematic diversity of

the works and the role of genres and literary programmes in guiding reading will be examined. Beyond the analysis of the works, we will also examine the 20th and 21st century impact of each author.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Ismeri az irodalmi művek értelmezésének többféle tudományos eljárását, az irodalmi műnemek és a legfontosabb műfajok leírására és értelmezésére használt fogalmakat.

-

Képességei:

Tudja alkalmazni az irodalmi és anyanyelvi nevelés speciális alapelveit, eszközeit, eljárásait. Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom iránti megfelelő viszony kialakításának képességével. Képes a műértelmező folyamat egyéni és közösségi kereteinek megteremtésére, valamint arra, hogy e folyamatban – többféle szerepben – irányítóként, motiválóként, résztvevőként, segítőként, ellenőrzőként vegyen részt.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. Szakmailag folyamatosan fejlődik, valamint nyitott az új oktatási módszerek és technológiák iránt. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature. Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature. Knows the various academic

methods of interpreting literary works, the concepts used to describe and interpret literary genres and the most important literary forms.

-

Capabilities:

He/She is prepared to lead Hungarian language and literature workshops, self-study circles, and to promote students' self-organisation. Demonstrates the infinite richness of Hungarian literature and the Hungarian language and its value-communicating functions. There is a need to continuously monitor the results of scientific and methodological research and to incorporate them adequately into the educational process at school. It is committed to teaching Hungarian language and literature to a high standard, to improving pupils' attitudes towards language and literature, and to developing their knowledge and skills.

-

Attitude:

He stresses the importance of thorough preparation, planning and flexible implementation. He/She is constantly developing professionally and is open to new teaching methods and technologies. He/She values collaboration and peer understanding with learners in order to enhance the effectiveness of the learning process.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Klasszicista és koraromantikus poétikai sajátosságok Berzsenyi Dániel lírai alkotásaiban – műelemzések. A művek válogatása a kerettanterv alapján történik minden szemináriumi foglalkozás esetében (Classical and early Romantic poetic peculiarities in Dániel Berzsenyi's lyrical works - analyses. The selection of works is based on the framework curriculum for each seminar session)

12.2. Kölcsey Ferenc Vanitatum vanitas és Hymnus című verseinek elemzése (Analysis of Ferenc Kölcsey's Vanitatum vanitas and Hymnus)

12.3. Kölcsey Ferenc Zrínyi-képe versei tükrében (Ferenc Kölcsey's image of Zrínyi in the light of his poems)

12.4. Vörösmarty Mihály Előszó és A vén cigány című verseinek értelmezése (Interpretation of Mihály Vörösmarty's poems Preface and The Old Gypsy)

12.5. Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde – elemzés I. (Mihály Vörösmarty: Csongor and Tünde – analysis I.)

12.6. Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde – elemzés II. (Mihály Vörösmarty: Csongor and Tünde – analysis II.)

- 12.7. Petőfi Sándor népies helyzetdaltai; Felhők ciklus (Folk situation songs by Sándor Petőfi; Clouds-Cycle)
- 12.8. Petőfi Sándor apokaliptikus látomáslírása (Apocalyptic vision poems by Sándor Petőfi) (Apocalyptic vision poems by Sándor Petőfi)
- 12.9. Petőfi Sándor: A helység kalapácsa – elemzés (Sándor Petőfi: The Hammer of the Place – analysis)
- 12.10. Arany János elégiko-ódái és elégiái (Arany János elégiko-ódái és elégiái)
- 12.11. Arany János nagykőrösi balladáinak elemzése (Analysis of János Arany's ballads from Nagykőrös)
- 12.12. Madách Imre: Az ember tragédiája - elemzés (Imre Madách: The Tragedy of Man - analysis)
- 12.13. Jókai Mór: Az arany ember – elemzés (Mór Jókai: The Hungarian Midas – analysis)
- 12.14. Zárthelyi dolgozat (Written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 5. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A foglalkozásokon való részvétel kötelező. A hallgató három szemináriumról hiányozhat. Ha több mint három foglalkozásról hiányzik, a mulasztott órák tananyagából írásban kell beszámolnia (5000 leütés terjedelemben). A szemináriumi dolgozat beadásának a határideje az utolsó foglalkozás. Ha ezt nem készíti el, a zárthelyi dolgozatát nem írja meg, a szeminárium követelményeit nem teljesíti. Elfogadható indok esetében a szemináriumi dolgozat beadásának és a zárthelyi dolgozat megírásának időpontja: az utolsó szemináriumot követő 5 munkanap. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy szemináriumi dolgozatot kell írni (8500 leütés terjedelemben, előzetesen egy szemináriumdolgozat-vázlatot kell bemutatni), a kurzust egy zárthelyi dolgozat zárja.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre vonatkozó követelmények betartása és a szemináriumi dolgozat elkészítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A szeminárium gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy a következő elemekből áll össze: 30%: az aktív, reflektív és önreflektív szemináriumi munka, 30% a szakirodalmi normáknak megfelelően elkészített szemináriumi dolgozat (ennek részét képezi az előzetesen leadott szemináriumdolgozat-vázlat), 40% zárthelyi dolgozat.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Margócsy István: Petőfi-kísérletek – Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről, Kalligram Kiadó, Budapest 2011. ISBN: 9788081014819;
2. Szilágyi Márton: „Miért én éltem, az már dúlva van”, Vörösmarty-tanulmányok, Kalligram Kiadó, Budapest 2018. ISBN: 9789634682370;
3. Szörényi László: „Álmaim is voltak, voltak...” Tanulmányok a XIX: századi magyar irodalomról, Akadémiai Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9630581213;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bényei Péter: Emlékezésalakzatok és lélektani reprezentáció a Jókai-prózában, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen 2018. ISBN: 978-963-318-783-8;
2. Dávidházi Péter: A Hymnus paraklétoszi szerephagyománya (In: Alföld, 47. évfolyam 12. szám 66–80. p.), Debrecen 1996. ISBN: ISSN 0401—3174;
3. Margócsy István: „... A férfikor nyarában ...”: tanulmányok a XIX. és XX. századi magyar irodalomról, Kalligram Kiadó, Pozsony 2013. ISBN: 978-80-8101-695-0;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT121

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): A magyar irodalom a XX. század első felében (Nemzeti konzervatív irodalom, polgári irodalom és transzilvanizmus)

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Hungarian literature in the first half of the 20th century (National conservative literature, bourgeois literature and transylvaniasm)

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

Az előadás témája a XX. század elején a történelmi, kultúrtörténeti hatások miatt kialakult ún. „kánonsokszorozódás”. A nemzeti konzervatív (nemzeti klasszikus) irányzat – a XIX. századi irodalmi hagyományokat folytatva – meghatározó szólama a kor irodalmi életének. Emellett a polgári-liberális és a – trianoni békediktátum miatt formálódott – transzilván irányzat váltak önálló, jelentős szólammá. Az előadás a három irányzathoz a nemzeti konzervatív irányzat ikonikus alakjait, Gárdonyi Géza és Herczeg Ferenc életművét, a Nyugat jelentőségét, Ady Endre, Babits Mihály és Móricz Zsigmond és Kosztolányi Dezső, illetve a transzilvanista írók, Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos életművét tárgyalja részletesen.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The topic of the lecture is the so-called "canon multiplication" at the beginning of the 20th century, due to historical and cultural influences. The national conservative

(national classical) movement - continuing the literary tradition of the 19th century - is the dominant voice in the literary life of the time. In addition, the bourgeois-liberal and the trans-secular movements, which were formed as a result of the Trianon peace treaty, became important, independent movements. Of the three movements, the lecture will discuss in the most detail the iconic figures of the national conservative movement, the life's work of Géza Gárdonyi and Ferenc Herczeg, the significance of the West, the life's work of Endre Ady, Mihály Babits and Zsigmond Móricz and Dezső Kosztolányi, and the transylvanian writers Jenő Dsida, Sándor Reményik and Lajos Áprily.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát.

-

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature. Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis. Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature. Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description.

-

Capabilities:

The ability to express him/herself professionally in oral and written form, and to apply subject and methodological competences in an adaptive and creative way in the process of mother tongue and literary education. Ability to address individual difficulties in understanding specific contexts and concepts of the subject. Ability to use print and digital textbooks, teaching aids and other learning resources in the learning and teaching of the subject area according to the specific objectives.

-

Attitude:

It communicates the essential elements, ideas, moral and aesthetic values of national culture. Its aim is to familiarise students with the significance of the Hungarian linguistic and cultural continuity in the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic and artistic aspects, using the synergies offered by the cross-curricular synergies (language - history - literature). It attaches importance to the continuous development of pupils' knowledge and ability to understand and create texts.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. A korszak áttkintése (kultúrtörténeti háttér, irodalmi intézmények, poétikai törekvések) (A survey of the period (cultural and historical background, literary institutions, poetic aspirations))

12.2. A nemzeti konzervatív irányzat, Gárdonyi Géza és Herczeg Ferenc munkássága. Az irodalomszervező és drámaíró Herczeg Ferenc (The national conservative movement, the work of Géza Gárdonyi and Ferenc Herczeg. Ferenc Herczeg, literary organiser and playwright)

- 12.3. A regényíró Herczeg Ferenc (The novelist Ferenc Herczeg)
- 12.4. A Nyugat. Ady Endre költészete (The West. The poetry of Endre Ady)
- 12.5. Ady Endre költészete II. (The West. The poetry of Endre Ady II.)
- 12.6. Móricz Zsigmond életműve. Móricz novelláinak világa (The oeuvre of Zsigmond Móricz. The world of Móricz's short stories)
- 12.7. Babits Mihály költői életműve (The poetic oeuvre of Mihály Babits)
- 12.8. Kosztolányi Dezső lírája (The lyrics of Dezső Kosztolányi)
- 12.9. Kosztolányi Dezső regényei (Dezső Kosztolányi's novels)
- 12.10. Juhász Gyula és Tóth Árpád lírája (The lyrics of Gyula Juhász and Árpád Tóth)
- 12.11. A transzilvanista irodalom. Irodalmi irányzatok, kulturális programok, folyóiratok, kiemelkedő alkotók (Transylvanian literature)
- 12.12. Dsida Jenő, Áprily Lálírájaos és Reményik Sándor költői világa (The poetry of Jenő Dsida, Lajos Áprily and Sándor Reményik)
- 12.13. Radnóti Miklós költői világa (The poetic world of Miklós Radnóti)
- 12.14. Wass Albert munkássága (The work of Albert Wass)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató vizsgára bocsátható.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Nincsen.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga, amelynek értékelése ötfokozatú skálán történik. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Kenyeres Zoltán: Ady Endre, Korona Kiadó, Budapest 1998. ISBN: 963-9036-53-6;
2. Pomogáts Béla: Transzilvanizmus. Az Erdélyi Helikon ideológiája, Akadémiai Kiadó, Budapest 1983. ISBN: 963 05 3387 1;
3. Szegedy-Maszák Mihály: Kosztolányi Dezső, Pesti Kalligram Kft., Budapest 2010. ISBN: 9788081012945;
4. Takaró Mihály – Liktör Katalin: Herczeg Ferenc regényeinek és drámáinak világa, Méry Ratio Kiadó, Budapest 2024. ISBN: 978-615-6284-46-4;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Szilágyi Zsófia: Móricz Zsigmond, Pesti Kalligram, Budapest 2023. ISBN: 9789634684381;
2. Z. Szalai Sándor: Az újíító Gárdonyi Géza, Nap Kiadó Kft., Budapest 2023. ISBN: 978-963-332-189-8;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT122**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A magyar irodalom a XX. század első felében (Nemzeti konzervatív irodalom, polgári irodalom és transzilvanizmus) és tanítása szeminárium
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian literature in the first half of the 20th century (National conservative literature, bourgeois literature and transylvaniasm) and it's teaching (seminar)
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

Műelemző szeminárium. A foglalkozások témája: a kor kiemelkedő alkotóitól egy-két reprezentáns művét kiemelve, azt elemezve bemutatni a kánonok sokszólamúságát. Továbbá: a művek elhelyezése a magyar irodalomtörténet kontextusában, irodalomtörténeti jelentőségük bemutatása. Fontos eleme a szemináriumoknak a kiemelt alkotások poétikai megalkotottságának vizsgálata, a magyar poétikai fordulat/fordulatok értelmezése. A kiemelt szövegeket a kerettanterv alapján válogatjuk.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Seminar on Art Analysis. The theme of the sessions: to present the polyphony of the canons by highlighting and analysing one or two representative works by the most

outstanding artists of the period. Furthermore: to place the works in the context of Hungarian literary history and to present their significance in literary history. An important element of the seminars will be the examination of the poetics of the works highlighted, and the interpretation of the Hungarian poetic turn/turns. The highlighted texts are selected on the basis of the framework curriculum.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát.

-

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Ismeri a szövegértési, szövegalkotási stratégiákat, azokat képes alkalmazni és gyakoroltatni.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature. Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis. Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature. Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description.

-

Capabilities:

The ability to express him/herself professionally in oral and written form, and to apply subject and methodological competences in an adaptive and creative way in the process of mother tongue and literary education. Ability to address individual difficulties in understanding specific contexts and concepts of the subject. Ability to use print and digital textbooks, teaching aids and other learning resources in the learning and teaching of the subject area according to the specific objectives. Know, apply and practise strategies for text comprehension and composition.

-

Attitude:

It communicates the essential elements, ideas, moral and aesthetic values of national culture. Its aim is to familiarise students with the significance of the Hungarian linguistic and cultural continuity in the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic and artistic aspects, using the synergies offered by the cross-curricular synergies (language - history - literature). It attaches importance to the continuous development of pupils' knowledge and ability to understand and create texts.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezető óra: a korszak áttekintése (Introductory lesson: an overview of the era)

12.2. Herczeg Ferenc Az élet kapuja című művének elemzése (Analysis of Ferenc Herczeg's The Gate of Life)

12.3. Herczeg Ferenc Bizánc és a Kék róka című drámai alkotásainak elemzése (Analysis of Ferenc Herczeg's dramatic works Byzantium and The Blue Fox)

12.4. Gárdonyi Géza regényei. Az egri csillagok elemzése (The novels of Géza

Gárdonyi. Analysis of The Stars of Eger) (The novels of Géza Gárdonyi. Analysis of The Stars of Eger)

12.5. Ady Endre ars poetica-versek (Endre Ady ars poetica-versek) (Endre Ady ars poetica-versek)

12.6. Ady Endre istenes lírája (Endre Ady's divine lyrics)

12.7. Babits Mihály ars poetica-versei (Ars poetica poems by Mihály Babits)

12.8. Első zárthelyi dolgozat (First written test)

12.9. Babits Mihály ars poetica-versei (Ars poetica poems by Mihály Babits)

12.10. Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panasza és a Számadás ciklus versei (Dezső Kosztolányi: The Complaints of Poor Little Children and the Poems of the Reckoning Cycle)

12.11. Kosztolányi Dezső: Édes Anna című regényének elemzése (Analysis of Dezső Kosztolányi's novel Sweet Anna)

12.12. Radnóti Miklós nagy verseinek elemzése (Analysis of the great poems of Miklós Radnóti)

12.13. Wass Albert Adjátok vissza a hegyeim! című regényének elemzése (Analysis of the novel Give me back my mountains by Albert Wass)

12.14. Második zárthelyi dolgozat (Second written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A foglalkozásokon való részvétel kötelező. A hallgató három szemináriumról hiányozhat. Ha több mint három foglalkozásról hiányzik, a hiányzott órák tananyagából írásban kell beszámolnia (5000 leütés terjedelemben). A szemináriumi dolgozat beadásának a határideje az utolsó foglalkozás. Ha a hallgató ezt nem készíti el, a zárthelyi dolgozatát nem írja meg, a szeminárium követelményeit nem teljesíti. Elfogadható indok esetében a szemináriumi dolgozat beadásának és a zárthelyi dolgozat megírásának időpontja: az utolsó szemináriumot követő 5 munkanap. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy szemináriumi dolgozatot kell írni (8500 leütés terjedelemben, előzetesen egy szemináriumdolgozat-vázlatot kell bemutatni), a kurzust egy zárthelyi dolgozat zárja.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre vonatkozó követelmények betartása, a szemináriumi dolgozat elkészítése legalább elégséges eredménnyel, valamint a zárthelyi dolgozat teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A szeminárium gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy a következő elemekből áll össze: 30%: az aktív, reflektív és önreflektív szemináriumi munka, 30% a szakirodalmi normáknak megfelelően elkészített szemináriumi dolgozat, 40% a zárthelyi dolgozat.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. A Magyar irodalom Erdélyben: Pomogáts Béla, Pallas-Akadémia Kiadó, Csíkszereda 2008.. ISBN: 978-973-665-241-7;
2. Gazdag László - P. Müller Péter (szerk.): „Fenn és lenn”. Tanulmányok Herczeg Ferenc születésének 150. évfordulójára, Kronosz Kiadó – Magyar Történelmi Társulat, Pécs – Budapest 2014. ISBN: 978-615-6027-610;
3. Herczeg Ákos: Visszatérés a nyelvbe. Én-figurációk Ady Endre költészetében, Alföld– Méliusz-Juhász Péter Könyvtár, Debrecen 2021. ISBN: 9789639946149;
4. Hima Gabriella: Kosztolányi és az egzisztenciális regény: Kosztolányi regényeinek poétikai vizsgálata, Akadémiai Kiadó, Budapest 1992. ISBN: 963-05-6088-7;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Hima Gabriella: Kosztolányi és az egzisztenciális regény: Kosztolányi regényeinek poétikai vizsgálata, Akadémiai Kiadó, Budapest 1992. ISBN: 963-05-6088-7;
2. Szerk. Kelevéz Ágnes, Lengyel Imre Zsolt.: „...ki mit lát belőle...” Nézőpontok Babits lírájának értelmezéséhez, MIT Kiadó, Budapest 2017. ISBN: 9789638958082;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT123**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A modernizmus világirodalma és tanítása szeminárium
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** The world literature of modernism and it's teaching (seminar)
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A modernizmus világirodalma (klasszikus modernizmus, későmodernizmus, posztmodernizmus) ikonikus műveinek műelemző szemináriuma. A kurzuson a modernista világirodalom Magyarországon is jól ismert, részben a középiskolai oktatásban is megjelenő kanonikus szerzőinek egy-egy művét elemezzük. Többek között azt vizsgáljuk, hogy milyen műfaji kódokat működtetnek, kevernek (lélektani realizmus, detektívregény, disztópia, menniposzi szatíra, kisregény...), és hogyan kapcsolódnak az utóbbi évtizedek legjellegzetesebb prózapoétikai irányzataihoz, beszédmódjaihoz (abszurd, mágikus realizmus, autofikció, posztmodern érvessztés...). A kerettantervben is megtalálható műveket értelmezzük, azok poétikai-retorikai-stilisztikai elemzését elvégezzük, több elemzési iskola megközelítési irányait és fogalomrendszerét alkalmazva. Vizsgáljuk a művek 20-21. századi hatástörténetét is.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

A seminar of literary analysis of iconic works from the world literature of modernism (classical modernism, late modernism, postmodernism). In this course, we will analyse a work by one of the canonical authors of modernist world literature, who are well known in Hungary and who are also partly used in secondary education. We will examine, among other things, what genre codes they operate and mix (psychological realism, detective novel, dystopia, Menniposian satire, short novel...), and how they relate to the most prominent prose poetics and discourses of recent decades (absurdism, magical realism, autofiction, postmodern loss of self...). The works included in the framework curriculum will be interpreted, and their poetic-rhetorical-stylistic analysis will be carried out - using the approaches and conceptual frameworks of several schools of analysis. We also examine the impact of the works in the 20th and 21st centuries.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére. Az irodalmi művek elemzése során reflektál a tárgyalt környezeti jelenségre, felhívja a figyelmet a fenntarthatósági, környezettudatos lehetőségekre. Tudja, hogy magyar nyelv és irodalom szakos tanárként milyen területekre terjed ki a saját, egyéni felelőssége a tanítás, a nevelés és a szemléletformálás terén. Az irodalmi művek elemzése során reflektál a tárgyalt környezeti jelenségre, felhívja a figyelmet a fenntarthatósági, környezettudatos lehetőségekre.

-

Képességei:

Képes az adott korosztálynak, az adott olvasói igénynek megfelelő olvasmányt ajánlani a tanulóknak. A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítésére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló irodalmi, nyelvi felkészültségére. Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében képes a státuszkezelésre, a tanulói közösségek szervezésére és vezetésére, az önszerveződő tanulói csoportok segítésére, projektfeladatok tervezésére és vezetésére (többek között az iskolaújság, az iskolarádió, az iskolai és egyéb közösségi programok, honlapok), létrehozásának, szakmai működtetésének segítésére. Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére.

-

Attitűdje:

Figyelembe veszi a rokon szakterületek képzési szempontjait. Képes a mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra (önérvényesítés), segítő, érzelmi, lelki kommunikációra. Megvan benne az igény a szaktudományos és szakmódszertani kutatási eredmények folyamatos követésére, valamint az iskolai nevelési folyamatba való adekvát beépítésére.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**Knowledge:**

Capable of reflecting on various evaluation criteria in the process of literary education, organising joint classroom interpretations, discussing evaluation criteria with students, assessing students' individual abilities, and appropriately evaluating interpretative writings. During the analysis of literary works, reflects on the environmental phenomenon under discussion and draws attention to the possibilities of sustainability and environmentally awareness. As a Hungarian language and literature teacher, he/she is aware of his/her own areas of responsibility in teaching, education, and attitude formation. During the analysis of literary works, reflects on the environmental phenomenon under discussion and draws attention to the possibilities of sustainability and environmentally awareness.

-

Capabilities:

Capable of recommending reading materials appropriate to the age group and the specific reading needs of students. Educates children and students to accept, respect, and help each other, and to be free from prejudice, with particular attention to the literary and linguistic preparedness of other children and students. Capable of managing status, organising and leading student communities, supporting self-organising student groups, planning and leading project tasks (including school newspapers, school radio, school and other community programmes, websites), and assisting in their creation and professional operation within and outside classroom activities. Capable of reflecting on various evaluation criteria in the process of literary education, organising joint classroom interpretations, discussing evaluation criteria with students, assessing students' individual abilities, and appropriately evaluating interpretative writings.

-

Attitude:

Takes into account the educational aspects of related disciplines. Capable of deliberation, cooperation, reciprocity, assertiveness (self-assertion), and supportive, emotional, and empathetic communication. Has the desire to continuously follow academic and methodological research results and adequately incorporate them into the education process.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject,**

curriculum (magyarul, angolul - English):

- 12.1. Klasszikus modernista irodalom: Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (Classical modernist literature: Dostoevsky: Crime and Punishment)
- 12.2. Tolsztoj: Ivan Iljics halála (Tolstoy: Death of Ivan Ilyich)
- 12.3. Anton Pavlovics Csehov: Sirály (Anton Pavlovich Chekhov: The Seagull)
- 12.4. Franz Kafka: Átváltozás (Franz Kafka: Transformation)
- 12.5. A detektívregény. Agatha Christie: Tíz kicsi néger (The detective novel. Agatha Christie: Ten Little Niggers / And Then There Were none)
- 12.6. Mihail Bulgakov: A Mester és Margarita (Mihail Bulgakov: The Master and Margarita)
- 12.7. Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár (Jorge Luis Borges: The Library of Babel)
- 12.8. Julio Cortázar: Az üldöző (Julio Cortázar: The Pursuer)
- 12.9. Gabriel García Márquez: Száz év magány (Gabriel García Márquez: A Hundred Years of Solitude)
- 12.10. Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva (Samuel Barclay Beckett: Waiting for Godot)
- 12.11. George Orwell: 1984 (George Orwell: 1984)
- 12.12. Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (Bohumil Hrabal: Brewery capriccio)
- 12.13. Umberto Eco: A rózsza neve (Umberto Eco: The Name of the Rose)
- 12.14. Zárthelyi dolgozat (Examination paper)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A foglalkozásokon való részvétel kötelező. A hallgató három szemináriumról hiányozhat. Ha háromnál több foglalkozásról hiányzik, a hiányzott órák tananyagából írásban kell beszámolnia (5000 leütés terjedelemben). A szemináriumi dolgozat beadásának a határideje az utolsó foglalkozás. Ha ezt nem készíti el, a zárthelyi dolgozatát nem írja meg, a szeminárium követelményeit nem teljesíti. Elfogadható indok esetében a szemináriumi dolgozat beadásának és a zárthelyi dolgozat megírásának időpontja: az utolsó szemináriumot követő 5 munkanap. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

Egyéni tanrenden lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy szemináriumi dolgozatot kell írni (8500 leütés terjedelemben – , előzetesen egy szemináriumdolgozat-vázlatot kell bemutatni), a kurzust egy zárthelyi dolgozat zárja.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való aktív részvétel, a legalább elégséges szintű szemináriumi és zárthelyi dolgozat, a kiadott kötelező olvasmányok ismerete.

16.2. Az értékelés:

A szeminárium gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy a következő elemekből áll össze: 30%: az aktív, reflektív és önreflektív szemináriumi munka, 30% a szakirodalmi normáknak megfelelően elkészített szemináriumi dolgozat (ennek részét képezi az előzetesen leadott szemináriumdolgozat-vázlat), 40% zárthelyi dolgozat.

Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Kroó Katalin - Bényei Tamás: Utópiák és ellenutópiák, 2010, L'Harmattan Könyvkiadó Budapest. ISBN: 978 963 236 258 8;
2. Peter Szondi: A modern dráma elmélete, Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-389-287-2;
3. Scholz László: A spanyol-amerikai irodalom rövid története, Gondolat Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 963-9567-97-3;
4. Zöldhelyi Zsuzsa (szerk.): Az orosz irodalom története a kezdetektől 1940-ig, Második, jav. kiad., Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-193-940-5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bényei Tamás: Rejtélyes rend: A krimi, a metafizika és a posztmodern, Akadémiai Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963-05-7736-4;
2. Bényei Tamás (szerk.): Az angol irodalom története, 6. kötet. Első rész. Az 1930-as évektől napjainkig, Kijárat Kiadó, Budapest 2023. ISBN: 9786155160943;
3. Nicolae Balota: Abszurd irodalom., Gondolat, Budapest 1979. ISBN: 963-280-759-6;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT124**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A magyar nyelv története az ősmagyar kortól napjainkig
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian Language History from the Ancient to the Contemporary Hungarian
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 4 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: - nincsenek
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus a magyar nyelv kialakulásától, az ősmagyar nyelvi korszaktól a legújabb korig követi a magyar nyelv alakulását, kapcsolatrendszerét, a szókészlet és a grammatika legfontosabb változásait. A kurzus központi része a magyar nyelv Kárpát-medencei írásos örökségének, legjelentősebb nyelvemlékeinknek és kódexeinknek bemutatása, közös elemzése, a betűhív átírások olvasáskészségének fejlesztése. A kurzus tantárgyközi és interdiszciplináris szinergiákat is használ a nyelvtörténeti forráskutatásban (folklor), az őstörténet-nyelvtörténet viszonyának bemutatásában (nyelvészet-régészet-archeogenetika-folklor) és a középkori források vizsgálatában (irodalom, történelem). A kurzus során egyéni és csoportos projektfeladatok megoldására is sor kerül.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course traces the development of the Hungarian language from the formation of the language, from the ancient Hungarian period to the modern era, and the most important changes in vocabulary and grammar. The central part of the course is the presentation and joint analysis of the written heritage of the Hungarian language in the Carpathian Basin, our most significant language monuments and codices, and the development of the reading skills of the transcriptions. The course also uses cross-curricular and interdisciplinary synergies in the study of linguistic sources (folklore), the relationship between prehistory and language history (linguistics-religion-archaeogenetics-folklore), and the study of medieval sources (literature, history). The course also includes individual and group project assignments.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tisztában van a magyar nyelvnek és irodalomnak a tanulók személyiségének fejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel. Ismeri a magyar nyelv és irodalom szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri és alkalmazza a digitális eszközöket a magyar nyelv és irodalom differenciált oktatásának megvalósítására.

-

Képességei:

Képes a tanulói személyiség sokoldalú fejlesztésére, nemzeti identitása kialakulásának elősegítésére, a magyar nyelvi és irodalmi műveltséganyag elsajátításának, a beszéd, a beszédértés, az olvasás, a szövegértés, az írás és a szövegalkotás oktatásának folyamatában. Képes a tanulói motiváció, az önálló és közösségi tevékenység segítésére, hatékony ismeretközvetítésre, irodalmi, anyanyelvi nevelésre. Képes az iskolai, illetve az iskolán kívüli nevelés színterein – az anyanyelvi és az irodalmi nevelés tantárgyközi beágyazottságának megfelelően – az iskolai, valamint az iskolán kívüli nevelés más szereplőivel (így a közművelődési, a közgyűjteményi intézményekkel, színházakkal, múzeumokkal) való együttműködésre.

-

Attitűdje:

Elkötelezett a tanulók anyanyelvi kompetenciáinak fejlesztését szolgáló csoportos tevékenységek (projektmunka, páros és csoportmunka, kooperatív tanulási technikák, heterogén tanulócsoportban differenciált fejlesztés, nem formális módszerek alkalmazása) megszervezésére, a tananyaghoz kapcsolt alkalmazására. Bemutatja a magyar irodalom és a magyar nyelv végtelen gazdagságát és érték közvetítő funkcióit.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Aware of the role and possibilities of Hungarian language and literature in students' personality development. Knows the role of Hungarian language and literature in students' personality development. Knows and applies digital tools for implementing

differentiated teaching of Hungarian language and literature.

-

Capabilities:

Capable of developing students' personalities in a multifaceted way, promoting the formation of their national identity, in the process of the acquisition of Hungarian language and literary knowledge, and via the teaching of speaking, listening, reading, comprehension, writing, and composition skills. Capable of supporting student motivation, independent and community activities, effective knowledge transmission, and literary and native language education. Capable of supporting student motivation, independent and community activities, effective knowledge transmission, and literary and native language education. Capable of cooperating with other participants in school and extracurricular education (such as public cultural institutions, public collections, theatres, museums) in the venues of school and extracurricular education, in line with the interdisciplinary embedding of native language and literary education.

-

Attitude:

Committed to organising group activities (project work, pair and group work, cooperative learning techniques, differentiated development in heterogeneous student groups, application of non-formal methods) that serve the development of students' native language competences and applying them to the curriculum. Demonstrates the infinite richness and value-transmitting functions of Hungarian literature and language.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: A nyelvtörténet tárgya és forrásai. Nyelvtörténet, nyelvjárás, folklór kapcsolata. Szövegelemzés, módszertani kérdések. (Introduction: Subject and sources of the language history. The relationship between language history, dialectology and folklore. Text analysis, methodological questions.)

12.2. A magyar nyelvtörténet korszakolása. Gyakorlatok a periodizációs problémák megvitatásához. (Principles and problems of the periodization of Hungarian language history. Exercises to discuss periodisation problems.)

12.3. A magyar nyelv kialakulása. Nyelvtörténet és őstörténet viszonyához. A nyelvtörténet őstörténeti lehetőségei és korlátai. (The development of the Hungarian language. The relationship between language history and prehistory. The possibilities and limitations of language history for prehistoric research.)

12.4. Nyelvi érintkezések az ősmagyar korban. Az ősmagyar korra vonatkozó grammatikai ismereteink és a legfontosabb hangváltozások. Az ősmagyar és az ómagyar kor elhatárolásának problémája. Gyakorlatok és vita. (Language contacts in the ancient Hungarian era. Grammar of the pre-Hungarian and the most important

sound changes. The problem of the distinction between Ancient Hungarian and Old Hungarian periods. Practices and discussion.)

12.5. Legkorábbi nyelvemlékeink. A nyelvemlékek típusai. Olvasási gyakorlat. (Earliest language memories of Hungarian. Types of language memories. Reading practice.)

12.6. Halotti beszéd és könyörgés. Olvasási gyakorlat és grammatikai elemzés. (Reading practice and grammar analysis.)

12.7. Ómagyar Mária-siralom. Az ómagyar kor legfontosabb lexikai és grammatikai változásainak elemzése. (Analysis of the most important lexical and grammatical changes of the Old Hungarian period.)

12.8. Kódexek kora. Szövegelemzések. Kódexlap-tervezési csoportmunkák. (The age of codices. Textual analysis. Codex page design group work.)

12.9. A középmagyar kor legfontosabb nyelvi jellemzői és változásai. A korai magyar grammatikáktól és bibliafordításoktól a teljes bibliafordításig. Szövegolvasás és elemzés. (The most important linguistic features and changes of the Middle Hungarian period. From the early Hungarian grammars and Bible translations to the complete Bible translation. Text reading and analysis.)

12.10. A nyelvújítás. Háttérolvasmányok megbeszélése és szóelemzések. (The language renewal. Discussion of background readings and analysis of neologisms.)

12.11. Az újmagyar kor legfontosabb szókészleteti és szerkezeti változásai. A magyar standardizáció folyamata. A standard létrejöttének hatásai a nyelvi folyamatokra. Szövegelemzések. (The most important lexical and structural changes in the New Hungarian period. The process of Hungarian standardisation. The impact of the standard on linguistic processes. Textual analysis.)

12.12. A magyar nyelv kapcsolatrendszere, a magyar mint átadó és mint átvevő nyelv napjainkban. Etimológiai elemzések. (The interrelationship of the Hungarian language, Hungarian as a transmitting and as a receiving language today. Etymological analysis.)

12.13. Hallgatói előadások bemutatása 1. (Presentation of students' projects.)

12.14. Hallgatói előadások bemutatása. (Presentation of students' projects.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje: félévközi zárthelyi dolgozatok (2) és házi feladatok. Az értékelést l. 16.2.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 40%
- második zárthelyi dolgozat: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy a részeredmények súlyozott összesítése alapján születik. A zárthelyik értékelése: 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bárczi Géza: A magyar szókincs eredete, Tinta Könyvkiadó, Budapest 2021. ISBN: 9638609052;
2. Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.): A magyar nyelvtörténet kézikönyve, Tinta Könyvkiadó, Budapest 2018. ISBN: 9789634091189;
3. Madas Edit szerk.: „Látjátok feleim...” Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig, OSZK, Budapest 2009. ISBN: 978 963 200 571 3;
4. Molnár József – Simon Gyöngyi: Magyar nyelvemlékek, Tankönyvkiadó, Budapest 1986. ISBN: 9789632005713;
5. Pomozi Péter: Egy törökkanizsai napsoroló és Kárpát-medencei változatai – Nyelvtörténeti érvek a kora Árpád-kori datálhatóság mellett. In Kovács Attila – Tóth Anna Judit szerk.: László királytól Szent Lászlóig. Új közelítések Árpád-házi királyunkhoz. 297–310., Magyarországi Kutató Intézet, Budapest 2023. ISBN: 978-615-6117-72-4;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Balázs János: Magyar deákság. Anyanyelvünk és az európai modell., Magvető Kiadó, Budapest 1980. ISBN: 963-271-306-0;
2. Benkő Loránd: Az ómagyar nyelv tanúságtétele, MTA Történettudományi Intézete, Budapest 2022. ISBN: 9638312815;
3. C. Vladár Zsuzsa: A korai magyar grammatikák., Tinta Könyvkiadó, Budapest 2016. ISBN: 9789634090700;
4. C. Vladár Zsuzsa (ford.): Sylvester János: (Sylvester János) latin-magyar nyelvtana. Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai, Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest 1989. ISBN: ISSN 0133-218x;

5. Tolnai Vilmos: A nyelvújítás. A magyar nyelvtudomány kézikönyve II/12., Magyar Tudományos Akadémia, Budapest 1929. ISBN: -;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

1. A tantárgy kódja: TMNITT125

2. A tantárgy megnevezése (magyarul): Jelentéstan, szövegten, pragmatika szakmódszertana és tanítása

3. A tantárgy megnevezése (angolul): Subject methodology and teaching of semantics, textual theory, pragmatics

4. Kreditérték és képzési karakter:

4.1. 3 kredit

4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat

5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):

5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;

6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

8. A tanórák száma és típusa

8.1. össz óraszám/félév:

8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)

8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)

8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2

8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -

9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):

A jelentéstan, a szövegten és a pragmatika alapfogalmainak megismerése, egymáshoz való viszonyainak a rendszerezése. A jelentéstan, a szövegten és a pragmatika főbb elméleteinek bemutatása révén a szövegalkotás, a szövegbefogadás, a jelentésképzés folyamatának tudatosítása, a szövegalkotás és a szövegelemzés elméleti megalapozása.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

Familiarisation with the basic concepts of semantics, textual theory and pragmatics, and their interrelationships. Through an introduction to the main theories of semantics, text theory and pragmatics, to raise awareness of the process of meaning-making, text reception and meaning formation, and to provide a theoretical basis for text production and analysis.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Alapvető és sokrétű ismerettel rendelkezik a szöveg- és stílustípus-gyűjteményekről. Képes eltérő nyelvelméleti kiindulópontokból tekinteni a nyelvhasználat jelenségeire. Képes a nyelvről való tudás sokféleségét, a nyelv (rendszerbeli, társas és kulturális) változatosságát a maga számára feltérképezni, általánosan modellálni, és a korosztálynak megfelelő módon értelmezni. Ismeri a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontjait. Ismeri az anyanyelvi és irodalmi kompetenciák mérésével, értékelésével kapcsolatos eljárásokat, a központi mérések eredményeit, tanulságait.

-

Képességei:

Képes saját szakterületén a folyamatos és önálló önképzésre, valamint a szakmai fejlődését segítő szakmai együttműködésre. Ismeri a szövegértési, szövegalkotási stratégiákat, azokat képes alkalmazni és gyakoroltatni. Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését. Szakmailag folyamatosan fejlődik, valamint nyitott az új oktatási módszerek és technológiák iránt.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**Knowledge:**

Knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis. Possesses basic and diverse knowledge of text and style type collections. Capable of viewing language use phenomena from different linguistic theoretical perspectives. Capable of mapping the diversity of knowledge about language, its (systemic, social, and cultural) variability, modelling it generally, and interpreting it in an age-appropriate manner. Knows the academic, pedagogical-psychological, and methodological aspects of selecting and organising curriculum content. Knows the procedures related to the measurement and evaluation of native language and literary competences, and the results and lessons learnt from national measurements.

-

Capabilities:

Capable of continuous and independent self-education in his/her field, as well as professional cooperation that supports his/her professional development. Knows and can apply and practice reading comprehension and writing strategies. Capable of expressing himself/herself professionally in speech and writing, and applying subject-specific and methodological competences adaptively and creatively in the process of native language and literary education.

-

Attitude:

Considers it important to continuously develop students' pragmatic knowledge and skills in text comprehension and text production. Continuously develops professionally and remains open to new educational methods and technologies.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Szövegtani alapfogalmak. Kommunikációs helyzetek, kommunikációs résztvevők, nyelvi interakciók, a szövegalkotás és -megértés közös tevékenysége. Statikus és dinamikus modellek (Basic concepts of text linguistics. Communicative situations, communicative participants, linguistic interactions, the joint action of text production and comprehension. Static and dynamic models)

12.2. A szövegtan története (History of text linguistics)

12.3. A szövegszerűség hét kritériuma: kohézió, koherencia, szándékoltság, elfogadhatóság hírérték, helyzetszerűség, intertextualitás (The seven criteria of textuality: cohesion, coherence, intentionality, acceptability, informativity, situationality, intertextuality)

12.4. A szöveg kohéziója. Grammatikai kapcsolóelemek. A deixis és fajtái (Cohesion. Grammatical connectors. Deixis and its varieties)

12.5. A szöveg koherenciája. Keretek, sémák és forgatókönyvek. Szövegvilágok. A közös jelentésképzés (Coherence of the text. Frames, patterns and scripts. Text worlds. Shared meaning)

12.6. A jelentés különböző szintjei és elméletei. Megismerés és fogalomalkotás. A prototípuselmélet, a metaforaelmélet. Lexikai és grammatikai jelentés. A jelentés a szótárban és a használatban (Different levels and theories of meaning. Cognition and conceptualisation. Prototype theory, metaphor theory. Lexical and grammatical meaning. Meaning in lexicon and usage)

12.7. Szándékoltság és elfogadhatóság. Pragmatikai alapfogalmak. Grice maximái. A beszédaktus-elmélet (Intentionality and acceptability. Basic concepts of pragmatics. Grice's maxims. The speech act theory)

12.8. A hírérték és a világról való tudás. Előzetes feltevések. A szöveg hírértéke és

hitelessége (Informativity and world knowledge. Presuppositions. Acceptability of a text)

12.9. Helyzetszerűség. Sémák, regiszterek, műfajok és stílusok. A szövegtípusok osztályozása a kommunikációs helyzetek és a beszélők szerint (Situationality. Schemes, registers, genres and styles. Classification of text types according to communicative situations and speakers)

12.10. Iskolai csoportos hospitálás (Classroom observation)

12.11. Társalgási sémák (Patterns of conversation)

12.12. Szóbeliség, írásbeliség, elektronikus kommunikáció és a szövegalkotás (Oral, written and computer-mediated communication)

12.13. Intertextualitás (Intertextuality)

12.14. Összefoglalás (Comprehension)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 6. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles legalább hat előadáson részt venni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást. A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzás(oka)t legkésőbb a póthét végéig pótolni köteles. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A hallgatónak a tárgy keretében az iskolai csoportos hospitálás mellett egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

3 szaktárgyi iskolai tanítási óra hospitálása

2 előre meghatározott tartalmú óra/foglalkozás hospitálása (1 értekezlet / 1 kompetenciamérés, versenyfelügyelet, helyettesítés témában)

Ezekről a hallgató hospitálási naplót vezet a félév elején az oktató által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia az oktatónak. A hospitálási naplót a gyakorlatvezető mentorpedagógus megfelelő/nem megfelelő minősítéssel értékeli.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

Az órákon való részvétel a 14. pontban meghatározottak szerint. Az aláírás megszerzésének feltétele a megfelelő minősítéssel értékelt hospitálási napló megléte.

16.2. Az értékelés:

Szóbeli vagy írásbeli vizsga az előadásokon elhangzott tananyagok alapján. Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges

vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Pethő József: Jelentéstan, Bölcsész Konzorcium, Budapest 2004. ISBN: 963 9704 82 2;
2. Robert de Beaugrande – Wolfgang Dressler Ford. Siptár Péter: Bevezetés a szövegnyelvészetbe, Corvina Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 963-13-4522-X;
3. Szikszainé Nagy Irma: Leíró magyar szövegtan., Osiris Kiadó, Budapest 1999. ISBN: 9633794226;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Lakoff, George – Johnson, Mark: Metaphors We Live By. 2. edition. , University of Chicago Press, 2003. ISBN: 9780226468013;
2. Searle, John R. Ford. Kertész Balázs: Elme, nyelv és társadalom, Vince Kiadó, Budapest 2000. ISBN: 9639192589;
3. Szili Katalin: Az udvariasság pragmatikája, Magyar Nyelvőr 131: 1-17.,.
4. Tomasello, Michael, Ford. Gervain Judit: Gondolkodás és kultúra, Osiris Kiadó, Budapest 2002. ISBN: 9633892325;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT126**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A közelmúlt Kárpát-medencei magyar irodalma
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Recent Hungarian literature from the Carpathian Basin
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 4 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

Az előadás témája a XX. század második fele társadalom- és eszmetörténeti irányzatainak áttekintése. Az irodalmi intézményrendszer átalakulása, irodalmi irányzatok (Újhold, népiesség, posztmodern, erdélyi magyar irodalom) és ikonikus alkotói életművének vizsgálata. A kurzus további témája a „történelem az irodalomban”: Trianon és a világháborúk okozta traumák, azok irodalmi megjelenítései. Az életművek, illetve a tárgyalt alkotások kiválasztása a kerettanterv alapján történt.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The topic of the lecture is an overview of the social and ideological trends of the second half of the 20th century. The transformation of the literary establishment, literary trends (New Moon, Folk, Postmodernism, Transylvanian Hungarian literature) and the work of iconic authors. The course will also focus on "history in literature": Trianon and

the traumas of the world wars and their literary representations. The choice of the works and the works covered is based on the framework curriculum.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel.

Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel.

Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén.

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat.

Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát.

-

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában.

Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére.

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit.

Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával.

Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature.

Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills).

Knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis.

Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature.

Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description.

-

Capabilities:

The ability to express him/herself professionally in oral and written form, and to apply subject and methodological competences in an adaptive and creative way in the process of mother tongue and literary education.

Ability to address individual difficulties in understanding specific contexts and concepts of the subject.

Ability to use print and digital textbooks, teaching aids and other learning resources in the learning and teaching of the subject area according to the specific objectives.

-

Attitude:

It communicates the essential elements, ideas, moral and aesthetic values of national culture.

Its aim is to familiarise students with the significance of the Hungarian linguistic and cultural continuity in the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic and artistic aspects, using the synergies offered by the cross-curricular synergies (language - history - literature).

It attaches importance to the continuous development of pupils' knowledge and ability to understand and create texts.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1. Bevezetés. Korszakok, irodalmi irányzatok, traumák (Introduction. Periods, literary trends, traumas)
- 12.2. Az Újhold írói, költői. Pilinszky János költészete (The writers and poets of Újhold (New Moon). The poetry of János Pilinszky)
- 12.3. Az Újhold írói, szerzői. Nemes Nagy Ágnes és Mándy Iván (The writers and poets of Újhold (New Moon). Ágnes Nemes Nagy and Iván Mándy)
- 12.4. Szabó Magda életműve (The life work of Magda Szabó)
- 12.5. Az emigráció irodalma: Márai Sándor írói világa (Literature of emigration: the literary world of Sándor Márai)
- 12.6. Az emigráció irodalma: Wass Albert világa (Literature of emigration: the literary world of Albert Wass)
- 12.7. A „Fényes szellők” nemzedéke. Nagy László költészete (The generation of "Light Breezes". The poetry of László Nagy)
- 12.8. A népi irodalom. Illyés Gyula munkássága (Folk literature. The work of Gyula Illyés)
- 12.9. A groteszk és abszurd irodalom: Örkény István életműve (Grotesque and absurd literature: the oeuvre of István Örkény)
- 12.10. Németh László munkássága (The work of László Németh)
- 12.11. Az erdélyi irodalomból: Kányádi Sándor lírai világa (From Transylvanian literature: The lyrical world of Sándor Kányádi)
- 12.12. Sütő András drámái és prózai alkotásai (Dramas and prose works by András Sütő)
- 12.13. A világháború kataklizmáját feldolgozó alkotások: Gyóni Géza versei, Polcz Alaine Asszony a fronton regénye (Works that deal with the cataclysm of the world war: the poems of Géza Gyóni, Alaine Polcz's novel Woman at the front)
- 12.14. A holokauszt a magyar irodalomban. Szép Ernő Emberszag című regénye (The Holocaust in Hungarian literature. Ernő Szép's novel Emberszag)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 7. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató vizsgára bocsátható.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Nincs.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga, amelynek értékelése ötfokozatú skálán történik. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Balogh Gergő – Bednatics Gábor: "rendíthetetlen, mint a kőzet". Tanulmányok Pilinszky Jánosról, FISZ, Budapest 2024. ISBN: 9786155729911;
2. Görömbei András: Irodalom, nemzet, harmadik út: esszék, tanulmányok, Nap Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 978-963-3320-14-3;
3. Márkus Béla (szerk.): Irodalom, politika, élet (1945-1979), Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 1997.
4. Pomogáts Béla: Kihívások: irodalmi tanulmányok, Hungarovox, Budapest 2017. ISBN: 9786155743252;
5. Szegedy-Maszák Mihály – Veres András (szerk.): A magyar irodalom története III., Gondolat Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9789636930097;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Bertha Zoltán – Görömbei András: A hetvenes évek romániai magyar irodalma, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Szervezete, Budapest 1983. ISBN: 963 411 837 2;
2. Görömbei András: Sors és alkalom: válogatott beszédek és vallomások, Tiszatáj Alapítvány, Szeged 2008. ISBN: 978-963-8496-64-5;
3. Takaró Mihály – Somlai Zsuzsanna (szerk.): Voltam – Wass Albert, Erdélyi Szalon Kiadó, Szentendre 2020. ISBN: 978-615-6016-08-9;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT127**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A közelmúlt Kárpát-medencei magyar irodalma szakmódszertani szeminárium
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Subject methodological seminar of recent Hungarian literature from the Carpathian Basin
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 2 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus a Közelmúlt Kárpát-medencei magyar irodalma című előadás kísérőszemináriumaként néhány, a 20. század második felében született, kanonikusnak tekintett szépirodalmi szöveg értelmezésére vállalkozik. Célja, hogy segítse a hallgatók eligazodását a korszak irodalmi irányzataiban, eltérő szubjektum- és nyelvszemléleti mintázataiban, az irodalmi beszéd eltérő poétikai-retorikai rendjeiben. További téma: a közösségi lét- és hagyományfolytonosság, irodalom és nemzeti önismeret, a kisebbségi lét kifejeződésének új irányzatai. A 20. századi történelmi kataklizmák megjelenése az irodalomban – műfajelméleti, poétikai horizontból. Főbb részterületek: Trianon emlékezete, az első és a második világháború emlékezete.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

As a seminar accompanying the lecture entitled Recent Hungarian literature from the

Carpathian Basin, the course will attempt to interpret some of the canonical texts of fiction written in the second half of the 20th century. Its aim is to help students to understand the literary trends of the period, the different subject and linguistic attitudes, the different poetic-rhetorical orders of literary discourse. Other topics include: continuity of community existence and tradition, literature and national self-consciousness, new trends in the expression of minority existence. The emergence of the historical cataclysms of the 20th century in literature - from a genre-theoretical and poetic perspective. Main sub-areas: Memory of Trianon, memory of the First and Second World Wars.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerezéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a modern irodalom- és nyelvtudomány alapjait, tudományos módszereit az irodalomtörténet-írás, a korszakolás, a szövegfeldolgozás, valamint a nyelvi elemzés terén. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát.

-

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Ismeri a szövegértési, szövegalkotási stratégiákat, azokat képes alkalmazni és gyakoroltatni.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálózó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses modern linguistic and literary, interdisciplinary, and native language and literature pedagogical knowledge aligned with the content of the National Core Curriculum and the framework curriculum for teaching Hungarian language and literature.

Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Knows the foundations of modern literary and linguistic science, scientific methods in literary history writing, periodisation, text processing, and linguistic analysis. Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature. Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description.

-

Capabilities:

The ability to express him/herself professionally in oral and written form, and to apply subject and methodological competences in an adaptive and creative way in the process of mother tongue and literary education. Ability to address individual difficulties in understanding specific contexts and concepts of the subject. Ability to use print and digital textbooks, teaching aids and other learning resources in the learning and teaching of the subject area according to the specific objectives. Know, apply and practise strategies for text comprehension and composition.

-

Attitude:

It communicates the essential elements, ideas, moral and aesthetic values of national culture. Its aim is to familiarise students with the significance of the Hungarian linguistic and cultural continuity in the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic and artistic aspects, using the synergies offered by the cross-curricular synergies (language - history - literature). It attaches importance to the continuous development of pupils' knowledge and ability to understand and create texts.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés. Irodalmi csoportok. Az irodalom intézményrendszerének radikális változásai (Introduction. Literary groups. Radical changes in the institutional

framework of literature)

12.2. Pilinszky János Apokrif című versének elemzése (Analysis of János Pilinszky's poem Apokrif)

12.3. Mátyás Iván Tájak, az én tájaim kötete (Iván Mátyás Landscapes, my landscapes volume)

12.4. Szabó Magda Az ajtó című regényének elemzése (Analysis of Magda Szabó's novel The Door)

12.5. Márai Sándor Halotti beszéd című versének elemzése, elhelyezése az irodalomtörténet kontextusában (Analysis of Sándor Márai's "Funeral Oration" and its placement in the context of literary history)

12.6. Wass Albert Adjátok vissza a hegyeimet! című regényének értelmezése, hatástörténetének vizsgálata (Interpretation of the novel "Give Back My Mountains" by Albert Wass, and examination of its history of influence)

12.7. Nagy László Ki viszi át a Szerelmet és az Adjon az Isten című műveinek elemzése (Analysis of László Nagy's Who Carries Love through and God Give)

12.8. A magyar szociográfiai irodalom. Illyés Gyula: Puszták népe (Hungarian sociographic literature. Gyula Illyés)

12.9. Iskolai csoportos hospitálás. (School group visits)

12.10. Németh László: A két Bolyai – műelemzés (László Németh The Two Bolyai - an analysis of the work)

12.11. Kányádi Sándor: Halottak napja Bécsben – műelemzés (Kányádi Sándor: Day of the Dead in Vienna - analysis of the work)

12.12. Sütő András Advent a Hargitán című drámájának elemzése (Analysis of András Sütő's drama Advent on the Harghita)

12.13. Polcz Alaine Asszony a fronton című regényének értelmezése (Interpreting the novel Woman on the Front by Alaine Polcz)

12.14. Zárthelyi dolgozat (Candidacy essay)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 7. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A csoportos és egyéni iskolai hospitáláson való részvétel a hallgató számára kötelező, az esetleges hiányzást, hiányzásokat legkésőbb a póthét végéig köteles pótolni. A pótlásról a gyakorlatvezető mentortanárral kell egyeztetnie.

A hallgató legfeljebb 3 szemináriumról hiányozhat. Ha több mint 3 foglalkozásról hiányzik, a hiányzott órák tananyagából írásban kell beszámolnia (5000 leütés terjedelemben). A szemináriumi dolgozat beadásának határideje az utolsó foglalkozás. Ha ezt nem készíti el, a zárthelyi dolgozatát nem írja meg, a szemináriumi követelményeket nem teljesíti. Elfogadható indok esetében a szemináriumi dolgozat beadásának és a zárthelyi dolgozat megírásának határideje: az utolsó szemináriumot követő 5 munkanap.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Egy szemináriumi dolgozatot kell írni (8500 leütés terjedelemben – előzetesen egy szemináriumdolgozat-vázlatot kell bemutatni), a kurzust egy zárthelyi dolgozat zárja.

A hallgatónak a tárgy keretében az iskolai csoportos hospitálás mellett egyéni iskolai hospitáláson is részt kell vennie az alábbiak szerint:

3 szaktárgyi iskolai tanítási óra hospitálás, amelynek utolsó óráján 1x15 perc időtartamban mikrotanítást végez.

2 óra előre meghatározott tartalmú óra tanulói közösségépítés fókusszal (lehetőség szerint osztályfőnöki óra abban az osztályban, ahol majd a mikrotanítást végzi).

Ezekről a hallgató hospitálási naplót vezet a félév elején a szemináriumvezető által meghatározott megfigyelési szempontok alapján. A hospitálási naplót a szorgalmi időszak 12. hetéig kell a hallgatónak leadnia a szemináriumvezetőnek.

A mikrotanításhoz a hallgató megfelelő óratervet készít, amelyet egyeztetésre a megtartandó óra előtt legalább 24 órával elküld a gyakorlatvezető mentorpedagógusnak. A hospitálási naplót, a mikrotanítás óratervét és a mikrotanítást a gyakorlatvezető mentorpedagógus értékeli. Ezen feladat a gyakorlati jegy 20%-t teszi ki.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a kurzuson való részvételre vonatkozó követelmények betartása és a szemináriumi dolgozat elkészítése legalább elégséges eredménnyel.

Az egyéni és csoportos hospitálás, valamint annak dokumentációjának (hospitálási napló, mikrotanítás óraterve) megfelelő minősítés megszerzése és határidőben történő leadása az aláírás megszerzésének a feltétele.

16.2. Az értékelés:

A szeminárium gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy a következő elemekből áll össze: 30%: az aktív, reflektív és önreflektív szemináriumi munka, 30% a szakirodalmi normáknak megfelelően elkészített szemináriumi dolgozat (ennek részét képezi az előzetesen leadott szemináriumdolgozat-vázlat), 40% zárthelyi dolgozat. A beszámoló alapja a szépirodalmi alkotások ismerete.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Kosztolánczy Tibor, Reichert Gábor, Szávai János: „Maradj izzó parázs”: Tanulmányok Márai Sándor életművéről, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, Budapest 2020. ISBN: 978-615-81036-5-7;
2. Szirácz Péter: Örkény István (Pályakép), Új Palatinus Könyvesház Kft., Budapest 2008. ISBN: 9789639651616;

3. Takaró Mihály: Wass Albert regényeinek világa, Masszi, Budapest 2004. ISBN: 9639454567;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Görömbei András: Sors és alkalom: válogatott beszédek és vallomások, Tiszatáj Alapítvány, Szeged 2008. ISBN: 978-963-8496-64-5;

2. Kónya Judit: Szabó Magda – Ez mind én voltam..., Jaffa, Budapest 2008. ISBN: 9789639604636;

3. Korpa Tamás: "macht nichts mondta halottak napja van": közelítések Kányádi Sándor Halottak napja Bécsben című verséhez, Lector Kiadó, Marosvásárhely 2019. ISBN: 978-606-8957-15-9;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT128**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kárpát-medencei magyar nyelvjárások és rétegnyelvek
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Hungarian dialects and sociolects in the Carpathian Basin
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy célja, hogy bemutassa a magyar nyelv területi és társadalmi változatait, a nyelvi variabilitás okait és jelentőségét. A hallgatók megismerik a magyar dialektológia és rétegnyelvkutatás történeti hátterét, valamint a nyelvjárások és szociolektusok lexikográfiai feldolgozásának eszközeit, például atlaszokat, szótárakat és szöveggyűjteményeket. A kurzus kitér a nyelvjárásgyűjtés elméleti és módszertani alapjaira, valamint a Kárpát-medencei magyar nyelvjárások lexikai és grammatikai sajátosságaira szövegek elemzésén keresztül. Hangsúlyt kap a nyelvjárási standardizáció, a nyelvjárások nyelvtörténeti értéke, valamint a nyelvjárások és a folklór kapcsolata. A hallgatók önálló vagy csoportos projektmunkák keretében terepmunka során gyakorolják az elméleti ismereteket, és megosztják eredményeiket a csoporttal.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course aims to introduce students to the regional and social varieties of the Hungarian language, exploring the causes and significance of linguistic variability. It provides an overview of the historical development of Hungarian dialectology and sociolect research, alongside tools for the lexicographic processing of dialects and sociolects, including atlases, dictionaries, and text collections. The course covers the theoretical and methodological aspects of dialect collection and focuses on the key lexical and grammatical features of Hungarian dialects in the Carpathian Basin through text analysis. Special emphasis is placed on dialect standardisation, the historical value of dialects, and the relationship between dialects and folklore. Students apply theoretical knowledge in individual or group project work, involving fieldwork and presenting their findings to the group.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területeinek és nevelési céljainak érvényesítésére, tananyagtartalmainak elsajátíttatására. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés magyar nyelv és irodalom tantárgyakra vonatkozó tanórai lehetőségeit. Ismeri a magyar nyelv és irodalom szerepét a tanulók személyiségfejlődésében. Ismeri az irodalmi és anyanyelvi nevelés tanórai, illetve tanórán kívüli közösségi formáinak, csoportos tevékenységeinek megszervezési módjait, a tanulói közösségekben rejlő lehetőségeket.

-

Képességei:

Képes a tanulói személyiség sokoldalú fejlesztésére, nemzeti identitása kialakulásának elősegítésére, a magyar nyelvi és irodalmi műveltséganyag elsajátításának, a beszéd, a beszédértés, az olvasás, a szövegértés, az írás és a szövegalkotás oktatásának folyamatában. Képes a tanórai (magyar nyelv és irodalom tantárgy tanórai, osztályfőnöki) és a tanórán kívüli (szakköri, diákköri) munka tervezésére. Képes olyan feladatokat készíteni, amelyek a fenntarthatósággal, környezettudatossággal kapcsolatosak. Képes a tanulói motiváció, az önálló és közösségi tevékenység segítésére, hatékony ismeretközvetítésre, irodalmi, anyanyelvi nevelésre.

-

Attitűdje:

Törekszik az írásbeli és szóbeli értékelés különféle formáinak folyamatszerű, egységben való alkalmazására. Képes a mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra (önérvényesítés), segítő, érzelmi, lelki kommunikációra. Vállalja a társadalomnak a magyar nyelv és irodalom iránti viszonyának javítását, fellép a magyar nyelv és irodalom alkalmazásával kapcsolatos szándékos megtévesztés ellen.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Capable of implementing the development areas and educational goals of the National Core Curriculum in teaching, and ensuring the acquisition of curriculum content. Knows the classroom opportunities for preparing for lifelong learning in Hungarian language and literature subjects. Knows the role of Hungarian language and literature in students' personality development. Knows the ways of organising classroom and extracurricular community forms and group activities in literary and native language education, and the opportunities inherent in student communities.

-

Capabilities:

Capable of developing students' personalities in a multifaceted way, promoting the formation of their national identity, in the process of the acquisition of Hungarian language and literary knowledge, and via the teaching of speaking, listening, reading, comprehension, writing, and composition skills. Capable of planning classroom (Hungarian language and literature lessons, class teacher lessons) and extracurricular (workshops, study groups) work. Capable of creating tasks related to sustainability and environmental awareness. Capable of supporting student motivation, independent and community activities, effective knowledge transmission, and literary and native language education.

-

Attitude:

Strives to apply various forms of written and oral evaluation in a process-oriented, unified manner. Capable of deliberation, cooperation, reciprocity, assertiveness (self-assertion), and supportive, emotional, and empathetic communication. Undertakes to improve society's attitude towards Hungarian language and literature and to combat deliberate deception related to the application of Hungarian language and literature.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés: Területi és társadalmi nyelvváltozatok. A nyelvi variabilitás okai és jelentősége (Introduction: Regional and social language varieties. The causes and significance of linguistic variability)

12.2. A magyar dialektológia és rétegnyelvkutatás rövid története (Short history of the Hungarian Dialectology)

12.3. Nyelvjárási atlaszok, szótárak, szöveggyűjtemények, rétegnyelvi szótárak. Lexikográfiai feladatok (Dialect vocabularies, reading books, and exercises in lexicography)

12.4. A nyelvjárásgyűjtés elméleti és módszertani kérdései (Theoretical and methodological issues of dialect collection)

- 12.5. A Kárpát-medencei magyar nyelvjárásterület legfontosabb lexikai és grammatikai jellemzői I. Szövegolvasás és elemzés (Key lexical and grammatical features of the Hungarian dialect area of the Carpathian Basin I)
- 12.6. A Kárpát-medencei magyar nyelvjárásterület legfontosabb lexikai és grammatikai jellemzői II. Szövegolvasás és elemzés (Key lexical and grammatical features of the Hungarian dialect area of the Carpathian Basin II)
- 12.7. A Kárpát-medencei magyar nyelvjárásterület legfontosabb lexikai és grammatikai jellemzői III. Szövegolvasás és elemzés (Key lexical and grammatical features of the Hungarian dialect area of the Carpathian Basin III)
- 12.8. A nyelvjárások nyelvtörténeti kora és értéke. A XIX. századi magyar nyelvjárásterület kialakulása (Dialects as a linguistic corpus for language history. The development of the Hungarian dialect area in the 19th century)
- 12.9. Nyelvjárás, folklór, irodalom (Dialects, folklore, literature)
- 12.10. A nyelvjárási standardizáció elmélete és módszertana. Standard nyelvjárási ábécék Európában. A nyelvjárási revitalizáció jelentősége a Kárpát-medencei magyar nyelvi-kulturális kontinuitás megőrzésében (Theory and methodology of dialect standardisation. Standard dialect alphabets in Europe. The importance of dialect revitalisation in preserving the linguistic-cultural continuity of Hungarian in the Carpathian Basin)
- 12.11. Nyelvjárási projektmunkák előkészítése (Preparation of dialect projects)
- 12.12. Közös terepmunka vagy kiscsoportos projektek elkészítése (Preparation of joint fieldwork or small group projects)
- 12.13. Kiscsoportos rétegnyelvi gyűjtőmunka vagy adatfeldolgozás (Small-group sociolectal data collection or data processing)
- 12.14. A projektmunkák bemutatása (Presentation of project works)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 7. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A hallgató köteles a foglalkozások legalább 75%-án részt venni. Az ezt meghaladó, egy alkalom jogos (pl. kórházi kezelés, rendkívüli szolgálat) indokkal történt, igazolt hiányzást a hallgató egy beadandó dolgozat elkészítésével pótolhatja. A dolgozat témáját, formai követelményeit, terjedelmét, benyújtási határidejét az oktatóval kell a szemeszter ideje alatt egyeztetni. További hiányzás esetén a hallgató nem szerezheti meg az aláírást.

Egyéni tanrendben lévő hallgatónak a kurzus oktatójával egyeztetett formában otthoni munkával elkészítendő feladatot szükséges teljesítenie a szorgalmi időszak végét megelőző utolsó munkanapig. A hallgatónak a kedvezményes tanulmányi rendet engedélyező határozat kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül szükséges felvennie a kapcsolatot a kurzus oktatójával az otthoni munkával elkészítendő feladat teljesítési feltételeinek egyeztetése érdekében.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

félévközi zárthelyi dolgozat és félév végi projektmunka-prezentáció

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- zárthelyi dolgozat: 40%
- projektelőadás: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy a részeredmények súlyozott összesítése alapján születik. A zárthelyi értékelése: 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Hajdú Mihály – Kázmér Miklós: Magyar nyelvjárási olvasókönyv, Tankönyvkiadó, Budapest 1974. ISBN: 963 17 0014 3;
2. Kiss Jenő (szerk.): Magyar dialektológia, Osiris, Budapest 2003. ISBN: 978 963 3895 603;
3. Péntek János: Kalotaszegi tájszótár, Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, Sepsiszentgyörgy 2021. ISBN: 978-606-95368-0-3;
4. Pomozi Péter: Palóc olvasókönyv. Nyelvi és irodalmi kalandozások, Magyarországi Kutató Intézet, Budapest 2019. ISBN: 978-615-6117-07-6;
5. Silling István: Vajdasági magyar nyelvjárási olvasókönyv, Forum Könyvkiadó - Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Újvidék-Szabadka 2010. ISBN: 978-86-323-0772-8;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Czetter Ibolya – Hajba Renáta – Tóth Péter (szerk.): VII. Dialektológiai Szimpozium, Savaria University Press, Szombathely 2024. ISBN: 978-615-6489-45-6;
2. Pomozi Péter szerk.: Keleti palóc betyármesék és hiedelemmondák. Máté László gyűjtései, Magyarországi Kutató Intézet, Budapest 2021. ISBN: 978-615-6117-32-8;
3. Pusztay János: Kutyaur még más történetek, Anyanyelvápolók Szövetsége, Budapest 2020. ISBN: 978-615-5735-13-4;
4. Szabó József: Magyarországi és jugoszláviai magyar nyelvjárászsigetek, -,

Békéscsaba–Kecskemét–Szeged 1990. ISBN: 963 06 6828 6;

5. Tóth Péter: Nyelvjárási és tudománytörténeti tanulmányok, Savaria University Press, Szombathely 2021. ISBN: 978-615-5753-75-6;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT130**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kortárs magyar irodalmi irányzatok és tanításuk
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Contemporary Hungarian Literary Trends and Their Teaching
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

Különböző generációkból, eltérő hagyományrendekből, kultúrszociológiai környezetből származó alkotók köteteit, alkotásai elemezzük. Kortárs szerzőkről, életművekről lévén szó, nem az irodalmi irányzatok egzakt megnevezése és elkülönítése a cél, hanem az eltérő ars poétikák, személyiség- és társadalomértelmezések poétikai, beszédrendbeli megkülönböztetése konkrét művek elemzése alapján. Másrészt olyan alkotásokkal igyekszünk párbeszédbe lépni, amelyek azon túl, hogy kimondottan időszerű dilemmákkal szembesíthetnek bennünket, új, heterogén műfaji mintázatokat hoznak létre. Elemzéseinkben kiemelt szerepet kapnak a műfaji kódok, az idézett, áthelyezett, kifordított architextusok, a különböző kulturális szférák közötti transzferek. A műértések révén a hallgatók képesek lesznek egy értékorientált, hagyományba beágyazott irodalmi tudás átadására.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The seminar is an accompanying seminar of Contemporary Hungarian Literary Trends. The volumes and works of authors from different generations, different traditions and cultural-sociological contexts will be analysed. As we are talking about contemporary authors and their works, the aim is not to identify and isolate literary trends, but to distinguish between different poetics, personality and social interpretations based on the analysis of specific works. On the other hand, we seek to enter into a dialogue with works which, in addition to confronting us with specifically topical dilemmas, create new, heterogeneous genre patterns. In our analyses, genre codes, quoted, displaced and inverted architexts, transfers between different cultural spheres, are given a prominent role. The literary skills will enable students to transmit a value-oriented literary knowledge embedded in tradition.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket. Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére. Az irodalmi művek elemzése során reflektál a tárgyalt környezeti jelenségekre, felhívja a figyelmet a fenntarthatósági, környezettudatos lehetőségekre. Alapos infokommunikációs tudása van, amelyet folyamatosan képes fejleszteni. Tudja, hogy magyar nyelv és irodalom szakos tanárként milyen területekre terjed ki a saját, egyéni felelőssége a tanítás, a nevelés és a szemléletformálás terén.

-

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Képes az adott korosztálynak, az adott olvasói igénynek megfelelő olvasmányt ajánlani a tanulóknak. Tudja alkalmazni a korszerű beszéd- és beszédértés-fejlesztés, a folyamatelvű olvasás- és írástanítás egyéni, valamint csoportos módszertani eljárásait. A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítésére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló irodalmi, nyelvi felkészültségére. Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére.

-

Attitűdje:

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Törekszik az írásbeli és szóbeli értékelés különféle formáinak folyamatszerű, egységben való alkalmazására. Hitelesen elemzi a kortárs magyar irodalom alapvető szövegeit. Igénye van a kortárs magyar irodalom további szövegeinek megismerésére önálló tanulás és önfejlesztés által. Képes az iskolai nevelés folyamatának irányítására.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

You know the current requirements for the school-leaving examination. Ability to reflect on the different evaluation criteria in the process of literary education, to organise joint interpretations in class, to discuss evaluation criteria with students, to assess students' individual abilities, to evaluate literary interpretation appropriately. Reflecting on the environmental phenomenon under discussion in the analysis of literary works, raising awareness of sustainability and environmental awareness. She has a sound knowledge of info-communication, which she is able to develop continuously. He/she is aware of his/her own individual responsibilities as a teacher of Hungarian language and literature in the areas of teaching, education and awareness-raising.

-

Capabilities:

The ability to express him/herself professionally in oral and written form, and to apply subject and methodological competences in an adaptive and creative way in the process of mother tongue and literary education. The ability to offer pupils reading material appropriate to their age group and their reading needs. Ability to apply modern methods of speech and language development, individual and group methods of teaching reading and writing in a process-oriented way. Educates children and learners to accept, respect and help each other, to be non-judgemental, with particular attention to the literary and linguistic competence of other children and learners. The ability to reflect on the various evaluation criteria in the process of literary education, to organise joint interpretations in class, to discuss evaluation criteria with pupils, to assess pupils' individual abilities and to evaluate literary interpretations appropriately.

-

Attitude:

Use the acquired linguistic standards consciously and correctly. Strives to apply the different forms of written and oral assessment in a continuous and integrated way. Analyse basic texts of contemporary Hungarian literature with confidence. Has an interest in learning more about contemporary Hungarian literature through independent study and self-development. Ability to manage the process of school education.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

- 12.1. Kányádi Sándor Szarvas-ítató – a kötet kiemelt verseinek elemzése (The late poetry of Sándor Kányádi Deep Pond - an analysis of the poems highlighted in the volume (The late poetry of Sándor Kányádi))
- 12.2. Csoóri Sándor A Pokol könyöklőjén → a kötet kiemelt műveinek elemzése (Sándor Csoóri On the Elbow of Hell → analysis of the works highlighted in the volume)
- 12.3. Juhász Ferenc – A gyermekkor csontváza kötet kiemelt verseinek elemzése (Ferenc Juhász – Analysis of the featured poems of the volume The Skeleton of Childhood)
- 12.4. Utassy József Farkasordító kötete – kiemelt művek elemzése (József Utassy's Wolfsbane volume – analysis of the works highlighted in the volume)
- 12.5. Tandori Dezső: 2 és fél töredék Hamletnek – kiemelt művek elemzése (Dezső Tandori: 2 and a half fragments for Hamlet – analysis of the works highlighted in the volume)
- 12.6. Szőcs Géza Párbeszéd a pokolban kötete – kiemelt művek elemzése (Géza Szőcs' Dialogue in Hell volume - analysis of the featured works)
- 12.7. Kovács András Ferenc Hazatérés Hellászból kötete – kiemelt művek elemzése (Ferenc Kovács András Kovács's Return from Hellas - an analysis of the featured works)
- 12.8. Jókai Anna: Godot megjött – elemzés (Anna Jókai: Godot has arrived – analysis)
- 12.9. Szilágyi István: Hollóidő – elemzés (István Szilágyi: Raven Time – analysis)
- 12.10. Gyurkovics Tibor Kutyakomédia – elemzés. Sok zenével, egy szünettel – elemzés (Tibor Gyurkovics: Comedy. With a lot of music, with a break - analysis)
- 12.11. Döbrentei Kornél: Mókuserék a halhatatlansághoz – a kötet kiemelt műveinek elemzése (Kornél Döbrentei: The wheel of squirrels to immortality - an analysis of the works highlighted in the volume)
- 12.12. Orbán János Dénes: A költő, a ringyó és a király. Janus Pannonius apokrif költeményei – a kötet kiemelt műveinek elemzése (János Dénes Orbán: The poet, the whore and the king. The apocryphal poems of Janus Pannonius - an analysis of the volume's key works)
- 12.13. Térey János: Nagy tervekkel jöttem Rosmersholmba, elemzés (János Térey: I came to Rosmersholm with big plans, analysis)
- 12.14. Dragomán György: A fehér király, elemzés (György Dragomán: King white, analysis)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 8. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két

beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése a szeminárium anyagából. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson és a gyakorlati foglalkozáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 40%
- második zárthelyi dolgozat: 40%
- órai részvétel és aktivitás: 20%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bogdán László: Útvesztő. A Hollóidő világa és hősei, Korunk, 2001. nov. 47. p. <http://www.korunk.org/korunk/?q=node/6765>,
2. Márton László (Szerk.: Markó Béla, Gálfalvi György): A Literaturexpress utasa, In: KAF–Látó, 2024. július, XXXV. évfolyam 7. szám, 108-122.,.
3. Pécsi Györgyi: Kányádi Sándor, Előretolt Helyőrség Íróakadémia Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 978-615-5814-50-1;
4. Szegedy-Maszák Mihály – Veres András (szerk.): A magyar irodalom története III., Gondolat Kiadó, Budapest 2007. ISBN: 9789636930097;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Görömbei András (Szerk.): Tanulmányok Csoóri Sándorról, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2008. ISBN: 978-963-473-116-0;
2. Menyhért Anna: „Én”-ek éneke. Líraolvasás, Orpheusz, Budapest 1998. ISBN: 963-9101-18-4;
3. Szilágyi Márton: Hol VOLTAM, hol nem VOLTAM, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://edit.elte.hu/xmlui/bitstr

eam/10831/88185/1/01-06%20%282%29.pdf ,.

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT131**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kortárs világirodalmi irányzatok és tanításuk
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Contemporary Trends in World Literature, and Their Teaching
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy célja a kortárs világirodalom főbb régióinak és irányzatainak megismertetése, különös tekintettel az egyes földrajzi területek kulturális és történelmi sajátosságaira. A hallgatók betekintést nyernek Közép- és Kelet-Európa, Nyugat-Európa, valamint Kelet-Ázsia irodalmába, továbbá átfogó képet kapnak az angolszász, latin-amerikai és afrikai irodalom kortárs műveiről. A kurzus kiemelt figyelmet fordít a fordításelméletekre és a műfordítás gyakorlatára, lehetőséget adva a különböző nyelvi és kulturális hátterek összehasonlítására. A tantárgy egy-egy kiemelkedő világirodalmi alkotás feldolgozásán keresztül fejleszti a hallgatók elemzőképességét, és hozzájárul az irodalmi szövegek értő olvasásához globális kontextusban.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to introduce the main regions and trends of contemporary world literature, with a particular focus on the cultural and historical characteristics of

different geographical areas. Students will gain insight into the literature of Central and Eastern Europe, Western Europe, and East Asia, as well as acquire a comprehensive understanding of contemporary works from Anglophone, Latin American, and African literature. The course places special emphasis on translation theories and the practice of literary translation, providing opportunities to compare diverse linguistic and cultural backgrounds. Through the analysis of selected outstanding works of world literature, the course develops students' analytical skills and fosters an in-depth understanding of literary texts within a global context.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik a magyar nyelv és irodalom tanításának megfelelő, a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv tartalmához illeszkedő korszerű nyelv- és irodalomtudományi, társtudományi, valamint anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel. Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel.

Ismeri a különböző műfajú nyomtatott és az online szövegek feldolgozásának változatos módszereit, technikáit; a szövegértési kompetencia fejlesztésének változatos módjait. Ismeri a kortárs világirodalom szerzőit és műfajait. Ismeri a kortárs világirodalom meghatározó szellemi áramlatait.

Képességei:

Képes a szaktárgya tanulása és tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat a konkrét céloknak megfelelően használni. Képes a tanulókat racionális gondolkodásmódra, önálló véleményalkotásra, mérlegelő gondolkodásmód kialakítására, érvelésre ösztönözni.

Ismeri, alkalmazni tudja az anyanyelvi és irodalmi nevelésben az egyéni, illetve a közösségi motiválási technikákat, a tanulói kommunikációt segítő eszközöket, a visszacsatolási mechanizmusokat. Képes elhelyezni egy ismeretlen irodalmi szöveget a műfaji és tartalmi jellegzetességei alapján a kortárs irodalom megfelelő irányzatában. Képes az egyéni anyanyelvi, irodalmi képességek (tehetséges vagy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók) felismerésére és differenciált fejlesztésére. Rendelkezik a kiemelkedő anyanyelvi, irodalmi képességek korai felismerésének képességével, amelynek kihasználásával a tehetséges tanulókat ösztönözni tudja a megoldandó problémák megértése és megoldása területén eredeti ötletek felvetésére. A legalapvetőbb kortárs irodalmi irányzatok között különbséget tesz.

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálózó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a magyar nyelv és irodalom tanulásában.

Tudatosan és helyesen használja az elsajátított szaknyelvi normákat. Hitelesen elemzi a kortárs irodalom alapvető szövegeit.

Autonómiája és felelőssége:

-
-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**Knowledge:**

The participant possesses up-to-date linguistic and literary knowledge, as well as interdisciplinary and pedagogical expertise in teaching Hungarian language and literature, in line with the content of the NAT2020. The participant has the essential skills (text comprehension, text creation, logical, and IT skills) for acquiring, processing, interpreting, and organizing information.

The participant knows the various methods and techniques for processing printed and online texts of different genres; the various ways of developing reading comprehension competence. The participant is familiar with the authors and genres of contemporary literature. The participant understands the key intellectual movements of contemporary literature.

Capabilities:

The participant is capable of applying the specific principles, tools, and procedures of literary and native language education. The participant is capable of encouraging students to think rationally, form independent opinions, develop deliberative thinking, and engage in argumentation.

The participant knows and can apply individual and community motivation techniques, tools that support student communication, and feedback mechanisms in native language and literary education. The participant is capable of recognising and differentially developing individual native language and literary abilities (gifted students, students with special educational needs, or students with integration, learning, and behavioural difficulties). Possesses the ability to identify outstanding native language and literary abilities early, and to encourage talented students to propose original ideas for understanding and solving problems. The participant is able to place an unfamiliar literary text within the appropriate trend of contemporary literature based on its genre and content characteristics. The participant distinguishes between the most fundamental contemporary literary trends.

Attitude:

The participant conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. The participant aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature).

The participant finds ways to create opportunities for individual development in Hungarian language and literature learning within the framework of inclusive education. The participant consciously and correctly uses the acquired professional terminology. The participant authentically analyzes the fundamental texts of contemporary literature.

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. Bevezetés – a kortárs irodalom főbb szellemi irányzatai (Introduction – The Main Intellectual Movements of Contemporary Literature)

12.2. Kortárs irodalom Közép- és Kelet-Európában (Contemporary Literature in Central and Eastern Europe)

12.3. Kortárs német irodalom (Contemporary German Literature)

12.4. Kortárs angolszász irodalom I. (Contemporary Anglophone Literature I)

12.5. Kortárs angolszász irodalom II. (Contemporary Anglophone Literature II)

12.6. Kortárs francia irodalom (Contemporary French Literature)

12.7. Kortárs irodalom Dél-Európában (Contemporary Literature in Southern Europe)

12.8. Kortárs latin-amerikai irodalom (Contemporary Latin American Literature)

12.9. Kortárs irodalom a Szovjetunió utódállamaiban (Contemporary Literature in the Post-Soviet States)

12.10. Kortárs irodalom Kelet-Ázsiában I. (Contemporary East Asian Literature I)

12.11. Kortárs irodalom Kelet-Ázsiában II. (Contemporary East Asian Literature II)

12.12. Kortárs afrikai irodalom (Contemporary African Literature)

12.13. Fordításelméletek és műfordítás (Translation Theories and Literary Translation)

12.14. Összefoglalás (Summary)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 8. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

-

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre és aktivitásra vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga, amelynek értékelése ötfokozatú skálán történik. A beszámoló alapját a szépirodalmi alkotások ismerete, a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges vizsgajegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bényei Tamás – Kállay Géza szerk.: Az angol irodalom története. 7. kötet. 1930-tól napjainkig II., Kijárat, Budapest 2023. ISBN: 978 615 516 095 0;
2. Bényei Tamás (szerk.): Az angol irodalom története, 6. kötet. Első rész. Az 1930-as évektől napjainkig, Kijárat Kiadó, Budapest 2023. ISBN: 9786155160943;
3. Berkes Tamás (szerk.): Keresztirányok (közép- és kelet-európai összehasonlító kultúrtörténet), Balassi, Budapest 1999. ISBN: 978 963 506 316 1;
4. Scholz László: A spanyol-amerikai irodalom rövid története, Gondolat Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 963-9567-97-3;
5. Weiss János: Távol és közel. Tanulmányok a kortárs magyar és német irodalomról, Áron, - 2023. ISBN: 978 615 613 014 3;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Próza a posztmodern (próza) után. Helikon 2018/3. szám, 2018. ISBN: ISSN 0017-999X;
2. Bácskai Mihály szerk.: Irodalom és társadalom: a kortárs francia regény, Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged 2009. ISBN: 978 963 992 709 4;
3. Madarász Imre: Az olasz irodalom története, Eötvös J. Kvk. Kiadó, Budapest 1998. ISBN: 963 9024 46 5;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT132**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Történelem az irodalomban
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** History in literature
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus célja, hogy kiemelt irodalmi és filmművészeti alkotások elemzésén keresztül bemutassa, hogyan jelenik meg a Kárpát-medencei magyarság trianoni sorstragédiája, az első és második világháború, a deportálások és a holokauszt borzalmai a különféle művészeti ágakban. Magyar és világirodalmi remekek közös feldolgozásával elemzik a hallgatók egyén és hatalom, szabadság és elnyomás, nemzet és idegen hatalmak viszonyát a kommunista diktatúrában és az 1956-os forradalom és szabadságharc idején.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the course is to show, through the analysis of selected literary and cinematographic works, how the tragedy of Trianon, the First and Second World Wars, the horrors of the deportations and the Holocaust are represented in the various artistic genres. Through a joint study of Hungarian and world literature, students will analyse the relationship between the individual and power, freedom and oppression, nation and foreign powers under the Communist dictatorship and during the 1956 Revolution

and War of Independence.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Tisztában van a magyar nyelvnek és irodalomnak a tanulók személyiségének fejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel. Ismeri a Nemzeti alaptanterv és az arra épülő kerettantervek és a helyi tantervek szerinti magyar nyelv és irodalom szaktárgyi követelményeit, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását. Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket. Ezek ismeretében képes az adott tanulócsoport képességeihez, lehetőségeihez, érdeklődéséhez igazodó magyar nyelvi és irodalmi szakpedagógiai tervek (tanmenetek, tematikus tervek, óratervek) összeállítására. Korszerű anyanyelv- és irodalompedagógiai ismeretekkel rendelkezik, melyeket a pedagógiai folyamatok tervezése során képes beépíteni munkájába. Az irodalmi művek elemzése során reflektál a tárgyalt környezeti jelenségre, felhívja a figyelmet a fenntarthatósági, környezettudatos lehetőségekre.

-

Képességei:

Képes az olvasóvá nevelésre, a házi olvasmányok önálló tanulói feldolgozásának motiválására, a tanulók olvasási készségeinek és műértő képességének folyamatos fejlesztésére, segíti a tanulók önálló olvasói tevékenységeit. Képes önállóan saját fejlesztésű feladatlap készítésre, olyanra, amellyel maga is környezettudatosságot közvetít. Képes az iskolai, illetve az iskolán kívüli nevelés színterein – az anyanyelvi és az irodalmi nevelés tantárgyközi beágyazottságának megfelelően – az iskolai, valamint az iskolán kívüli nevelés más szereplőivel (így a közművelődési, a közgyűjteményi intézményekkel, színházakkal, múzeumokkal) való együttműködésre. Képes az irodalmi nevelés folyamatában reflektálni a különféle értékelési szempontokra, a közös órai interpretációk megszervezésére, az értékelési szempontok diákokkal történő megvitatására, a tanulók egyéni képességeinek felmérésére, a műértelmező írások megfelelő értékelésére.

-

Attitűdje:

Célja, hogy a tanulók megőrizték kíváncsiságukat, nyitottságukat, és váljanak önmagukat és a másikat elfogadó, gondolkodó és olvasó emberekké. Célja, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanulók megszeressék az olvasást, kialakuljon az olvasói tudatosságuk. Képes a mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra (önérvényesítés), segítő, érzelmi, lelkiületi kommunikációra. Elkötelezett a magyar nyelv és irodalom színvonalas tanítására, a tanulók nyelvvel és irodalommal szembeni viszonyának javítására, ismereteinek, képességeinek fejlesztésére.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Aware of the role and possibilities of Hungarian language and literature in students' personality development. Knows the subject requirements of Hungarian language and literature according to the National Core Curriculum, the related framework curricula, and local curricula, and the content regulation of educational work in schools. Knows the necessary textbooks, teaching aids, supplementary materials, and tools of educational technology. Based on this knowledge, capable of compiling Hungarian language and literature pedagogical plans (syllabi, thematic plans, lesson plans) tailored to the abilities, opportunities, and interests of the given student group. Possesses modern native language and literature pedagogical knowledge, which he/she is capable of incorporating into his/her work during the planning of pedagogical processes. Capable of reflecting on various evaluation criteria in the process of literary education, organising joint classroom interpretations, discussing evaluation criteria with students, assessing students' individual abilities, and appropriately evaluating interpretative writings. During the analysis of literary works, reflects on the environmental phenomenon under discussion and draws attention to the possibilities of sustainability and environmental awareness.

-

Capabilities:

Capable of fostering a love of reading, motivating students to independently process assigned readings, continuously developing students' reading skills and literary appreciation, and supporting students' independent reading activities. Capable of independently creating self-developed worksheets that also convey environmental awareness. Capable of cooperating with other participants in school and extracurricular education (such as public cultural institutions, public collections, theatres, museums) in the venues of school and extracurricular education, in line with the interdisciplinary embedding of native language and literary education.

-

Attitude:

Aims for students to maintain their curiosity and open-mindedness, and to become individuals who accept themselves and others, think reflectively, and enjoy reading. Aims for students requiring special treatment to develop a love for reading and reading awareness. Capable of deliberation, cooperation, reciprocity, assertiveness (self-assertion), and supportive, emotional, and empathetic communication. Committed to high-quality teaching of Hungarian language and literature, improving students' attitudes towards language and literature, and developing their knowledge and skills.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. A trianoni kataklizma sokszempontú ábrázolása a magyar irodalomban I.: Krúdy

Gyula: Az utolsó garabonciás, Babits Mihály: A repülő falu (The Cataclysm of Trianon in Hungarian Literature I.: Gyula Krúdy: The Last Garabonciás, Mihály Babits: The Flying Village)

12.2. A trianoni kataklizma sokszempontú ábrázolása a magyar irodalomban II.: Juhász Gyula: Trianon, Vérző Magyarország (Kosztolányi Dezső), Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (The Cataclysm of Trianon in Hungarian Literature II: Gyula Juhász: Trianon, Bleeding Hungary (Dezső Kosztolányi), Károly Lyka: Hungarian Art - Hungarian Borders)

12.3. Trianon sokszempontú ábrázolása a magyar filmen: Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!, Gyarmati-Paor Zoltán: A röplő falu (The multifaceted portrayal of Trianon in Hungarian film: Gábor Koltay: Give Back My Mountains, Zoltán Gyarmati-Paor: The Flying Village)

12.4. Történelmi regények az Erdélyi Helikon időszakában: Kós Károly: Atila királról ének, Az országépítő; Makkai Sándor: Sárga vihar (Historical novels in the period of the Transylvanian Helikon: Károly Kós: Song of King Atila, The Country Builder; Sándor Makkai: Yellow Storm)

12.5. A világháborúk magyar irodalma I. Gyóni Géza: Csak egy éjszakára..., Herczeg Ferenc: Terka naplója, Fekete István: Zsellérek, Németh László: Akasztófavirág (Hungarian Literature of the World Wars I. Géza Gyóni: Just for One Night..., Ferenc Herczeg: Terka's Diary, István Fekete: The Bellmen, László Németh: Hanging Flower)

12.6. A világháborúk magyar irodalma II. Polcz Alaine: Asszony a fronton, Sára Sándor: Krónika – A 2. magyar hadsereg a Donnál (Hungarian Literature of the World Wars II. Alaine Polcz: Woman on the Front, Sándor Sára: Chronicle - The 2nd Hungarian Army at the Don)

12.7. A holokauszt ábrázolása az irodalomban I.: Szép Ernő: Emberszag. Első zárthelyi dolgozat (The representation of the Holocaust in literature I.: Ernő Szép: Emberszag. First written test)

12.8. A holokauszt ábrázolása az irodalomban II.: Tadeusz Borowski, Kertész Imre (Representation of the Holocaust in literature II: Tadeusz Borowski, Imre Kertész)

12.9. A kommunista diktatúra ábrázolása a magyar irodalomban: Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (Depictions of the Communist dictatorship in Hungarian literature: Gyula Illyés: A Sentence about Tyranny)

12.10. A diktatúrák ábrázolása a világirodalomban: George Orwell: 1984, Aldous Huxley: Szép új világ (The representation of dictatorships in world literature: George Orwell: 1984, Aldous Huxley: Brave New World)

12.11. A kommunista diktatúra ábrázolása a filmvászonon: Bacsó Péter: A tanú, Te rongyos élet, Nagy Zoltán Mihály: A sátán fattya (The portrayal of the communist dictatorship on the film screen: Péter Bacsó: The Witness, You Ragged Life, Mihály Zoltán Nagy: Satan's Bastard)

12.12. 1956 megjelenése az irodalomban: Nagy Gáspár és Márai Sándor lírája, Albert Camus: A magyarok vére, Döbrentei Kornél lírája (The appearance of 1956 in literature: The poetry of Gáspár Nagy and Sándor Márai, Albert Camus: The Blood of the Hungarians, the poetry of Kornél Döbrentei)

12.13. 1956 megjelenése a magyar filmvászonon: Bereményi Géza: Eldorádó, Gothár Péter: Megáll az idő (1956 on the Hungarian film screen: Géza Bereményi: Eldorado,

Péter Gothár: Time Stops)

12.14. Második zárthelyi dolgozat (Second written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 8. félév/tavaszi;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

Követelmény a tanórákon való részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke: 25%. E fölötti hiányzás esetén beadandót kell írni. (5000 leütés)

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Szóbeli vizsga. A beadandó alapját a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvétel, a legalább elégséges szintű szemináriumi és zárthelyi dolgozat, a kiadott kötelező olvasmányok ismerete.

16.2. Az értékelés:

A szeminárium gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy a következő, melynek alapja: az előadás anyaga és a kötelező olvasmányok. Ilemekből áll össze: 30% az aktív, reflektív és önreflektív szemináriumi munka, 30% a szakirodalmi normáknak megfelelően elkészített szemináriumi dolgozat, 30% zárthelyi dolgozat.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele a gyakorlati jegy megszerzése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Fekete István: Zsellérek, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó Zrt., Budapest 2024. ISBN: 978-963-486-6725;

2. Kosztolányi Dezső szerk.: Vértó Magyarország, Szülőföld Könyvkiadó Kft., Szombathely 2020. ISBN: 978-615-584-7981;

3. Nemeskürty István: Rekviem egy hadseregért, Magvető Könyvkiadó, Budapest 1973.

4. Orwell, George: 1984, Állatfarm (kijelölt részek), Európa Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 978-963-504-3880;

5. Szép Ernő: Emberszag, Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 1984. ISBN: 963-15-2723-9;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Döbrentei Kornél: Az igazság merész állítása, Kairosz Kiadó, Budapest 2012. ISBN: 978-963-662-547-4;

2. Gyóni Géza: Csak egy éjszakára, Szépirodalom Könyvkiadó, Budapest 1967.

ISBN: 96-381-99180;

3. Huxley, Aldous: Szép új világ, Helikon, Budapest 2022. ISBN: 978-963-479-7906;

4. Márai Sándor: Halotti beszéd. In: Összegyűjtött versek, Helikon Könyvkiadó, Budapest 2002. ISBN: 963-208-763-1;

5. Nagy Gáspár: Összegyűjtött versek, MMA Nonprofit Kiadó, MMA Nonprofit Kiadó, Budapest 2020. ISBN: 978-615-619-2417;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT129**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Mondattan
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Syntax
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus a hagyományos leíró felfogás keretében tárgyalja a szerkezetant, kitekintve más elméletekre is. Főbb témakörei: a mondat defíníciója, a megnyilatkozás, a mondat modalitása és szerkezeti felépítése, a mondatrészek, aszórend és a kommunikatív tagolás. Megismertet a kontrasztív tipológia alapjaival. A hallgatók jártasságot szereznek a mondattani elemzésben.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course explores syntax within the framework of traditional descriptive linguistics while also offering insights into alternative theoretical approaches. Key topics include the definition of a sentence, utterance, sentence modality and structure, clause elements, word order and communicative segmentation. Additionally, it introduces the fundamentals of contrastive typology. Students will develop proficiency in syntactic analysis.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

Tudása:

Ismeri, továbbá alkalmazza a modern információfeldolgozási stratégiákat, technikákat az anyanyelvi és irodalmi ismeretbővítés folyamatában. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása során fejlesztendő kompetenciákat. Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb módszereit, a magyar nyelv és irodalom értékelésben alkalmazható hagyományos és digitális eszközeit.

-

Képességei:

Képes a magyar nyelv és irodalom speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére, kezelésére. Képes az anyanyelvi kompetencia tekintetében az egyének közötti különbségek megértésére, az együttműködési készségek fejlesztésére. Egyéni eljárásokat alkalmaz a hátrányos helyzetű, SNI-s, BTMN-s és a tehetséges tanulók tanulási-tanítási folyamatában a nyelv- és az irodalomórán.

-

Attitűdje:

Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében. Az együttnevelés keretei között is módot talál a gyermekek, a tanulók esetében az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtésére a magyar nyelv és irodalom tanulásában.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows and applies modern information processing strategies and techniques in the process of expanding native language and literary knowledge. Knows the competences to be developed in teaching Hungarian language and literature. Knows and applies the most modern methods of knowledge assessment and skill measurement, and the traditional and digital tools applicable in the evaluation of Hungarian language and literature.

-

Capabilities:

Capable of recognising and addressing comprehension difficulties related to the specific relationships and concepts of Hungarian language and literature. Capable of understanding individual differences in native language competence and developing cooperation skills. Applies individual procedures in the learning-teaching process of disadvantaged, students with special educational needs, students with integration, learning and behavioural difficulties, and talented students in language and literature classes.

-

Attitude:

Considers thorough preparation, planning, and flexible implementation important. Considers cooperation and social understanding with students important for the effectiveness of the learning process. Finds ways to create opportunities for individual development in Hungarian language and literature learning within the framework of inclusive education.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

12.1. A szintagma és a mondat helye a nyelv rendszerében. A mondat definíciója formális, kommunikatív és funkcionális megközelítésben. A mondat mint alak-jelentés pár (Phrase and sentence. The definition of the sentence from formal, communicative, and functional perspectives. The sentence as a form-meaning pair)

12.2. Mondat és megnyilatkozás. A megnyilatkozás mint beszédcselekvés. A beszédaktus-elmélet. Beszédaktusok a mindennapokban (Sentence and utterance. The utterance as a speech act. The theory of speech acts. Speech acts in everyday communication)

12.3. A mondatok osztályozása modalitás szerint (Modality of the sentence)

12.4. A mondat szerkezeti viszonyai. Egypólusú és kétpólusú mondatfelfogás. A valenciaelmélet (Structural relations within the sentence. Monopolar and bipolar sentence concepts. The valency theory)

12.5. A mondatrészek. A hatodik mondatrész kérdése. Szófaj és mondatrész viszonya (Clause elements. The question of a sixth clause element. The relationship between parts of speech and clause elements)

12.6. Függőségi viszonyok a mondatban. A mondat szintagmatikus szerkezete. Az alárendelő szintagmák. Alaptag és bővítmények. A szintagmák jelöltsége. A mellérendelő szintagmák (Dependency relations within sentences. The syntagmatic structure of the sentence. Subordinate phrases. The head and its modifiers. Coordinative phrases)

12.7. Az egyszerű mondat. Mondatelemzési gyakorlatok (The simple sentence. Practical exercises in sentence analysis)

12.8. Zárthelyi dolgozat. Az alapszórend fogalma. Alapszórend(ek) a magyarban (Midterm exam. The SVO word order. Word order(s) in Hungarian)

12.9. Mondattani tipológia kontrasztív szemlélettel. Kreatív tipológiai játékok (Morphosyntactic typology of languages. Creative typological exercises)

12.10. A mondat kommunikatív tagolása. A szórend és a kommunikatív tagolás összefüggése (The topic-comment structure of the sentence. The relationship between word order and topic-comment structure)

12.11. Az egyszerű és az összetett mondat megkülönböztetése. Az egyszerű és az összetett mondat határsávja. Elemzési gyakorlatok (The distinction between simple and compound sentences. The boundary between simple and compound sentences. Practical analysis exercises)

12.12. A mellérendelő összetett mondat. (The coordinating compound sentence.) Az alárendelő mondat. A többszörösen összetett mondat. Elemzési gyakorlatok. Csoportos feladat: poszterkészítés egy mondattani problémából (The subordinating sentence. The multiple complex sentence. Practical analysis exercises. Group assignment: creating a poster on a syntactic issue)

12.13. Idő, aspektus, modalitás, evidencialitás összefüggései (Relations between time, aspect, modality, evidentiality)

12.14. Zárthelyi dolgozat (Written exam)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 9. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való aktív részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy külön beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

A szorgalmi időszak során két zárthelyi dolgozat teljesítése. A zárthelyi dolgozat eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles. Az elmulasztott zárthelyi dolgozatok teljesítése egy alkalommal pótolható a vizsgaidőszak első hetéig, a sikertelen feladat a TVSZ-ben meghatározottak szerint javítható. A hallgatók mondatelemzési kvízt állítanak össze a hallgatótársaiknak. A hallgatók ezenkívül egy kiválasztott témából csoportosan poszterelőadást készítenek és prezentálnak.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele a szemináriumon való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok teljesítése legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 20%
- második zárthelyi dolgozat: 30%
- kvíz: 20%
- poszter: 30%

A gyakorlati jegy eredménye 41%-tól 55%-ig elégséges, 56%-tól 70%-ig közepes, 71%-tól 85%-ig jó, 86% felett jeles.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele a tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése, illetve a gyakorlati jegy minimum százalék szerinti elérése.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Keszler Borbála – Lengyel Klára: Magyar grammatikai gyakorlókönyv, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2018. ISBN: 978 963 16 4695 5;
2. Keszler Borbála (szerk.): Magyar grammatika, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2017. ISBN: 97896316469482;
3. Pléh Csaba: A szaván fogott szó. In: John L. Austin: Tetten ért szavak 7-27, Akadémiai Kiadó, Budapest 1990. ISBN: 963 05 5637 5;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Adamikné Jászó Anna: A magyar nyelv könyve, Trezor Kiadó, Budapest 2004. ISBN: 9639088927;
2. Imrényi András: Az iskolai mondatelemzés: hogyan tovább?, Anyanyelvpedagógia 15/3, 2022. ISBN: <https://www.doi.org/10.21030/anyp.2022.3.2>;
3. Kiefer Ferenc: Aspektus és akcióminőség különös tekintettel a magyar nyelvre, Akadémiai Kiadó, Budapest 2006. ISBN: 9789630583886;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT133**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A nyelv- és irodalomtudomány legújabb kutatási irányjai
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Recent research trends in language and literature studies
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 2 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% elmélet, 100% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 28 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A kurzus célja, hogy a nyelvtudomány és az irodalomtudomány legújabb kutatási irányait megismertesse a hallgatókkal. Elsősorban a Kárpát-medencei magyar kutatók időszerű projektjei közül mutatunk be néhányat, és mindezt az aktuális európai, adott esetben az európainál is tágabb kutatási és tudománypolitikai kontextusba ágyazva. A kurzus célja kettős annyiban, hogy mindezeket a témákat nem egyszerűen új tudományos kutatási irányokként mutatja be, hanem odafigyel ezeknek lehetséges társadalmi hatásaira és hasznára is.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The course aims to introduce students to the latest research trends in linguistics and literary studies. We will present mainly some of the current projects of Hungarian researchers in the Carpathian Basin, embedded in the current European, and possibly even wider than European, research and science policy context. The aim of the course

is twofold in that it does not simply present these topics as new scientific research directions, but also focuses on their potential societal impact and benefits.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Ismeri a magyar nyelv és irodalom tantárgyban megjelenő fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait. Jártas iskolai ünnepségek, magyar nyelvi és irodalmi tanulmányi versenyek, tanulmányi kirándulások megszervezésében, lebonyolításában. Ismeri az érvényes érettségi vizsgakövetelményeket. Tudja, hogy magyar nyelv és irodalom szakos tanárként milyen területekre terjed ki a saját, egyéni felelőssége a tanítás, a nevelés és a szemléletformálás terén. Figyelemmel követi a magyar nyelv és irodalom tanulásához-tanításához kapcsolódó legfontosabb oktatástechnológiai fejlesztéseket.

-

Képességei:

Képes a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanításának pedagógiai gyakorlatát és annak a tanulók személyiségének fejlődésére gyakorolt hatását elemezni. Lehetővé teszi és inspirálja a tanulókat személyes vélemény kifejtésére, állásfoglalásra. Képes a magyar nyelv és irodalomban rejlő értékorientált személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését segíteni. Képes az adott korosztálynak, az adott olvasói igénynek megfelelő olvasmányt ajánlani a tanulóknak. A gyermekeket, tanulókat egymás elfogadására, tiszteletére, kölcsönös segítségére, előítélet-mentességre neveli, különös tekintettel a többi gyermek, tanuló irodalmi, nyelvi felkészültségére. Képes az olvasóvá nevelésre, a házi olvasmányok önálló tanulói feldolgozásának motiválására, a tanulók olvasási készségeinek és műértő képességének folyamatos fejlesztésére, segíti a tanulók önálló olvasói tevékenységeit.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Célja, hogy a tanulók megőrizzék kíváncsiságukat, nyitottságukat, és váljanak önmagukat és a másikat elfogadó, gondolkodó és olvasó emberekké. Vállalja a társadalomnak a magyar nyelv és irodalom iránti viszonyának javítását, fellép a magyar nyelv és irodalom alkalmazásával kapcsolatos szándékos megtévesztés ellen.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Knows the age-related characteristics of the development of concepts in the Hungarian language and literature subject. Experienced in organising and conducting school celebrations, Hungarian language and literature study competitions, and study trips.

Knows the current school-leaving examination requirements. As a Hungarian language and literature teacher, he/she is aware of his/her own areas of responsibility in teaching, education, and attitude formation. Keeps track of the most important educational technology developments related to learning and teaching Hungarian language and literature.

-

Capabilities:

Capable of analysing the pedagogical practice of teaching Hungarian language and literature and its impact on students' personality development. Enables and inspires students to express personal opinions and take a stance. Capable of utilising the value-oriented personality development opportunities inherent in Hungarian language and literature, and supporting students' independent knowledge acquisition. Capable of recommending reading materials appropriate to the age group and the specific reading needs of students. Educates children and students to accept, respect, and help each other, and to be free from prejudice, with particular attention to the literary and linguistic preparedness of other children and students. Capable of fostering a love of reading, motivating students to independently process assigned readings, continuously developing students' reading skills and literary appreciation, and supporting students' independent reading activities.

-

Attitude:

Conveys the fundamental elements, ideas, and moral and aesthetic values of national culture. Aims to familiarise students with the significance of the linguistic and cultural continuity of the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic, and artistic aspects, using the available interdisciplinary synergies (language - history - literature). Aims for students to maintain their curiosity and open-mindedness, and to become individuals who accept themselves and others, think reflectively, and enjoy reading. Undertakes to improve society's attitude towards Hungarian language and literature and to combat deliberate deception related to the application of Hungarian language and literature.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A számítógépes irodalomtudomány (Computer literary studies)

12.2. Nyelvtipológiai adatbázisok számítógépes elemzése távolságméréssel (Computer analysis of linguistic typological databases by distance measurement)

12.3. Hálózatelmélet és irodalom (Network theory and literature)

12.4. Szaknyelvi terminológiák hétköznapi kommunikáció szintjén (Terminology in everyday communication)

12.5. Hatalmi diskurzusok és irodalom (Power discourses and literature)

12.6. A XXI. századi magyar nyelvi kapcsolatrendszer és ami ebből a különböző nyelvhasználati szférákra következik (The Hungarian linguistic system of the 21st century and what it implies for the different spheres of language use)

12.7. Folklor és nyelvtörténet: A folklórforrások jelentősége a nyelvtörténeti kutatásokban (Folklore and language history: the importance of folklore sources in language history research)

12.8. Irodalom és térpoétika (Literature and the poetics of space)

12.9. Nyelv és identitástudat a magyar diaszpórában (Language and identity in the Hungarian diaspora)

12.10. Biblioterápia és irodalom (Bibliotherapy and literature)

12.11. A NAT tartalmi és szemléleti irányelvei és a legújabb kutatási irányok összefüggései (Links between the content and approach of the NAT and recent research trends)

12.12. Létezik-e közép-európai összehasonlító irodalomtudomány? (Does comparative literature exist in Central Europe?)

12.13. A magyar szaknyelvi terminológiák szétfejlődése Trianon után a különböző többnyelvűségi környezetekben. Hogyan tovább? (The evolution of Hungarian terminology after Trianon in different multilingual environments. What next?)

12.14. Zárthelyi dolgozat (Written test)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 9. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A foglalkozásokon való részvétel kötelező. A hallgató három szemináriumról hiányozhat. Ha több mint három foglalkozásról hiányzik, a hiányzott órák tananyagából írásban kell beszámolnia (5000 leütés terjedelemben). Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató megkaphatja a gyakorlati jegyét.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Két zárthelyi dolgozat.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre (és aktivitásra) vonatkozó követelmények betartása és a zárthelyi dolgozatok megírása legalább elégséges eredménnyel.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: gyakorlati jegy, amely a következő elemekből áll össze:

- első zárthelyi dolgozat: 50%
- második zárthelyi dolgozat: 50%

Az értékelés ötfokozatú skálán történik.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bíró Annamária – Boka László (szerk.): Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írőcsoportosulások 3., recti- Partium Kiadó, Budapest – Nagyvárad 2018. ISBN: 978-615-5478-53-6;
2. Faragó Kornélia: Szemléleti terek, helyzeti reprezentációk. A térgondolkodás dominanciájáról (In.: Bíró Csilla - Visy Beatrix (szerk.): Tér(v)iszonyok és térkép(zet)ek.), Gondolat - Bibliotheca Nationalis Hungariae, Budapest 2014. ISBN: 978 963 200 624 6;
3. Kecskeméti Gábor: Hatalom és értelmiség. Kora újkori perspektívák (In.: Bíró Csilla - Visy Beatrix szerk.: Hatalmi diskurzusok. A hatalom reprezentációi a tudományokban és a művészetekben, 17--27. p.), Gondolat - Bibliotheca Nationalis Hungariae, Budapest 2016. ISBN: 978 963 693 655 0;
4. Pomozi Péter: Népeségváltozás és magyar identitás a Kárpát-medencében. Nyelvpolitikai lehetőségeink száz évvel Trianon után. In Puszta János szerk.: A veszélyeztetett magyar nyelv., Anyanyelvápolók Szövetsége, Budapest 2020. ISBN: ISBN 978-615-5735-14-1;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Barabás Andrea Tünde: Alkalmazott Kriminológia. [Applied Criminology (in Hungarian)], Dialóg Campus, 2020. ISBN: 9789632956053;
2. Berkes Tamás (szerk.): Keresztirányok (közép- és kelet-európai összehasonlító kultúrtörténet), Balassi, Budapest 1999. ISBN: 978 963 506 316 1;

Budapest, 2025.

TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja: TMNITT134**
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Mese és mítosz
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Fairy tales and myths
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
 - 4.1.** 3 kredit
 - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% elmélet, 0% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**
 - 5.1. magyar nyelv és irodalom szakos tanár;
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató tanszékének megnevezése:** Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
- 8. A tanórák száma és típusa**
 - 8.1.** össz óraszám/félév:
 - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 GY)
 - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 GY)
 - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
 - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A szemináriumi foglalkozások célja a mesének és mítosznak mint archaikus létértelmező alakzatoknak megismerése. A mesék és mítoszok repetitív elemei az irodalmi megismerésnek is fontos toposzai, melyek kulturális emlékezetünk építőkövei. Néhány központi meseelem és mitéma elemzésével az irodalmi párbeszéd bemutatása, a gyermekirodalomban betöltött szerepük jelentőségének kiemelésével. Klasszikus és modern alkotások értelmezésével a műelemzési stratégiák gyakorlása, tanítási szakmódszertani lehetőségeik vizsgálata.

A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):

The aim of the seminar sessions is to explore fairy tales and myths as archaic forms of interpreting existence. The repetitive elements of fairy tales and myths are also important topos of literary cognition, building blocks of our cultural memory. To introduce literary dialogue by analysing some central elements and myths, highlighting their importance in children's literature. Practising strategies of literary analysis through the interpretation of classic and modern works, exploring their potential as

teaching methodologies.

10. Elérendő kompetenciák (magyarul):

Tudása:

Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, szövegalkotási, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri a magyar nyelv és irodalom tanítása és tanulása során felhasználható korszerű kézikönyveket, online folyóiratokat és adatbázisokat. Ismeri az európai irodalom- és művelődéstörténet, valamint a magyar irodalom történetének nagy korszakait, fontos alkotásait. Ismeri a modern nyelvtudomány alapjait, néhány modern nyelvleírási irányzatát.

-

Képességei:

Képes magát szakszerűen kifejezni szóban és írásban, valamint szaktárgyi, szakmódszertani kompetenciáit adaptív és kreatív módon alkalmazni az anyanyelvi, illetve az irodalmi nevelés folyamatában. Képes figyelembe venni a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáit, egyensúlyt tud tartani a közvetítendő műveltséganyag követelményei, valamint a fejlesztőfeladatok között.

Ismeri a szövegértési, szövegalkotási stratégiákat, azokat képes alkalmazni és gyakoroltatni.

-

Attitűdje:

Közvetíti a nemzeti kultúra alapvető elemeit, gondolatait, erkölcsi, esztétikai értékeit. Célja, hogy a tanulókkal megismertesse a Kárpát-medencei magyar nyelvi és kulturális kontinuitás jelentőségét, annak lényegi irodalmi, nyelvi, művészeti vonatkozásait a kínálkozó tantárgyközi szinergiák (nyelv - történelem - irodalom) felhasználásával. Fontosnak tartja a tanulók szövegértési, szövegalkotási tudásának és képességének folyamatos fejlesztését.

-

Autonómiája és felelőssége:

-

-

Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):

Knowledge:

Possesses the basic skills necessary for acquiring, processing, interpreting, and organising information (reading comprehension, writing, logical, and IT skills). Knows the modern handbooks, online journals, and databases that can be used in teaching and learning Hungarian language and literature. Knows the major periods and important works of European literary and cultural history, as well as the history of Hungarian literature. Knows the foundations of modern linguistics and some modern trends in language description.

-

Capabilities:

The ability to express him/herself professionally in oral and written form, and to apply subject and methodological competences in an adaptive and creative way in the process of mother tongue and literary education. The ability to take into account the key competences of the National Curriculum and to balance the requirements of the literacy content to be taught with the development tasks. Knowledge, application and practice of strategies for text comprehension and composition.

-

Attitude:

It communicates the essential elements, ideas, moral and aesthetic values of national culture. Its aim is to familiarise students with the significance of the Hungarian linguistic and cultural continuity in the Carpathian Basin, its essential literary, linguistic and artistic aspects, using the synergies offered by the cross-curricular synergies (language - history - literature). It is important to continuously develop the pupils' knowledge and ability to understand and create texts.

-

Autonomy and responsibility:

-

-

11. Előtanulmányi követelmények:

12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):

12.1. A mese- és mítoszkutatás alapkérdései, története és műfaji fogalmai (The basic issues, history and genre concepts of fairy tales and mythology)

12.2. Archaikus létértelmező alakzatok (Archaic forms of interpretation of existence)

12.3. Az intertextualitás, mese és mítosz kapcsolata (The relationship between intertextuality, fairy tale and myth)

12.4. A „horror”, a viszály mint az istenek büntetése a görög mitológiában; az Erünniszek, az Erisz-mitéma (The "horror" of strife as punishment of the gods in Greek mythology; the Eryngeses, the myth of Eris)

12.5. A mese morfológiája; funkciók, intenciók és attribútumok a mesékben (Morphology of fairy tales; functions, intentions and attributes in fairy tales)

12.6. A görög mítoszselemek megjelenése és alakváltozataik az európai mesékben – Madonna Kolbenschlag tanulmánya alapján (The emergence of Greek mythical elements and their transformations in European fables – based on the study of Madonna Kolbenschlag)

12.7. Női szerepek a mesékben és a meséket, mítoszokat feldolgozó irodalmi alkotásokban (Homérosz, Lord Alfred Tennyson, Petőfi Sándor, Ady Endre, Lázár Ervin) (Women's roles in fairy tales and in literary works based on fairy tales and myths (Homer, Lord Alfred Tennyson, Sándor Petőfi, Endre Ady, Ervin Lázár))

12.8. G.G. Márquez: Csipkerózsika a repülőgépen (G. G. Márquez: Sleeping Beauty in the aeroplane)

12.9. Mese és hiedelemvilág összekapcsolódása a magyar népmesékben I. (The

interconnection of fairy tales and world of beliefs in Hungarian folktales I.)

12.10. Mese és hiedelemvilág összekapcsolódása a magyar népmesékben II. (The interconnection of fairy tales and lore in Hungarian folktales II.)

12.11. Modern mítoszprafrázisok: modern magyar műmesék (Modern mythophrases: modern Hungarian fiction)

12.12. Modern mítoszprafrázisok: modern világirodalmi műmesék (Modern mythophrases: modern word literary fiction)

12.13. Mese, mítosz a gyermek- és ifjúsági irodalomban I. (Fairy tales and myths in children's and youth literature I.)

12.14. Mese, mítosz a gyermek- és ifjúsági irodalomban II. (Fairy tales and myths in children's and youth literature II.)

13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: 9. félév/ősz;

14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A követelmény a tanórákon való részvétel. Az elfogadható hiányzások mértéke 25%, az e feletti távolmaradás esetén egy beadandót szükséges készíteni a tantárgy tematikájában megtalálható, a tantárgy oktatója által meghatározott témakörben, 5000 leütés (3 oldal) terjedelemben. Egyéni tanrend és tartós betegség esetén két beadandó dolgozat írandó, ezek elfogadása esetén a hallgató vizsgára bocsátható.

15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:

Nincs.

16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:

16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:

A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az előadáson való részvételre vonatkozó követelmények betartása.

16.2. Az értékelés:

A félév végi számonkérés módja és formája: szóbeli vizsga, amelynek értékelése ötfokozatú skálán történik. A beszámoló alapját a kötelező irodalom és az előadások anyaga képezi.

16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges kollokviumi jegy.

17. Irodalomjegyzék:

17.1. Kötelező irodalom:

1. Bruno Bettelheim (Ford.: Kúnos Miklós): A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, Gondolat, Budapest 1988. ISBN: 963-282-048-7;

2. G. S. Kirk (Ford.: Steiger Kornél): A mítosz, Holnap Kiadó, Budapest 1993. ISBN: 963-346-018-2;

3. Madonna Kolbenschlag (Ford.: Görömbei Réka, Kandra Zsuzsa, Pázmándi Kriszta, Puszta Zsófia, Séllei Nóra, Szabó Tamara): Búcsúcsók Csipkerózsikának, Csokonai, Debrecen 1999. ISBN: 9632601424;

4. Propp, Vlagyimir Jakovlevics: A mese morfológiája, Osiris Kiadó, Budapest 2005. ISBN: 963-389-701-7;

17.2. Ajánlott irodalom:

1. Csehy Zoltán – Polgár Anikó (szerk.): Trópusok, facebook, költészet, Nap Kiadó, Dunaszerdahely 2014. ISBN: 9788089734047;

2. Csiky Gergely (szerk.): Görög-római mithologia, Franklin Társulat, Budapest 1911. ISBN: 978-963-417-408-0 (online);

3. Gabriel García Márquez: Tizenkét vándor novella, Magvető könyvkiadó, Budapest 1998. ISBN: 2399956699085;

Budapest, 2025.

2. számú melléklet: Előtanulmányi rend

Kódszám	Tantárgy	Előtanulmányi követelmény		Egyidejű felvétel megengedett (IGEN/NEM)
		Kódszám	Tantárgy	
Törzsanyag				
-	-	-	-	-